

8

БІЛА КНИГА ОУН

ПРО ДИВЕРСІЮ — БУНТ ЯРИ — БАНДЕРА

8

БІЛА КНИГА

ОУН

059

ПРО ДИВЕРСІЮ-БУНТ ЯРИ-БАНДЕРА

Р О З Д І Л І.

Німецько-польська війна спричинилася до звільнення тих сил українського націоналістичного активу, що перебували в польських тюрмах і таборах. Скоро після вибуху збройного конфлікту, зачали появлятися в поло-сі військових подій члени ОУН, що використувучи замішання, яке настало се-ред польської адміністрації, а той чи інший спосіб визволися з місць уя-знення.

Одержавши перші інформації про наших політв'язнів, Вождь негайно видав заарядження, які мали на меті об'легшити їм перехід зони збройних опе-рацій, та зорганізувати для тих із них, що приходили в райони розтошування німецької армії та українських формацій, першу допомогу. Для реалізації цьо-го завдання, Вождь призначив одного з членів Проводу, який виїхав на театр військових подій. При виїзді, Вождь доручив дотичному членові ПУН у справах, що стосувалися політв'язнів, перебувати в контакті з німецькою командою, а також зо спеціальною установою ОУН, яка була вислана на театр війни для реалізації актуальних завдань націоналістичного Руху.

Згаданий член ПУН виконав довірену йому Вождем місію так, як на це дозволяли об'єктивні умовини - реєструючи прибуваючих членів ОУН, спря-мовуючи їх у певні осередки й перетрактуючи в їхній справі з німецькими чинниками. Ця акція натрапила на великі труднощі, зумовлені загальними об-ставинами воєнних операцій. Все ж, без уваги на ці труднощі, завдання було виконане. Впродовж кількох тижнів вдалося вибрати більшу частину політв'яз-нів, розмістити їх у різних осередках та виказати необхідну поміч. Вслід за цим, стало на черзі завдання тривалішого влаштування звільнених членів ОУН та включення їх до праці активу Руху.

Враховуючи ту обставину, що більшість в'язнів була виснажена пе-ребуванням у тюрмах і важкими умовами переходу на захід - Вождь уважав за необхідне забезпечити їм насамперед належний відпочинок. Для цього зорга-ізовано було в різних місцевостях кілька відпочинкових станиць. Водночас з цим узито заходів до забезпечення в'язнів необхідними речами, бо майже всі вони були позбавлені одягу, взуття й білизни. Станиці відпочинку відві-дували керівні чинники ОУН. Зокрема, до одного з більших осередків в'язнів відряжено генерала - члена Проводу - який замешкав із ними довгий час. За пляном Вождя, в'язні після відпочинку й направи наддербленого здоровля,

мали бути втягнені знову до праці в активі ОУН.

В перших тижнях появи політв'язнів, була одержана вістка, що з тюрми звільнився і Бандера - Сірий. На його руки вислав Голова ПУН листа до всіх політв'язнів, звільнених із польських тюрем і таборів. В тому листі Вождь вітав їх з нагоди звільнення, висказував жаль, що не має змоги їх відвідати, зустріти кожного зосібна й зазначав, що обставини не дозволяють йому негайно бачитися з Бандерою, але він сподіється, що цю стрічу можна буде зреалізувати в ближчому часі, в якій то цілі вже видано відповідні зарядження. Вождь згадував далі в листі, що знає, що після звільнення з тюрм прагненням в'язнів було йти на схід, а не на захід... Але хвилево-несприятливий збіг обставин не сміє їх депр'ямувати. Після відпочинку й направи здоров'я, вони поповнять актив ОУН, де зможуть виявляти себе на користь Рухові. Лист Вождя закінчувався закликом до віри й праці.

Згаданий лист, адресований для всіх політв'язнів, був зачитаний на одному їхньому зібранні. Як пізніше виявилось, це викликало невдоволення члена Проводу Ріхарда Ярого, що забрав згаданого листа Вождя від Бандери. Чим пояснювалося таке поступовання Ярого - про це писатиметься згодом. Недоброзичливість Ярого дуже огірчила Вождя, що, вже перед тим, заобсервувавши певні потягнення Ярого, з тим більшою настирливістю домагався скорого побачення з Бандерою. Ярий, який мав полагодити всі зв'язані з цим технічні й формальні справи, відтягав цю стрічу, аж нарешті в половині січня б.р. Бандера приїхав до Вождя, а вслід за ним і тогочасний провідник Краєвої Екзекутиви Лопатинський, що пізніше став жертвою легковажності диверсантів,

Вождь прийняв Бандеру з теплотою й щирістю. Після обговорення низки справ, він заявив, що має на приміті деякі зміни в ПУН, хоче ввести до ПУН декого з нового активу, запропонував Бандері пост у Проводі, з дорученням організаційного реферату й зв'язкових функцій із окупованими землями. На цю пропозицію Бандера не дав конкретної відповіді. Як пізніше виявилось, вже в тому часі серед гурту теперішніх диверсантів плелася інтрига й підготовлявся "путч". Не знаючи цього, Вождь при прощанні казав Бандері відпочити, передумати його пропозиції й подати в ближчому часі дефінітивну відповідь.

Та вже в ближчих тижнях після стрічі Вождя з Бандерою, зачали з'являтися перші ознаки розкладової акції в ОУН. Відповідні чинники ОУН добачували, що в середовищі Бандери снуються якісь тайні плани, до яких має відношення й Ярий. В дальших тижнях уже виявилось, що Бандера з гуртом інших

людей плянуть поставити Вождеві якісь домагання, які прозраджують їхній намір оточити Вождя своїми впливами та усунути від нього небажаних їм людей. Вся ця підготовка прибирала недвозначний характер внутрі-організаційної диверсії. Сконстатувавши, що в середині Організації відбувається розкладова акція, і що відношення до неї має Бандера - Вождь покликав його на чергове побачення до себе.

Бандера приїхав до осідку Вождя й між ними дня 5 квітня б.р. відбулася чергова стріча. Обставини цієї стрічі настільки характерні, що треба подати її перебіг.

До покою, де находився Вождь, Бандера звійшов зовсім збентеженим виглядом. Ціла його постава виявляла з одного боку бажання поводитися з Вождем остентаційно й демонстративно / він очевидно гадав, що саме так має поводити себе "партнер", за якого вже себе вважав у ту пору. ... / , а з другого боку прозраджувала надзвичайну розгубленість і непевність себе. Карлуратий, з червоними плямами хвилювання на обличчі, з бігаччими очима - він творив вражачий контраст із постаттю Вождя, що спокійно дивився на нього. При цій стрічі був присутній член активу ОУН Домет, який протоколував її перебіг. Нижче наводимо цей протокол у цілості:

Перебіг розмови між Головою ПУН і членом ОУН Ст. Бандерою.

Дня 5 квітня 1940, в 16 годині, між Головою ПУН і членом ОУН Ст. Бандерою, в присутності Представника ОУН на Дометенківку, відбулася умовлена зустріч, під час якої Ст. Бандера передав п. Голові два листи, зазначивши, що один із них від нього, а другий від Карбовича, і висловлюючи бажання, щоб п. Голова, перше ніж приступати до розмови, прочитав його листа.

Прочитавши листа з доданим до нього залучником, п. Голова запитав: - Чи цей залучник до листа треба вважати за акт, чи за анонімний лист?

Б. не зрозумів питання, і п. Голова пояснив:

- Тут написано, що копію оригіналу й підписи завірив Ст. Бандера, але не наведено, хто саме підписав це письмо. Отже, щоб це письмо могло вважатися за акт, на ньому повинні бути підписи людей, що його підписали. Якщо не навели Ви цих імен у письмі, подайте мені їх устно.

Б. - Я осіб подавати не можу.

Г. - Але ж я мушу знати, які саме "провідники краю", що тут про них згадується, підписали. Чи підписав Лопатинський?

Б. - Та, підписав.

Г. - А Сич?

Б. - Сич не є провідником.

Г. - Сич був призначений розпорядженням Голови Проводу ОУН краєвим провідником українських земель під німецькою зверхністю. Чи він підписав?

Б. - Я відмовляюсь говорити на цю тему. Про це сказано в листі.

Г. - В листі про це нічого не сказано. Тут говориться про членів краєвих ексектив. Які саме члени? Чи всі члени?

Б. - Та, всі. Сьогодні, перше, коли цей лист було написано, були не всі, а тепер всі. Але я ще раз зазначую, що відмовляюсь вести розмову в цій площині. Я прошу відповісти, чи Ви згодні з мною говорити на платформі цього листа, чи ні. Для того то я й просив, щоб Ви раніше зазнайомилися зо змі -

стом листа, а вже потім визначили мені побачення.

Г. - Алеж мені здається, що проста чемність вимагає, щоб Ви не відмовлялися - коли Ви вже знаходитесь тут і передасте мені листа безпосередньо в справах, що чекають на моє рішення - від вияснень, і щоб я міг довідатися про все від Вас безпосередньо. Для того я й завізвав Вас до цього міста.

Б. - Я не для цього приїхав.

Г. - Себто, як не для цього? Вам передав Б.Кр. моє завізвання?

Б. - Так.

Г. - Отже чи Ви приїхали внаслідок мого завізвання, чи задля чогось іншого?

Б. - Я приїхав для залагодження цієї справи / і при цьому вказав на листа /.

Г. - Перше, ніж вирішити цю справу, я мушу пригадати нашу попередню розмову в січні 1940 р. Отже, коли Ви відїздили звідци минулого разу, чи Ви отримали від мене якісь особливі вповноваження?

Б. - мовчить, потім каже: - Пане Полковнику! я ще раз повторю, що я відмовляюся вести розмову в цій площині. Я прошу дати відповідь, чи Ви приймаєте за підставу розмови цей лист?

Г. - Отже я констатую й стверджую, що ніяких уповноважень я Вам не давав. Тим часом довідуєшся, що Ви посміли заявити, що призначення мною Сима красвим провідником недоцільне й неважне. Чи це правда?

Б. - Пане Полковнику! Про цю справу я потім з'ясую на письмі, але тепер прошу відповісти перше на моє питання.

Г. - Отже, в якій якості Ви хочете говорити зо мною? Я завізвав до себе члена ОУН Степана Бандеру, але Ви хочете говорити / дивлячись на листа / ... як "Керівник діяльності Організації Українських Націоналістів"?

Б. - Так, як керівник діяльності Організації Українських Націоналістів.

Г. - Устрій ОУН такого не знає. Він знає, як керманіча Укр. Нац. Вужу й ОУН, тільки Голову Проводу ОУН, до компетенції якого належить призначення провідників країв і теренів, членів Екзекутив і т.д. Чи Ви признаєте й за собою такі прерогативи?

Б. - Так, признаю.

Г. - Хто Вам їх надав?

Б. - Воля організації.

Г. - Отже, як Голова Проводу УН я не можу вести з Вами розмови в такій площині. Вільно мені, як Голові Пуну вести розмову зо Ст. Бандерою тільки як з членом ОУН. Про моє рішення, про яке говориться в письмі, дам знати через представника Дометенківки.

Б. - Прошу подати його на письмі.

Г. - Про це я пізніше сам вирішу, чи одержите моє рішення на письмі чи усно.

Ця розмова відбулася в моїй приваті й автентичність її змісту стверджую своїм підписом.

Місце Постов.

5 квітня 1940 року, в 19 годині.

Домет в.р."

листи, про які в протоколі згадується, що їх вручив Вождєві Бандера, були - один від Стецька - Карбовича, а другий - так зв. "акт з дня 10 лютого 1940 року", що був ухвалений диверсантами. Про відношення Стецька - Карбовича до диверсії й його роль в ній - говоритиметься нижче. В цім місці подається зміст згаданого диверсійного "акту з дня 10 лютого". Складався він з наступних параграфів:

1. Фактична керма Організації Українських Націоналістів закордоном опинилася в руках людей, що зле сповняють завдання проводу Української Націоналістичної Революції, не здійснюють її основних напрямних, нехтують націоналістичними методами праці та обов'язуєчими революціонерів заходами внутрішньо-організаційного взаємовідношення й співпраці.

2. Провідний актив Організації Українських Націоналістів, передусім на рідних землях, виступав перед Головою Проводу Українських Націоналістів із ініціативою зміни цього стану, щоб уможливити здійснення націоналістичних, революційних засад і методів, згідних із актуальними вимогами історичного моменту в цілій діяльності Організації.

3. Однак всі зусилля перевести це звичайним організаційним порядком були безуспішні з причин неперебірчивих заходів тих людей, що, прикриваючися волею теперішнього Голови Проводу Українських Націоналістів, намагаються за всяку ціну вдержати владу, захоплену по смерті сл. п. Вождя Полковника Євгена Коновальця.

4. Добро Української Національної Революції вимагає негайного й основного упорядкування тих справ і видвигнення такого Проводу, що в цей переломовий час відповість своєму завданню.

5. Тому на провідний актив Організації спадає відповідальність і обов'язок перебрати ініціативу та рішення через те, що теперішній Провід Українських Націоналістів, опанований деякими членами, не вивязується з перебраних на себе обов'язків і завдань.

6. Свідомі свого обов'язку й історичної відповідальности за чистоту Націоналістичної Ідеї - ми, Провідники та Члени Краєвих Екзекутив Організації Українських Націоналістів на Західних Землях й УЗ під Німеччиною, та провідний актив ОУН - згідно з волею тих націоналістичних кадрів, якими керуємо - віддаємо керму Організації Українських Націоналістів в руки Степана Бандери й тих, яких він покличе.

7. Цей, видвигнений нами, Революційний Провід Організації Українських Націоналістів наділяємо правом та накладаємо на нього обов'язок кермувати Українською Національною Революцією.

8. Ждемо рішення Полковника Андрія Мельника, що Він і надалі очолює нашу боротьбу.

Про нашу правду свідчитиме наша боротьба.

/слідують підписи/

Постій, 10 лютого 1940 року."

Оцінка змісту "акту з дня 10 лютого" буде зроблена в дальших розділах цієї книги. Тут тільки вказується на такі моменти. "Акт" був переданий Бандерою Вождеві б е з п і д п и с ь в осіб, які його ухвалили, що й дало підставу Вождеві назвати його в розмові з Бандерою за а н о н і м о в и й акт. Звертається також увагу, що в параграфі 6-му "акту", диверсанти "віддавали керму ОУН в руки Степана Бандери й тих, яких він покличе", а в параграфі 8 заявляли, що ... ждуть рішення Полковника Андрія Мельника, щоб він "і надалі очолював нашу боротьбу". ця суперечність свідчить не тільки про невміння диверсантів формулювати свої думки навіть ув актах, які вони вважають "історичними", але й про їхню спробу зробити пресію на Вождеві, саме: поставити його перед доконаний факт узурпації й визнати його формальні прерогативи тільки при умові, коли він фактично віддасть себе в руки Бандери та його гурту. Відчуваючи, що претенсії Бандери на роль "національного вождя" виглядають занадто карикатурно - диверсанти планували використати назовні "фірму" Полк. Андрія Мельника, водночас усуваючи

його від фактичної керми Рухом.

Пересвідчившись по розмові з Бандерою, що його потягнення прибрали форму внутрі-організаційної диверсії, яка у виняткових умовах європейського збройного конфлікту загрожувала реалізації завдань Націоналістичного Руху - Вождь вирішив ужити необхідних заходів для її ліквідації. Здійснюючи свій обов'язок охорони добра й ладу Організації - він змушений був тому поставити головних спричинників диверсії Бандеру-Сірого й Стецька-Карбовича перед Головний Революційний Трибунал ОУН, щоб ця авторитетна установа видає їм належний присуд. Про це рішення Бандера-Сірий й Стецько Карбович були офіційно повідомлені членом активу ОУН Дометом у присутності другого члена активу Ормана.

При цьому домет зачитав обом згаданим підсудним наступні листи Вождя:

"До Члена ОУН Степана Бандери-Сірого.

Підтверджую одержання Вашого письма з дня 5 квітня 1940 року й завірені Вашим підписом копії письма з дня 10 лютого того ж року. Познаючись з їх змістом, зокрема з точкою 2 Вашого письма, де Ви повідомляєте мене, що перебрали керму Організації Українських націоналістів, заявляю, що таким чином невідомі особи, імена яких Ви відмовилися мені подати, присвоїли собі компетенції Великого Збору Українських Націоналістів, а Ви узурпували владу, що прислуговує Голові Проводу Українських Націоналістів.

Стверджуючи, що Ви, з яким я зв'язував свої надії, допустилися вчинків, спрямованих на виразну шкоду Організації Українських Націоналістів, як Голова Проводу Українських націоналістів і керівник Українського націоналістичного Руху, ставлю Вас перед Головний Революційний Трибунал Організації Українських Націоналістів. Голова Головного Революційного Трибуналу повідомить Вас про місце й час сесії Трибуналу.

Андрій Мельник

Голова Проводу Українських Націоналістів.

Постій, дня 7 квітня 1940 року"

Другий лист був адресований до Стецька-Карбовича, такого змісту:

"До Члена ОУН Ярослава Стецька-Карбовича.

1. Розглянувши Вашого листа з дня 10 лютого 1940 року, переданого мені членом Організації Українських Націоналістів Степаном Бандерою-Сірим дня 5 квітня того ж року, звільняю Вас від обов'язків Ідеологічного Референта Проводу Українських Націоналістів. Все діловодство Референтури Ви маєте передати провідникові Вашого терену п. дометові.

2. Ваш лист, вручений мені дня 5 квітня 1940 року, і низка попередніх Ваших листів з днів 16, 18, 20 і 23 березня того ж року, своїм змістом і наставленням ідуть у розріз із добром Організації Українських націоналістів, перечать засадам Устрою ОУН і спрямовані на її шкоду. На цій підставі ставлю Вас перед Головний Революційний Трибунал ОУН. Голова Головного Революційного Трибуналу повідомить Вас про місце й час сесії Трибуналу.

Андрій Мельник.

Голова Проводу Українських Націоналістів.

Постій, дня 6 квітня 1940 року."

Диверсанти на це рішення Вождя відповіли відкритим бунтом. Вже

третього дня після стрічі Вождя з Бандерою, саме 8 квітня, видали вони комунікат під назвою: "До відомих членів ОУН". Нижче подається зміст цього комунікату:

"До відомих членів ОУН."

I. З днем 7. квітня 1940 р. полковник Андрій Мельник перестав бути остаточно Головою Проводу Українських Націоналістів.

II. Керму Організації Українських націоналістів об'являє волею Організації Українських Націоналістів в рідних землях та революційного провідного активу ОУН поза рідними землями, на основі акту з дня 10 лютого 1940 р., Степан Бандера й покликаний ним Революційний Провід ОУН.

Зміст акту з дня 10 лютого 1940 р. наступний: /Тут уміщені параграфи "акту" з дня 10 лютого, які вже наводилися вище. - Ред. примітка. /

Ті, що не мали змоги співробітати в дні 10 лютого, в згаданих справах, солідаризуються зновні експост.

III. Провідник Організації Українських Націоналістів, Степан Бандера, предложив в половині січня та 5 квітня ц.р. Голові ПУН полк. Андрію Мельникові пропозицію Організації Українських Націоналістів Рідних Земель і революційного провідного активу ОУН поза Укр. Землями очолити правильну, революційну постановку визвольної справи. Полк. Андрій Мельник відкинув ці пропозиції, поставивши Провідника Організації Українських націоналістів Степана Бандеру та члена Революційного Проводу ОУН Ярослава Стецька-Карбовича під Революційний Трибунал актом з дня 7 квітня і 6 квітня ц.р.

З тим моментом полк. Андрій Мельник перестав бути остаточно Головою ПУН.

IV. Крім поданих в акті з 10. II. ц.р. моментів, де й наступні обставини вислідують справу усунення полк. Андрія Мельника з Головства ПУН. По смерті С.П. Вождя Євгена Коновальця Вузчий Провід ОУН проголосив Головою ПУН і Вождем націоналістичного руху полковника Андрія Мельника, "виконуючи завдання сл.п. Вождя полк. Євг. Коновальця". Згідно з обов'язуваними в ОУН до II ВЗУН устаткованими засадами не існувала правно-формально інституція Вузчого ПУН, як теж інституція десигновання наслідника Голови ПУН, що більше, не існувало теж писемне завдання сл.п. Вождя, а усно передавав його один із членів Вузчого ПУН, Омелан Грибівський. Взагалі кандидатура полк. А. Мельника на Голову ПУН вирішувалася швидко по довгих роздумуваннях. Б. ПУН над можливими кандидатурами в Дні 22 травня 1939 р. полк. А. Мельник реґнує зі свого посту Голови ПУН саме через діяння на моводу Організації деяких членів ПУН, пп. Ом. Грибівського й Ярослава Барановського, м.ін. того члена, який мав мати усне завдання сл.п. Вождя /О. Грибівського/, мотивуючи це наступно: "...такий стан справ... це не порядок, а пародія провладу, це не Організація, а дезорганізація, - консеквенцією такого стану розвал і анархія. Я до розвалу ОУН мої руки прикладати не хочу й не дам. На боротьбу в нутрі Організації не піду. Заявляю, що уступаю з посп. уступаю з могого посту... Щоби могого тебе безвідкличено децизією не звести наглого стрясення в ОУН, але рівночасно не нести відповідальности за хід подій по 1.6.1939., я намічу ось яку розвязку справи: 1/До сбликання Конгресу в речинці не пізнішій, як по кінець серпня 1939, я відходжу з ПУН з дня 1.6.1939 р. на відпустку. 2/За Конгресом признаю право могого наслідника. 3/Якщо ПУН до дня 1 вересня ц.р. не скликає Конгресу, вастеріваю собі свободу проголосити від себе відповідну заяву. 4/Моя відпустка буде відповідно проголошена в першій половині червня. Ухилився і відмовляюся від дискусії в справах затронутих у нинішньому письмі, як безцільної чи нецільної. Це моя остання спроба ціною моєї власної особи рятувати від загиби українську справу. Так і лише так треба розуміти мнїшню подію. Постій, дня 22.5.1939." Автентичність письма потверджена полк. А. Мельником у розмові з Ярославом Стецьком. Уповажчений по підготові II ВЗУН, Ярослав Стецько-Карбович в ст-

всему з писем до тодішнього Голови ПУН, полк. А. Мельника звертає увагу/перед ВЗУН/на неформальну еуніцію Вузчого ПУН. Пропонує представників на ВЗУН, полк. А. Мельник їх відхиляє, як тех не взиває тих, що були передбачені по Устрою й згідно з волею сл. п. Вождя. Уповноважений по підготові П. ВЗУН, що виступав спільно з відпоручниками земель, поінформований полковником А. Мельником про зберігання попереднього стану в Проводі безпосередно перед ВЗУН, заявляє від Земель і себе несолідаризацію зі зоставляванням старого стану, те саме заявляють полк. А. Мельникові представники ЗУЗ від Краю і члена ПУН, Ярослава Стецька. На основі цього рішення П. ВЗУН неважні, як з огляду на його склад, так і спосіб переведення, тим більше, що полк. А. Мельник, як Голова ПУН, до часу ВЗУН обіцявав представникам Земель перевести зміни, а після ВЗУН, одержавши компетенції, заслонювався своєю виключною компетенцією рішати, як бажає, всі справи.

Вичислені моменти не давали ніякого права формального полк. А. Мельникові обнімати Головства ПУН. Свідомий цього всього провідний революційний актив всеж рішений був перейти до порядку денного над формальною сторінкою справи, щоб у теперішньому історичному моменті не ускладнювати внутрішньо-революційної української ситуації. Коли ж всі заходи прихилити полк. А. Мельника для революційних концепцій вичерпалися, коли зусилля теперішнього провідника ОУН, Степана Бандери, Кравого Провідника ЗУЗ, члена ПУН, Ярослава Стецька, включно з першою непринятною своєчасно резигнацією цього останнього з членства ПУН, були скваліфіковані Головою ПУН, як матеріал для розгляду Революційного Трибуналу, коли полк. А. Мельник, ставши неформально Головою ПУН, не потрапив фактично, не зважаючи на всі можливі заходи з боку ОУН, поставити себе на належне місце в русі, та - коли ПУН не керував, ані взагалі не інтересувався діяльністю ОУН на рідних землях - наступив акт з дня 10.2.1940 й обняття керми Революцією теперішнім Провідником ОУН, Степаном Бандерою й покликаним Ним Революційним Проводом ОУН.

У. Полк. А. Мельник зраджував генеральну принципову лінію революції у внутрішній й зовнішній політиці ОУН з/нахтурчи з ворожими ОУН українськими політичними групами: удержуючи звязки з Д. Палієвим, що за денунціаторські публікації про справи УВО відомі йому як б. членові УВО, був засуджений Організацією, - входячи в пертрактації з відомими вислужниками ворогів України тзв. групою УНР, особливо з їх висланником Солов'єм, б/у внутрішній Організації потурав системі кліки, що по смерті сл. п. Вождя опанувала центральну частину закордонного Проводу, у зовнішньо-політичній праці не углядає вимог історичного моменту!

VI. Полк. А. Мельник зле керував цілою діяльністю Організації, як на зовнішній, так і на внутрішній царині, не видавши пр. досі ані одної директиви для Земель, а коли видавав, то на шкоду Організації / у звязку з польсько-німецькою війною видав наказ перевести такі завдання, що тільки самочинна зміна їх з боку КЕ - не допустила до більшої катастрофи /.

Подіям і діяльності ОУН на Рідних Землях не присвячував належної уваги, що зокрема недопустиме в теперішній момент переломовий, а зводять ОУН з позиції революційної організації до ролі емігрантської політичної групи, під ніяким оглядом не відповідає тим вимогам, що їх ставить Революція на Землях.

VII. Полк. А. Мельник пішов у розріз з тією політичною лінією ОУН, яку, як свідчать предложені йому членом Проводу ОУН, Ярославом Стецьком, документи, апробував сл. п. Вождь. Полк. А. Мельник надумив волею його, використуючи не на його міру будований устрій ОУН для формально-правних актів, що йдуть у розріз і на виразну шкоду ОУН, змінючи, зрештою, вже після П. ВЗУН прийнятий ВЗУН Устрій.

VIII. На останню спробу з дня 5. квітня полк. А. Мельник, як дотеперішній Голова ПУН, відповів поставленням під Революційний Трибунал теперішнього Провідника ОУН Степана Бандери й члена Революційного Проводу ОУН Ярослава Стецька. - Керуючися тим, щоб не вводити потрясень і уникну-

ти небажаних зовнішньо-політичних наслідків та поминаючи всі вище подані моменти та недавно політичну діяльність полк. А. Мельника, а покладаючися вже на сам його характер - хотіли ми прислати його для українського націоналізму, знайти в ньому такого Голову, до бодай має зрозуміння для Революції, на цей полк. А. Мельник зареагував актами з дн. 6.4. і 7.4.р.

IX. На тому полк. А. Мельник закінчив свою роль, як Голова ПУН. Він вже ним не є, ані формально, ані фактично.

X. ПУН іменованій полк. Мельником перестав існувати з тих самих правно-формальних причин. А далше через те, що він не сповняє свого завдання, як верховна установа в ОУН та більшість його членів взагалі не має ніякого впливу на справи Організації.

XI. Революційною боротьбою керує та її очолює Провідник ОУН, Ст. Бандера та покликаний ним Революційний Провід ОУН.

XII. Всі рішення полк. А. Мельника й б. ПУН, незгідні з лінією ОУН, - неважні. Відповідним чинником ОУН буде законіковано близькі інструкції.

XIII. Всі інстанції ОУН й окремі члени ОУН виконують далше свої завдання й обов'язки, коли не одержать інших, окремих заряджень.

XIV. Всякі спроби діяти всупереч цьому організаційному порядку - ві будуть трактовані як диверсія.

XV. Організаційна й політична діяльність в імені ОУН когонебудь поза цим новоустановленим порядком, як теж виконання якихнебудь доручень б. Голови ПУН полк. А. Мельника й б. ПУН буде карана згідно з революційними законами.

XVI. Докладне наświetлення одержать всі ці справи в окремому документі.

Постій, дн. 8. квітня 1940.

За Революційний Провід ОУН:
Бандера Степан в.р.
Провідник ОУН
Дрослав Стецько в.р.
член ПУН. -"

Поява вищезгаданого комунікату вказала Вождеві й Проводові Українських Націоналістів, що диверсанти вже стрімголов летять у безодню анархії. Їх нерозсудний й демагогічний виступ перед форумом Організації - диктував Вождеві конечність зо свого боку подати до відомо членства ОУН про факт диверсії та її справжні причини. Реалізуючи це завдання, Вождь того ж дня, 8 квітня, видав два свої заклики; один "До членів Великого Збору Українських Націоналістів і членів Проводу Українських Націоналістів", а другий "До членів Організації Українських Націоналістів". Нижче подавть-ся оба ці документи:

"До членів Великого Збору Українських Націоналістів
і членів Проводу Українських націоналістів."

З уваги на технічну неможливість у сучасний момент увійти мені в особистий контакт із усіма членами ПУН, дією дорогов подаю до відомо, наступне:

Б листопаді 1939.р. вїзав я на тереф теперішнього мого перебування члена ОУН Степана Бандеру, який перебував тоді в Німеччині, щоби включити його в організаційну працю ОУН. В січні 1940. року приїхав Степан Бандера разом із провідником КЕ ЗУЗ і в його запропонував пост референта організаційних справ бази при Голові ПУН та введення його в склад ПУН. Степан Бандера відмовився від цих функцій. Віддиргнені при цій нагоді ним

і провідником КЕ ЗУЗ передо мною справи умістостовлявалися в домаганні персональних змін в складі ПУН, змін у розмежуванні дотеперішніх компетенцій та в домаганні нових персональних призначень в організаційному апараті. Керуючися доцільністю, я дав низку вже давніше основно продуманих заряджень щодо розмежування компетенцій і персональних призначень, виключно з краєвим провідником ЗУЗ, не узявши до уваги домагання змін у складі ПУН, яке то домагання уважав я принципово недопустимим й мериторично безосновним. Степан Бандера, вернувшись на терен нім. Генералгубернаторства, виявив перед полк. С - ом, що мої зарядження неважні, бо недоцільні, проголосив себе провідником краєвих теренів й активу в Німеччині та призначив уповноваженим на терені мого перебування ідеологічного референта ПУН Ярослава Стецька-Карбовича.

Щоби остаточно вяснити становище Степана Бандери, в почутті відповідальности за справу, виваз я його дня 25. березня ц. р. явитися до 20 днів у мене. Дня 5 квітня явився у мене Степан Бандера й в листі врученім мені домагався у характері керівника діяльности ОУН, що покликав до життя новий "революційний провід ОУН", у зовсім ультимативній формі, назначуючи мені речинець 3 днів, - визнати стан, створений ним вія факті. При цьому передав мені копію анонімного листа з дати 10 лютого 1940, завіреного лише його власним підписом, яким, мовляв, краєві провідники, члени КЕ й актив на німецькому терені визнають його керівником діяльности ОУН. Водночас передав мені листа ідеологічного референта ПУН Ярослава Стецька-Карбовича з дня 10 лютого 1940 року, в якому Карбович повідомляє мене про свою димісію з уваги на те, що він, Карбович, обнімає "пост у новоствореному проводі ОУН".

Стверджую на підставі матеріялів, які є зараз у моєму розпорядженні, що ціла акція була здавна упрянована й підступно ведена з тією ціллю, щоб зискати наразі на часі. В пору, як йшли намагання приеднати собі якнайбільше спільників, стосували ці елементи супроти мене методу підпорядкованости й повної відданости, при одночаснім намаганні дискваліфікувати в моїх очах й в очах незорієнтованого членства немилих ім осіб з ПУН і активу. В переконанні, що в своїй підривній акції вони осягнули максимум, ці елементи виступили тепер з диктатом супроти мене, ставлячи мені, Голові ПУН, умови, під якими готові дальше визнавати мене як того, що мавби на зовні репрезентувати ту діяльність, яку на ділі унапрямливали б і реалізували б вони.

Історія Українського Націоналістичного Руху знає приклади подібних тенденцій ще за життя сл. п. Вождя, які він у почутті історичної відповідальности паралізував твердими руками. Вже - по перше - сам докладно мені відомий факт, що поза названими вгорі двома членами ОУН, які виступили з отвертою диверсією, криються деякі одиниці, що були причасні до давніших того рода розкладових акцій і яких визнав шкідниками покійний Вождь, наказує мені з цілою рішучістю протиставитися їм. По друге - сам факт довершеного справжнього замаху стану, позбавленого всякого ідейного підложжа й спричиненого анархістичним еґоцентризмом декількох одиниць, змушує мене викорінити до основ це ядро розкладу в нашому рухові. Врешті - по третє - ця диверсія стає передо мною в особливому світлі, коли взяти під увагу низьку міжнародну політичну ситуацію, в якій українське питання, хоч і не розгортається актуально-політично ніякими зовнішніми силами, є одначе й буде об'єктом намагань різних чинників резервувати собі український фактор для власних політичних плянів майбутнього. Це тоді, коли я, як відповідальний за визвольну справу, не смію допустити, щоб укр. націоналістичний рух мав утратити свій незалежний характер.

Так я оцінюю витворену ситуацію й першим рішенням, яке я прийняв після дуже глибокої й усесторонньої застанови, є поставлення Степана Бандери й Ярослава Стецька-Карбовича перед Головний Революційний Трибунал ОУН, який має винести свій незалежний й об'єктивний присуд. Я хочу на цьому місці видвигнути, що зі справжнього прикрістю стосує цю санкцію са-

- II -

ме супроти Степан Бандери, який тратить через свої останні вчинки той моральний капітал, який міг був використати для Руху й України.

Подаючи повше членам ПУН до відома й попереджаючи, що буду держати їх у поінформованості про дальший хід моїх заряджень, що їх вважати-му потрібними для повного оздоровлення відносин в ОУН, я доручаю зірвати негайно всякий контакт з відданими під суд обома вгорі названими членами ОУН, та апелюю, щоби члени ПУН з найбільшою рішучістю протиставилися всім нинішнім і можливим дальшим проявам якихнебудь диверсійних намагань, приймаючи всі в їх розпоряджені стоячі належні міри й посиленю працю в поодиноких ділянках скріплювати загрожені знутри й зовні вартості й авторитет нашого Руху. В близькі 2.Роковинигероїчної смерти нашого Вождя-Основоположника взивав Вас видержати на позиціях, що їх він нам назначив і не допустити, щоби діло, якому він віддав за життя всі свої сили й своє велике серце та за яке згинув, мало бути зражене й знівечене!

Постій дня 9 квітня 1940 р.

Андрій мельник,
Голова Проводу
Українських Націоналістів."

"До Членів Організації Українських Націоналістів
Націоналісти!

Переймаючи осінню 1938 року спадщину в Українським Націоналістичним Русі по сл.п.Вождеві Євгенові Коновальцеві, я здавав собі справу з внутрішніх труднощів нашого Руху, зосібна Організації Українських Націоналістів. Одним з перших моїх старань було посилити й відновити особовий склад провідних апаратів Організації, що його застав я з обняттям посту Голови Проводу Українських Націоналістів. Віднова ця й посилення найшли вияв передусім на ІІ.ВЗУН, коли до Проводу Українських Націоналістів призначив я Ярослава Стецька-Карбовича та Степняка й коли призначення на Головного Контрольного Організації Українських Націоналістів одержав Ді-Брова.

Щоб дати змогу виявити себе молодимсилам нашого Руху звільненим з розпадом Польщі та скріпити внутрішню нашу ради, керувчися доцільністю й добром нашої Організації, затвердив я краєвого провідника ЗУЗ та постановив поповнити склад Проводу Українських Націоналістів, призначуючи членом ПУН колишнього краєвого провідника ЗУЗ Степана Бандеру з приділенням йому скремої ділянки праці звязаної тісно з матірними нашими землями. Про мої наміри в цім напрямі зорієнтував я Степана Бандеру при нагоді його відвідин у мене в січні 1940 р.

Повторених пропозицій, щоби я усунув з ПУН двох членів Президії ПУН, яких до Проводу Українських Націоналістів покликав ще сл.п.Вождь, я не кринав, застерігаючи децизію в персональних призначеннях на провідні місця в нашому Русі свободній волі й оцінці Голови ПУН та завважаючи при цьому, що якщо інтерес Організації вимагатиме змін на провідних її місцях, я не виключав дальших змін в ПУН навіть перед ІІІ.ВЗУН, що має відбутися згідно з Устроєм ОУН в наступнім році.

Згодом відомі мені стали пропозиції Ярослава Стецька усунути весь склад Проводу Українських Націоналістів та інші неповажні пропозиції, що давали свідокство вбогости політичного думання, а вже рішуче колідували з добром ОУН і постановами Устрою її. Коли зачали підтверджуватися глухі спершу вісті про диверсію в рядах Організації кермовану Степаном Бандерою, я вівзав його до мене. Дня 5 квітня 1940 р. вручив мені Степан Бандера листа, в якому повідомляв мене, що він "обняв керму діяльність ОУН та покликав революційний прівід ОУН", спираючися на постанови ще з дня 10 лютого 1940 р. винесені особами, яких імена відмовився мені подати. Цього ж таки дня 5 квітня 1940 р. одержав я листа від Ярослава Стецька з датою 10 лютого 1940 з повідомленням, що він обняв "пост у новоствореному Прово-

ді ОУН Степаном Бандерою.

З уваги на те, що вчинки Ярослава Стецька й Степана Бандери підтверджені їх письмами з дня 10 лютого і дня 5 квітня 1940 р. ідуть в розліз з добром Організації Українських Націоналістів, перечать засадам її Устроя й спрямовані на її шкоду, поставив я Степана Бандеру й Ярослава Стецька перед Головний Революційний Трибунал Організації Українських Націоналістів, щоб відповідали за ці свої вчинки, dokonані серед виімкової нашої ситуації, яка від нас націоналістів вимагає гострого революційного поготівля, непохитної внутрішньої єдності й залізної дисципліни.

Подав цей прикрий просяв нашого життя до Вашого відома, Націоналісти, цівь дорсгов, бо задля воєнних подій не маю змоги бути серед Вас і неможливо мені покищо зясувати Вам це все особисто.

Знаю, що чекаєте Ви мого слова. Заявляю Вам - як це зробив я в перших моїх закликах до Вас, взявши важкі завдання на себе після героїчної смерті сл.п. Вождя, - що надій, покладених Вами в мені, не заведу, до ривений я з невзгубою твердістю та найбільшою рішучістю у коренні ліквідувати всі спроби розложити Організацію Українських Націоналістів, звідки вони не ішли б. Так чинити наказує мені моє сумління, моє розуміння добра нашої справи, відповідальність за збереження Організації Українських націоналістів в обличчі історичної хвилі, обовязок перед нацією.

Як не один із Вас знаю, в час існування Українського Націоналістичного Руху різні чинники вживали багато зусиль для знищення великого діла сл.п. Вождя. 6 чинники, які в даній ситуації мають власні причини бажати, щоб Організація Українських Націоналістів була тепер внутрішньо послаблена та нездібна до акцій, які диктувати їй будуть інтереси Української Нації. Про ці численні спроби своєчасно колись основно довідається, довідається теж ціле українське суспільство. В цім місці тільки вкажу, що всі ці зусилля незмінно розбивалися при зударі з Вашою твердою волею, Вашим ідейним запалом і свідомістю мети. З чисельних потрясень, приготовуваних їй ворогами й-противниками, Організація Українських націоналістів завжди дотепер виходила ще більше внутрішньо скріпленою, як скріпленою вона вийшла по Роттердамській події. Так було й так буде.

Вірю, що Український Націоналістичний Рух скоро стрясе зі себе те все, що загрожує загрозвати його організм авантюризмом, амбітництвом, безвідповідальністю і що Ви, яких закликав я недавно стояти на варті Української Революції, в незахитаному довірою й організаційній карності даєте належну відправу на місцях анархічним одиницям.

Україну спасе здорова й сильна Організація Українських націоналістів оперта на принципах довіря та послуху, карності, непримиримої боротьби проти ворогів - а коли зайде необхідність - і проти нетямущих дітей її.

Слава Україні!

Постій дни 8 квітня 1940 р.

Андрій Мельник,
Голова Проводу
Українських Націоналістів."

В днях 17 і 18 квітня б. року диверсанти видали за підписом "революційного проводу" так зв. "Зарядження у звязку зо змінами у верховних вионавчих органах ОУН". З уваги на те, що в цих "Зарядженнях" виявився явно провокативний намір диверсантів збаламутити членів ОУН враженням, ніби за Бандерою стоїть більшість членів Проводу та інших керівних чинників ОУН - Референтура Пропаганди ПУН з доручення Вождя видала в дні 22 квітня б. року наступного змісту комунікат:

"Що відома членів ОУН,

Голова ПУН, у своїм зверненні з дня 8 квітня 1940 року, що по

дав до відома провідного активу Організації про анархічний й шкідницький вчинок Степана Бандери-Сірого й Ярослава Стецька-Карбовича, який виявився в тому, що названі особи у самочинний спосіб проголосили себе "проводом".

В додаток до згаданого звернення Голови ПУН, Референтура Пропаганди подає до Вашого відома, що Степан Бандера-Сірий і Ярослав Стецько-Карбович у днях 8-18 квітня видали та розіслали до поодиноких організаційних центрів наступні еляборати:

1. "Зарядження у звязку зо змінами у верховних виконавчих органах ОУН"
2. "Комунікат" і
3. "Вияснення до комунікату про зміни у верховних виконавчих органах ОУН".

В звязку з цим Референтура Пропаганди уповноважена заявити наступне:

1/Всі обвинувачення й закиди Степана Бандери-Сірого й Ярослава Стецька Карбовича, спрямовані проти Голови ПУН і Проводу Українських Націоналістів - позбавлені всяких підстав, сперті на неправді й злій волі.

2/Провід Українських Націоналістів виготовляє і розішле до відома націоналістичного провідного активу інформативний матеріал, який на підставі документів і фактичних доказів доведе провокативні й шкідливі заміри диверсантів.

3/Звертається увагу провідного активу, що в своїх "Зарядженнях у звязку зо змінами у верховних виконавчих органах ОУН", самозванчий "провід" - переіменовує деяких членів ПУН по організаційних псевдонімах /інж. Сциборського, ген. Капустянського, ген. Курмановича, п. Бойківа, п. Ольжича, інж. Бойдуника ітд./ "затверджує їх на постах, які вони займали досі, видає їм фантастичні директиви, ітд. Зроблено це з явно провокативною метою викликати баламутство серед організаційних кадрів, та створити в них фальшиве враження, ніби частина членів ПУН справді підпорядкувалася фіктивному "проводові", що не відповідає правді.

4/Об'єднаний навколо свого Голови - Провід Українських Націоналістів і всі клітини провідного апарату Організації, які вже вспіли довідатися про анархічну вихватку Степана Бандери-Сірого й Ярослава Стецька-Карбовича, поставилися до неї з суворим осудом - домагаючися санкцій через Головний Революційний Трибунал.

Інформуючи про це провідний актив, Референтура Пропаганди підкреслює, що до затіяної Степаном Бандерою-Сірим і Ярославом Стецьком-Карбовичем авантури належить застосуватися зрівноважено, бо вона в цілій своїй генезі й можливостях має неповажний характер, та, як руїницька, буде зліквідована без більших внутрі-організаційних потрясень.

Детальні вияснення в цій справі будуть подані у вищезгаданих матеріялах ПУН, які по змозі в найближчому часі розішлються на терени.

22 квітня 1940 року
Постій

Референтура Пропаганди ПУН."

Після опублікування повищих матеріялів, на черзі стало завдання ліквідації диверсії. В тому напрямі Вождь дав покликаним установам ОУН потрібні зарядження. Але склалися обставини, що на деякий час стримали реалізацію цих заряджень.

В місяці травні до осідку Вождя приїхав Ярій. Як вже згадувалося, в поведінці Ярого в тому часі вже помічалися певні неясності. Підозріння відносно нього ґрунтувалися й на тому, що в своїх "Зарядженнях про зміни у верховних виконавчих органах ОУН", диверсанти приділювали йому

вийняткову увагу - призначуючи його до складу "революційного проводу", а в дорученням окремих важких місій. Проте цей факт самий по собі ще не був обтяжуючим для Ярого, бо, як згадувалося, в своїх "Зарядженнях" диверсанти давали призначення й тим членам ПУН, негативна постава яких до диверсії не викликувала жадних сумнівів. З другого боку, непевність відносно Ярого посилювалася його ролю, яку він уже відігравав у внутрішніх кризах ОУН, що відбувалися ще за життя сл.п. Вождя / про це мова нище /. Не маючи одначе конкретних даних, які дефінітивно стверджувалиб участь Ярого в диверсії - Вождь прийняв його, як члена ОУН, для обговорення справ, зв'язаних із диверсією.

При стрічі з Вождем, Ярий недвозначно засвідчив йому свою відданість і бажання з свого боку зробити все можливе для ліквідації диверсії. Він запропонував ролю посередника, запевняючи Вождя, що зуміє спричинитися до повернення ладу в Організації. Аналогічні розмови провадив Ярий із іншими членами ПУН, які перебували з Вождем, переконуючи їх стриматися від рішучих заходів і спільно з ним зробити все можливе для оздоровлення внутрішніх відносин.

Добра воля Вождя й членів ПУН повернути диверсантив з згубного шляху анархії й дати їм змогу себе реабілітувати - була занадто очевидною. Ця добра воля казала Вождеві прийняти пропозиції Ярого й - покладаючись на його заяви лояльності - доручити йому місію ліквідації диверсії внутрішньо-організаційним шляхом.

Для цього Вождь покликав окрему комісію в складі Ярого й Грибівського. В писемному дорученні цій комісії, Вождь поставив перед нею такі завдання:

1/Розглянути справжні причини диверсії.

2/Спинити диверсію.

3/Виробити план остаточної ліквідації диверсії й сробі його предложити.

Даючи комісії згадані доручення, Вождь водночас виразно застерігся, що свої завдання вона має виконати тільки при збереженні наступних передумовин:

1/Мусять бути збережені законні постанови ІІ Великого Збору Ун й престиж Голови ПУН та респектовані його рішення, - що знехтувані диверсантами.

2/Для облегшення завдань комісії, мусять бути спинені всякі акції, які могли би утруднити її завдання.

3/Члени ПУН допомагатимуть комісії в її праці для ліквідації диверсії.

Як бачимо, Вождь ставив комісії умови, які в даній ситуації були єдино можливими. Вимагаючи збереження ухвал ІІ ВЗУН-у й власного авторитету, він виконував свій обов'язок, стоячи на стороні засад гієрархії, ладу й законности, що розбудували наш рух - без яких він перестав би бути рухом на ц і о н а л і с т и ч н и м. Домагаючися водночас спинення всяких акцій, які утруднювали би працю комісії й доручаючи ПУН допомагати її завданням - Вождь засвідчував своє бажання об'єктивити диверсантам умови визнання їхніх помилок і повернення в ряди Організації.

Після обговорення всіх справ із Вождем та іншими членами ПУН - Яриш і Грибівський виїхали реалізувати видані їм доручення. Перед виїздом умовлено, що Яриш має в найближчому часі вернутися до Вождя з доповіддю про висліді праці агаданої комісії.

Після прибуття Ярого й Грибівського на терен, умонститувано комісію в складі їх об'єк, як відпоручників Вождя, та Габрусевича - "Джона", Коваля й Шуки, як представників диверсантів. Та вже при першому ж контакті членів комісії, виявився брак тих моральних і ділових передумов, при яких її праця могла би бути плідною. Перше, що зробили диверсанти - було домагання усунення Грибівського з комісії під тим претекстом, що вони йому "не довіряють". Своім поступованням, вони з місця зігнорували точку 2-гу передумов, що їх визначив Вождь для комісії, саме - про спинення всяких шкідливих й нелюбовних акцій, які могли би ускладнювати ситуацію. Всупереч цьому бажанні Вождя - диверсанти свідомо заколочували відносини. Більше того, своїм ставленням до члена комісії Грибівського, вони завдали черговий удар авторитетові Вождя, бо дезавувавши Грибівського, як довіреного Вождя, під претекстом недовіря - вони тим самим посередньо вказували недовіря й Вождеві. Отже в протилежність до можливого наставлення Вождя й Проводу, вони свідомо ще більше загострювали ситуацію.

Засядаччо, вже цього акту диверсантів було досить, щоб уважати завдання комісії саботованими. Але Грибівський пішов їм ще даліше назустріч і зробив цюву поступку, яку формально навіть не має права робити. Цей момент підкреслюємо тому, що саме Грибівському диверсанти закидували злу волю й приписували йому вплив на Вождя в тому напрямі, щоб унеможливити порозуміння. Отже стосючи перед черговим доказом небажання диверсантів піти назустріч добрій волі Вождя й ПУН полатирити конфлікт в згоді з організаційними засадами - але небажачи відрізати всі шляхи до порозуміння, Грибівський, на вимогу диверсантів, добровільно виїшов зо складу комісії з тим, щоб уможливити Ярому, в якості відпоручника Вождя, довершити завдання комісії.

Та Яриш не оправдав мжказаного до нього довіря. Замість вказа-

ти диверсантам на недопустимість подібного застосування до Грибівського, він дуже радо прийняв заяву останнього про вихід із комісії, заповняючи, що самий постарасться довести справу до бажаних вислідів. Після цього вже не довелося довго чекати на ці "бажані вислиди"... Дня 16 червня б. року, комісія винесла наступні ухвали:

I. Засадничі справи.

Всі спірні справи правно-формального порядку вирішить остаточно компетентний ЗУН, а саме справи, видвинені в Комуникаті РП / "революційного проводу" - Примітка Редак. / ОУН з дня 8.4.1940 року і в "Виясненнях до того Комуникату" з дня 17.4.1940., Обіжник п.з. "до членів ОУН" з дня 8.4.1940, як і всі зарядження з одного й другого боку.

II. Справи переходового стану.

ПУН, що буде сформований після ліквідації внутрішньо-організаційного конфлікту, покличе до життя окрему Юридичну Комісію, яка видасть опінію щодо всіх спірних справ Організації, і ця опінія, проголошена авторитетно, буде обов'язувати тимчасово до часу остаточного її затвердження Збором УН.

III. Біжучі справи.

1. З ПУН виходять наступні її члени: макар/Барановський/, Грибівський й Степняк/Чучман/.

2. В склад ПУН входить РП/"революційний провід"-Прим.Ред./ОУН.

3. Новий переформований ПУН продовжує діяльність та організаційні почини, диктовані вимогами революційної роботи.

4. РП/"революційний провід"-Прим.Ред./признає так поладнання конфлікту й визнає, що так переформований ПУН сповнятиме далі завдання найвищого виконного органу ОУН.

Передумовою поладнання конфлікту, вважає внутрішньо-організаційна комісія виконання постанов, зясованих у розділі III.

Дня 16.4.1940.

На що вказує розгляд ухвал комісії покликаної Вождем для ліквідації диверсії? Одразу стає ясною їхня тенденція зігнорувати точку I-у передумов, що їх поставив комісії Вождь, де вказувалося на konieczність збереження законних постанов II Великого Збору, престіжу Голови ПУН та респектовання його рішень. Заперечивши ці засади, на яких тільки й може існувати організація того типу й змісту, як ОУН - комісія пішла в напрямі анархії і шантажу. Її ухвали зводилися до наступного:

1/В розділі 1-му про "засадничі справи" фактично уневажнювалися рішення II Великого Збору, і накидалося Вождеві диктат скликати черговий ВЗУН, який диверсанти плянували відповідно "спрепарувати" для своїх цілей, і реалізувати на ньому свої деструктивні наміри.

2/В розділі 2-му про "справи переходового стану" фактично перекреслювалися всі компетенції Вождя, і проєктовано видвинути замість нього якусь "юридичну комісію"-рішення якої мали стати зобов'язувачими, і яку диверсанти сподівалися, при підтримці Ярого, зложити зо "своїх хлопців"...

3/В розділі 3-му про "біжучі справи", ухвали в цілості підтримували нічим неоправдані домагання диверсантів виключити з ПУН небажаних їм осіб, а натомість увести до ПУН "революційний провід" ін корпоре, в якості того "троянського коня", що міг би пізніше розсадити ПУН із середини й фактично палонити самого Вождя, як потрібну для них "фірму".

4/Вождь хотів і міг говорити з диверсантами не як із контрагентом, а як із членами ОУН. Диверсанти натомість домагалися, щоб він трактував "революційний провід" саме за контрагента. Наскільки важними

для себе уважали диверсанти вимоги розділу 8-го ухвал комісії, видно з того, що виконання їх вони ставили передумовою "поладнання конфлікту"...

Як бачимо, повликана Вождем внутрішньо-організаційна комісія, замість створити з д о р о в і підстави ліквідації диверсії, сама загнала розв'язку справи в сліпий кут! Що так сталося - дивуватися немає причин, бо після підступного введіння в комісії Грибівського, комісія стала знаряддям бунту: її складали три диверсанти й Дрий, що був для них "своїм чоловіком". Хоч і висловивши Грибівському недовіру члени комісії всетаки звернулися й до нього в справі вироблених ухвал. Мознайомившись зо змістом ухвал, Грибівський скепстатував, що комісія не виконала свого завдання й що зо змістом ухвал не родиться. Але тим не менше підписав протокол комісії.

Роблячи це, Грибівський виходив із подвійного заложення. По перше, відмовою підписати ухвали комісії, він не хотів зірвати всі можливо - сті порозуміння, знайти які до уваг йому Вождю; по друге - даючи свій підпис - він багаче залишив Вождеві свободу рішень, на той випадок, коли б цей останній справді знайшов, що для добра справи необхідно, димісія Грибівського. Отже в поставі Грибівського до ухвал комісії бачимо не тільки максимально виявлену добру волю допомогти мроній ліквідації диверсії, але й акт саможертви, що виявився в згоді добровільно вийти зо складу ПУН, коли цієї ціною вдасться оздоровити внутрішньо-організаційні відносини. Своім жестом Грибівський хотів за всяку ціну відпружити атмосферу та дати диверсантам приклад організаційного конструктивізму й повної підпорядкованости остаточним рішенням Голови. Нажаль, це було - як згадується в Св. Письмі - "розкидуванням бісеру перед свиньми"... моральний й культурний рівень диверсійної зліки показався настільки низьким, що вона не тільки не пішла за прикладом Грибівського, але навіть не зрозуміла глугду його поступовання!

Непримиримість, виявлена диверсантами в ухвалях комісії, і низка інших фактів вказали, що сама комісія була для них тільки тактичним макевром. Реакція членства ОУН на перші повідомлення Вождя й ПУН про диверсію, була для них несприятливою. Розуміючи це, вони вдалися до тактики гри на часі. Як пізніше буде доведене, свій "революційний провід" диверсанти тайно створили ще в львівському барську, і, прикриваючися іменем Вождя та використовуючи установи ОУН, виробовляючи місяців підступно намагалися опанувати організаційний апарат "своїми людьми". Все ж у центрі викриття диверсії, їхні досягнення в тому напрямі були дуже невзначними. Отже в комісії вони бачили тільки засіб стримати остаточні рішення Вождя й використати переходорний час для поглиблення організаційного розкладу й посилення вла-

сних позицій. В тому напрямі вони в порозумінні з Ярим - і звернули всю свою активність.

Як вказувалося вище, передумовою успішності праці комісії Вождь поставив домагання припинити всякі акції, які могли б утруднити її завдання. Видаючи цю директиву, він хотів злагодити внутрішньо-організаційні відносини й створити відповідну моральну атмосферу для ліквідації диверсії. Після повороту від Вождя в якості його довіреного в комісії - Ярий, спільно з диверсантами, зачав робити якраз усе навпаки! для облегшення його завдань ув якості представника комісії, Вождь призначив його Провідником на терені Великонімеччини, з долученням країв, що в умовах війни опинилися під німецькою зверхністю. Зроблено це було з метою облегшити Ярому акцію по консолідації праці окремих організаційних центрів. Натомість Ярий, одразу після повороту від Вождя, зачав використовувати свої повновласті для особистих поррахунків із немилими йому людьми - наставляючи на пости, які вони займали, диверсантів.

Методи, при допомозі яких Ярий хотів перевести цю своєманітну "чистку", були безоглядні! Так, наприклад, поставив він домагання членові ПУН Степнякові негайно взяти примусову "відпустку" і залишити осередок, в якому той перебував, та водночас подав йому реєстр центрів, які він не смів обрати за свій осідок. Райони, які "приділював" Ярий Степнякові, перебували в глибокій провінції. Іншими словами, Ярий намагався післати Степняка на "засланя"... На заяву Степняка, що він - як член ПУН - не підлягає Ярому й його вимог не виконає, Ярий відповів брутальними погрозами. За чергою поїхав Ярий до Праги з метою усунути довголітнього видавця "Пробосм" і "Наступу". Диверсанти від довшого часу плянували захопити до своїх рук редакції згаданих видань. Бачучи, що перешкодою до цього є видавець - вони повели проти нього безоглядну кампанію, яка мала на меті його спровокувати, здеорієнтувати й заломити. Коли ж усі ці заходи не заломили видавця, то "покінчити з ним" поїхав до Праги самий Ярий. При стрічі з видавцем, повівся він, як варвар, кричучи на нього й погрожуючи різними напастями. Видавець відповідав спокійно, коректно, але твердо - заявляючи, що не уступить із посту, поки не пересвідчиться, що вимога його димісії є справді волею Вождя.

Поки Ярий "заводив порядок" на терені Великонімеччини, диверсанти "працювали" в тому ж напрямі в Генерал-Губернаторстві. Уповноваженим на цьому терені вони призначили Джона та провели в різні інституції своїх людей. Відповідно до свого - так несподівано набутого - високого посту, згаданий Джон одразу прибрав "олімпійську" позу й "урядовання" почав із телефонічної розмови з Головою УЦК, домагаючися від останнього в бру-

гальному тоні, щоб він з'явився до нього "по інструкції". Цей перший "провідницький" жест не вдався, бо голова УЦК заявив, що такого "зверхника" не знає.

В цьому періоді можна зафіксувати багато подібних епізодів, які свідчать про застрашувачий низький культурний рівень диверсійної клітки, про брак у неї елементарного такту, опереткову закукуріченість у стосунках із суспільним оточенням. На тлі цього - нащастя короткого - досвіду, можна собі уявити, що сталося б, коли ця клітка справді десь і колись опинилася б при владі!!

Роблячи спроби захопити керівні місця в апараті, диверсанти повели водночас сховану, але безоглядну боротьбу з небажаними їм членами в ОУН. В цій боротьбі вони також застосовували "своєманітні" етичні методи. З захопленого архіву "революційного проводу", який перебуває тепер у диспозиції ПУН, виявилось, що Лебідь, займаючи в тому "проводі" пост "шефа безпеки" / бандерівське ГПУ, в якому Лебідь намагається грати роль "Дзержинського".../, організував тайне інвігілювання Сича та інших заслужених членів ОУН при допомозі спеціальних шпіцлів-агентів. Досвідчене око Сича з місця викрило цих "спеців", серед яких - як показалося - були люди, що раніше перебували в компартії.

Ось у такий спосіб Ярій і диверсанти "злагіднювали" внутрішні відносини перед працею покликаної Вождем комісії! В міжчасі Ярій вислав Вождеві короткі вістки, запевняючи, що все йде добре... З прийняттям ухвал комісії, Ярій по умові мав приїхати до Вождя. Але не маючи відваги з'явитися з такими ухвалами й гадаючи, що ґрунт для диверсії вже підготовлений, він під різними претекстами впродовж кількох тижнів опізнював поїздку до Вождя. В міжчасі ситуація дійшла до вершка своєї гостроти. Бачучи, що її розв'язка вимагає негайного втручання - Вождь вже не чекаючи Ярого - особисто самий виїхав на терен, де відбувалася диверсія.

Ознайомившись зо змістом ухвал комісії, Вождь, самозрозуміло, не міг їх апробувати, як суперечні його директивам і несумісні з організаційними засадами ОУН. Для остаточного в'яснення справи, Вождь вислав до членів комісії й до провідника даного терену листа наступного змісту:

"Вручена мені записка з дня 16 червня 1949 не дає субстрату для розгорнення санаційної акції наших внутрішніх відносин мирним шляхом, що його обрав я для повернення нормального життя в ОУН.

З уваги на сьогоднішні умовини, що вимагають якнайбільшої готовності наших сил, вважаю ліквідацію ненормального явища, що ним є диверсія Ст. Бандери, спішним завданням хвилі.

Щоби мирним шляхом дати розв'язку внутрішньої нашої кризи, ставлю вимогу до Ст. Бандери негайно сповнити осьякі передумови:

I. Визнати як обов'язувачими постанови II ВЗУН.

II. Беззастережно підпорядкуватися Голові ПУН.

Вслід за цими головними вимогами домагався від Степан Бандери й товаришів:

1. Відкликати негайно всі акти й письма за його підписом і т.зв. РПУН, уважаючи їх недійсними, зокрема "Комунікат", "Вияснення" до нього й зарядження з квітня 1940 р.

2. Відкликати негайно назначених Ст. Бандером чи т.зв. РПУН експонентів на рідних землях і теренах чужих.

3. Розв'язати негайно т.зв. "РПОУН" і підпорядкуватися льояльно й добросовісно Уповноваженому Голови ПУН на Генералгубернаторство Сичеві.

Назначення Шуки референтом зв'язку з КЕ ЗУЗ і назначення красивим провідником українських земель під німецькою зверхністю Сича - остає в силі.

Щойно сповнення цих передумовин дасть мені змогу мирним шляхом прийняти ряд мір для санації внутрішніх наших відносин. Реалізуючи цю акцію радо покористався при розв'язці цілої низки питань кожною здоровою думкою, порадою чи увагою із кругів Ст. Бандери, які будуть змиряти до відпруження ситуації, доцільного примінення нашого активу й внутрішньої консолідації ОУН. Ставлю собі це велике завдання та бажаю досягнути його мирним шляхом, щоб не відкликатися й не примінявати немирних засобів, до яких я приневолений був би на випадок, якщо б вибраний мною мирний шлях не довів мене до цілі.

Андрій мельник,
Голова Проводу Українських Націоналістів."

Доведені до відома диверсантів вимоги Вождя - виліжені у вищезгаданому листі, були за чергою саботовані. В міжчасі видали вони "Записку в справі поладнання внутрішньо-організаційної кризи в ОУН", в якій знову виступали в імені "революційного проводу", неправдиво насвітлювали факти й ставили свої вимоги Вождєві в характері ультимату. В цій записці, по раз перший видвигнули вони обвинувачення проти члена ПУН Барановського. Ці обвинувачення спиралися на так зв. органах безпеки "революційного проводу" і були редаговані в наступний спосіб:

"Органи безпеки ОУН розпоряджають документарними доказами, що Ярослав Барановський був провокатором на службі польської поліції. Далше ті ж органи безпеки звітують, що:

1. є познаки, що НКВД має інформатора з кругів ПУН, чи безпосереднього його оточення;

2. що НКВД інтензивно приготовляється до акції, щоб компромітувати ОУН та пильно збрати всякі інформації про внутрішні неприємності в ОУН."

Спиравчися на цих "достовірних" інформаціях про провокаторську роль Барановського, й про "зв'язки" ПУН з московським НКВД - "революційний провід" домагався в своїй "Записці":

1. перевести строгу ізоляцію небезпечного в Організації елементу,

2. переведення безоглядної чистки від шкідливих і непевних елементів у цілій Організації, а зокрема в тих середовищах, що були під безпосереднім впливом шкідників.

3. охорону добра революції й заповнення безпеки членам Організації через відповідальну персональну обсаду на провідних постах.

Вищезгадані вимоги диверсантів виразно прозраджували їхні намі-

ри. Вискочивши раптом із новою версією провокаторства п. Барановського й "зв'язків" ПУН із НКВД, вони гадали в своїй наївності, що цим поставлять Вождя в складну ситуацію й змусять його згодитися на реалізацію їхніх мрій про "безоглядну чистку" небажаних їм людей і "персональну обсаду на провідних постах"...

Фахова "вартість" згаданих "органів безпеки" так зв. революційного проводу, а зокрема моральна вартість диверсантів вирисовується тут особливо маркантно, коли вкажемо, що в менті видвигнення обвинувачення проти Барановського й фабрикавання негідних провокацій про якісь зв'язки ПУН із НКВД - один із членів "революційного проводу" Горбовий вже вернув із Москви в ролі провокатора, і диверсанти про це вже знали! Отже вихід із ситуації - в якій спинився, в зв'язку з аферою Горбового, завдяки своїй примітивності, "революційний провід" - вони хотіли знайти по прикладу того меткого злодія, що, обікравши дім, саний біжить по вулиці й кричить: "лови злодія!".

Диверсанти безперечно здавали собі справу з того, що роблять підлість, але це їх не бентежило... Навпаки, вони й тут залишилися вірні своїй демагогії й фразеології - вигукуючи в кінці згаданої "Записки": "Немає ні хвилини до страчення! Революція в небезпеці!", і под.

Черговий трік диверсантів не справив одначе сподіваного враження ні на Вождя ні на Провід. Обставини продиктували Вождеві видати чергове звернення до членства ОУН, яке подаємо нижче:

"Націоналісти!

В останніх місяцях члени Організації Українських Націоналістів Степан Бандера-Сірий і Ярослав Стецько-Карбович своїми виступами вдарили у правопорядок нашої організації, своїм діянням унеможливляли поставити у так важкому часі, що його сьогодні переживаємо, належну й потрібну працю, нехтуючи своїми зарядженнями і не підпорядковуючися їм, поробили ряд потягнень, що ними нанесли шкоду організації; зрешті повели розкладову роботу серед частин активу ОУН.

Як відомо з мого комунікату з дня 8 квітня ц.р. поставив я Степана Бандеру й Ярослава Стецька перед передбаченим устроєм ОУН суд, щоби ця установа видала належний присуд. Це заки суд мав можливість видати своє рішення, Степан Бандера й Ярослав Стецько окерували свої виступи проти Голови Проводу Українських Націоналістів і тих членів Організації, що станули на становищі правопорядку та поставили самозрозумілий спротив їхній розкладовій роботі.

Усі мої спроби ціли назуванням ~~Степана~~ Степана Бандери й вимогам організаційної доцільності, що веліли мені покликати його на провідничий пост, чим давав я йому можливість позитивною працею доказати його добрі задуми, стрінули незрозуміння: дальші виступи Степана Бандери зміряли до цього, щоби організацію довести до розвалу.

Свідомий ваги хвилі й тих вимог, що їх ставить сьогоднішній мент перед націоналістичним рухом, я рішив поставити кінець цій внутрішній диверсії. Мому уповноваженому на терен Генералгубернаторства доручив я привести згідно з виданими йому інструкціями порядок - засобами, що він їх буде уважати доцільними для привернення суцільності організації, її

сповності й карності.

Націоналісти! Варт, що в обличчі тих подій, що грядуть і тісі боротьби, що нас жде, Ви зумієте дати належну оцінку тим вчинкам, що їх допустилися диверсанти. Вірю, що Ви ретельно вчуваєтеся й розумієте важке й складне положення, що в ньому знаходиться Український Націоналістичний Рух і вся Українська Нація. Як завжди ставили Ви чоло ворогові, так тепер тверду й гідну відповідь стрінуть у Вас всі спроби розкладу та вияву анархії внутрі організації, - бо бунтом падала все Україна!

Взивав весь актив руху відмежуватися від диверсії Степана Бандери та тих людей, що діють в його імені. Закликав Вас, Націоналісти, до вишуканості, порядку й карності. Ідея, за яку боремось і віра в близьку перемогу робить нас зрілими й дає нам гарт перекорти й це лихе наших днів.

Постій, 13 серпня 1940.

Слава Україні!

Андрій Мельник в.р.

Голова Проводу Українських Націоналістів."

Щоби використати всі можливості, Вождь поставив передтим Бандері останню вимогу підпорядкування й ліквідації диверсії, пропонуючи йому підписати наступного змісту акт:

"Признаючи обов'язувачими постанови ІІ ВЗУН-у й признаючи повноту прав у керуванні всіми справами ОУН і Українського Націоналістичного Руху за Головою ПУН, заявляю отсим, іменем своїм і кругів підчинених мені, що підпорядковувся беззастережно Голові ПУН полк. Андрієві Мельникові та складаю на його руки всі агенти, видані доспер мисю, чи підчиненими мені кругами, щоб, льояльно виконувчи в повній карності організаційній всі розпорядження Голови ПУН - об'єднати акцію Голови ПУН для упорядкування внутрішніх справ ОУН".

Дня 17 серпня 1940."

Текст наведеного акту свідчить, що Вождь послідовно стояв на ґрунті збереження організаційних засад, домагаючися визнання законних постанов ІІ ВЗУН і його власного авторитету

У відповідь на домагання Вождя, Бандера підписав лист такого змісту:

"Заявляю, що з хваленою поведінкою мериторичних справ внутрішнього конфлікту в ОУН, я й підчинені мені круги ОУН підпорядковуюмося полк. Андрієві Мельникові, як Голові Проводу Українських Націоналістів та стоїмо карно до його диспозиції, признаючи постанови ІІ ВЗУН за зобов'язувачі до часу вирішення найближчим Збором Українських Націоналістів.

Постій, дня 17 серпня 1940 року Бандера Степан."

Як бачимо, Бандера й у цей останній момент залишився на непримиримій позиції. Вождь бачав і мав обов'язок трактувати його тільки як члена ОУН, а не представника самовванченого "революційного проводу"; він не міг допустити, щоб Бандера диктував йому свої вимоги, і домагався повного й беззастережного підпорядкування авторитету Голови ПУН, щойно після цього. Вождь готовий був брати під увагу ті чи інші пропозиції Бандери в організаційних справах. Своє становище Вождь спирає на свідомість, що прецедент захитання основних засад авторитету й ієрархії - тих засад, що лягли в основу ОУН з самих початків її існування - може мати дуже тяжкі на-

слідки для перспектив Руху.

Підставности й глибини постави Вождя - Бандера не вмів і не хотів зрозуміти. Він і надалі хотів грати роль "контрагента" Вождя й з ним "пертрактувати". Уступ його листа, де згадувалося про "поладнання мериторичних справ", свідчив про непогамоване бажання д и к т у в а т и Вождєві, себто змусити останнього спочатку виконати незаконні домагання диверсантів і тільки за ту ціну купити собі їх "підпорядкування". Крім того, фактичні обставини свідчили, що, навіть і у цьому випадку, це "підпорядкування" буде фіктивним, бо на ділі диверсанти рахували, що прийняття вимог Бандери приведе тільки до назверхнього полагодження відносин, яке дозволить їм у спокійніших обставинах поглиблювати внутрішній розклад для дальших цілей - від яких вони й не гадали відмовлятися!

З листом Бандери-терпеливість Вождя вичерпалася до решти! Сконстатувавши, що його добра воля повернути диверсантів зо згубного шляху анархії й допомогти їм реабілітуватися не знаходить у них розуміння - Вождь вирішив радикальними засобами покласти диверсії край й видав керівним органам ОУН у цьому напрямі відповідні доручення. Першим кроком у цьому напрямі був комунікат Уповноваженого Головою ПУН на Західні України про завішення в правах членів і прихильників "революційного проводу", який подаємо нижче:

"Комунікат.

З доручення Голови Проводу Українських Націоналістів завішую в членських правах: 1. Іртена-Джона, 2. Недобитого, 3. міка, 4. Гриця, 5. Олексу-Юлька, 6. Петронича, 7. Голька, 8. марчака - за бунт проти Вождя, за участь у т. зв. Революційному Проводі Організації Українських Націоналістів, за злочинну, шкідливу, спрямовану на розвал Організації діяльність.

Подаю до відома, що ОУН не бере ніякої відповідальности за їх акцію збирання грошей.

Уневажую всі приречення, присяги, зобов'язання та організаційні зв'язки членів ОУН з вище поданими особами й доручую членству здержатися від усяких взаємин із ними.

В справі Степана Бандери діє покликаний у тій цілі Головою ПУН Головний Революційний Трибунал, а його присуд буде своєчасно проголошений й поданий до відома.

Постій, дня 19 серпня 1940.

Уповноважений
Головою Проводу Українських Націоналістів
на Західні України

полк. Сич."

Красва Екзекутива ОУН в свою чергу видала комунікат, де уневажувала перед членським активом зарядження "революційного проводу" та давала насвітлення його деструктивним вчинкам:

"Комунікат.

Використовуючи внутрішнє положення в Організації Українських Націоналістів і ускладнення, зв'язані зо знаним бунтом Степана Бандери, різ-

ні ворожі нам чинники поширюють провокаційні вістки. До цього вживають вони платних агентів-провокаторів, що вигадують і розповсюджують найрізноманітніші шкідливі для нас історії, а з другого боку послуговуються різними відозвами й писаними заявами. Для введення членства ОУН в блуд відозви підписують так, б'ють би вони походили від ОУН. Підкреслюємо, що єдино Голова Проводу Українських Націоналістів та призначена ним Краєва Екзекутива ОУН є в праві видавати якінебудь відозви, комунікати, заяви, висновок. Всі інші друки, не підписані Краєвою Екзекутивою, не ідуть від ОУН і їх кольпортерів треба п'ятнувати й усувати з терену.

Останньою появилася анонімна відозва, якої зміст яскраво свідчить про те, звідки вона вийшла й що має на цілі, та які чинники її видали. Відозва ця звертається до членів ОУН у наступний спосіб:

"До відома членам ОУН. Інформативний Відділ ОУН уповноважений подати до відома членству наступне: В останніх днях появилися різного роду летючки нібито за підписом Голови ПУН полк. Андрія мельника, які - як стверджено - своєю зверхньою формою доказують, що вони походять з різних джерел, своїм змістом зясовують справи ОУН в неправильний й неправдивий спосіб і тому по суті в сучасній ситуації можуть бути провокацією ворожих нам чинників."

Цими словами відозва хоче здобути довіря серед членства, поширюючи підозріння, б'ють би відозви підписані Головою ПУН полк. Андрієм мельником були видані кимсь підозрілим. **К. Ш. ОУН** вияснює, що обі відозви підписані Головою ПУН полк. Андрієм мельником до членства з дня 8 квітня 1940. і 13 серпня 1940. є відозвами, які Голова Проводу підписав і які мають обов'язує значення для членства ОУН. Всякі противні твердження є спробою провокації.

В дальшому цей "Інформативний Відділ" подає у своїй відозві:

"Спроби баламутити летючками членство ОУН і публичну опінію можуть іти тільки по лінії й інтенції провокаторів, які в сучасній ситуації працюють над розкладом нашої Організації. Усе здисциповане й ідейне членство, розуміючи завжди конечність і потребу скорої й безоглядної ліквідації провокаторів і шкідників, які діють тільки на користь ворожих сил, дасть таким спробам баламутства рішучий й безоглядний відпір.

Постій, дня 23 серпня 1940.

ІВ. ОУН."

Краєва Екзекутива подає: Всі письма підписані РП. ОУН/Револьційним Проводом ОУН/, БРП. ОУН/Безпекою Револьційного Проводу ОУН/ є неважні, для членства ОУН необов'язувачі, а для справи Револьції скрайно шкідливі. Їх треба з терену усувати й за це члени ОУН є відповідальні перед Організацією. Зокрема пильну увагу треба звернути на тих людей, що кольпортували б у терені летючки, підписані ІВ. ОУН/Інформативний Відділ ОУН/, чи кимнебудь іншим. Такі летючки від знаних нам уже ворожих чинників, а їхні кольпортери, це або свідомі шкідники, або наші національні вороги.

Постій, дня 26 серпня 1940.

Краєва Екзекутива
Організації Українських Націоналістів."

Вслід за цим, керівні чинники ОУН у кількох наступних днях вичистили установи ОУН і організаційні клітини, де загнуздилися були диверсанти, та опанували апарат Організації. При дефінітивному розгляді всіх обставин, зв'язаних із диверсією, Вождь поставив перед Судом ОУН Ріхарда Ярого за грошові зловживання й вчинки, що викрили його безсумнівну деструктивну роль за кулісами диверсії. Підписаний Вождем акт ставлення Ярого перед Судом ОУН звучав наступно:

"До Карпата в місці побуту.

В полагоджуванні обвинувачень піднесених проти Вас ставляю Вас

під Організаційний Суд ОУН за грошеві зловживання й Вашу шкідливу грошеву господарку. Голова Організаційного Суду ОУН повідомить Вас про місце й час відбуття Організаційного Суду над Вами. До часу винесення присуду Організаційним Судом ОУН завішую Вас в правах члена ПУН і члена ОУН.

Постій, дня 25.серпня 1940.

Андрій Мельник,
Голова ПУН."

Опановання приміщення, де знаходився головний центр диверсантів, було переведено з такою швидкістю, що диверсанти залишили в ньому весь свій архів. Серед архіву й було викрито документальний матеріал про провакативну роль члена "революційного проводу" Горбового. Після простудіювання матеріалу й усіх висновків, які він давав, Краєва Екзекутива ОУН видала наступний черговий комунікат:

"До Членів Організації Українських Націоналістів!

До низки комунікатів виданих Краєвою Екзекутивою ОУН, які попередило слово Вождя в справі розкладової роботи серед частини членства й серед українського громадянства, веденої Бандерою-Яри, подаємо до відома членів Організації наступне:

Органи ОУН впали на слід широко закресленої акції т.зв. революційного проводу Яри-Бандера, викриваючи дійсне тло, на якому ці особи розгортали свою злочинну диверсію в рядах ОУН. Це, що говорив сам факт виступу й низка супровідних явищ навколо "революційного проводу", підтвердилося фактичним матеріалом зібраним органами ОУН.

Серед матеріалів на увагу заслуговує та частина матеріалів і звітів, що відноситься до подорожі "делегата" т.зв. революційного проводу Ярослава Горбового до Совітів. Ярослав Горбовий, один з найбільш "радикальних" членів групи диверсантів, виїхав у березні ц.р. з доручення Бандери-Яри на ЗУЗ, щоб там поширити "акцію" згаданого проводу.

Як зі звітів органів ОУН і самого ж Ярослава Горбового виходить, пішов він там на "співпрацю" з НКВД, бував у Києві та Москві й протягом двох місяців інформував НКВД про діяльність ОУН та перебірав завдання проти Організації, Проводу Українських Націоналістів і його Голови, полк. Андрія Мельника.

Із тих же матеріалів і звітів виходить, що Ярослав Горбовий 1/передав НКВД всі відомості про ОУН, які були в посіданні "революційного проводу" - 2/установив з НКВД план акції проти Проводу Українських Націоналістів. Зокрема представники НКВД заповнили Ярослава Горбового, що вони готувлять великий показовий процес у Львові для компромітації ОУН і її Проводу. Для цього виготовляє і збирає НКВД потрібні матеріали й буде переводити доказ, що не вони, совети, вбили сл.п. Вождя Євгена Коновальця.

Ярослав Горбовий приїхав назад з доручення НКВД і мав підготувати зустріч Бандери з представниками НКВД.

Несамовитими виглядають ці відомості, що їх оце подаємо, але водночас показують, з яким ворогом маємо до діла, ворогом, що потрапив замотати в свої сіті тих, що у своїй амбіції і анархізмі не вміли поставити собі межі.

У Львові одним з керівників відділу боротьби з українським націоналізмом при НКВД, як з тих же матеріалів можна ствердити, є тепер Яценко-Норберт-Валіх. Отой самий, що у Роттердамі вбив сл.п. Вождя Євгена Коновальця. З ним вів переговори Ярослав Горбовий, він-же возив Горбового в Москву і Київ. Він теж приготує у Львові показовий процес проти Націоналістів та буде доказувати, що не НКВД вбило Вождя Українських Націоналістів.

Повторилася ця сама історія, що її ми пережили у рр. 1936-8, коли той же Яценко-Валіх через своїх довірених втискався в ряди організа-

ції, щоб відтак доконати свого завдання в Роттердамі.

Рівночасно у зв'язку з розкриттям акцій НКВД яким стало, як згинули наші друзі Лопатинський, ті численні націоналісти, що діяли на ЗУЗ, і ті, що їх вислав туди Бандера.

Тверде й жорстоке наше життя, Націоналісти, до тяжких завдань готуємося, бо великого й сильного ворога маємо, але є у нас віра, що переможемо в цього бою, бо велика й чиста Ідея наша.

Чуйність Органів ОУН, що розкрили завчасу небезпеку, що грозила розкладом Організації та стихійне відчуття здорової частини членства, що поставила спротив диверсії Яри-Бандери, дають нам віру й певність, що вийдемо переможно, багатші на ще один досвід, із цієї чергової спроби нас знищити.

Постій, у вересні 1940.

Красва Екзекутива

Організації Українських Націоналістів."

Вже в початках згаданих рішучих заходів для ліквідації диверсії, виявилася хиткість позицій диверсантів, їхня безпомічність у протиставленні конструктивній акції ПУН і слабкі впливи серед членського активу ОУН. Своїх прихильників диверсанти вербували шляхом збаламучення - використувачи засоби брехні й провокації. Після висвітлення справ, зв'язаних із диверсією, ці прихильники негайно зачали зголошуватися до керівних органів ОУН, складаючи писемні й усні заяви вірності Вождеві та осуду диверсантів. Нижче наводиться текст цих заяв:

"Заява.

Спрямовану на розклад в Організації Українських Націоналістів діяльність Степана Бандери а зокрема: Вилом його зпід ПУН, покликання до життя т.зв. Революційного Проводу Організації Українських націоналістів а спробу усунути Голову ПУН полк. Андрія Мельника, осуджую та з нею не солідаризуюся.

Доручення Бандери досі виконував я тому, що доходили вони до мене незмінним мені відомим організаційним зв'язком, а справжніх намірів і правдивої діяльності Бандери я не знав.

Тепер заявляю, що піддався виключно приказам Голови ПУН полк. Мельника Андрія, чи то безпосередньо, чи посередньо через настановлений ним організаційний зв'язок."

Збиті раптовим ударом зо своїх позицій, заскочені карною відданістю Вождеві й єдністю, що їх виявиле членство ОУН у поборенні бунту, диверсанти зачали все далі котитися по похилій площині! Розгублені й озлоблені, вони за основний метод боротьби з Вождем і Проводом обрали п р о - в о в а ц і ю , себто той метод, що віддавна використовувуть вороги для боротьби з Націоналістичним Рухом.

І так, зо швидкістю фільми, зачали вони демонструвати видовища "розкладу" ПУН - закинувши нараз кільком членам ПУН обвинувачення в національній зраді, ворожій агентурі та інших злочинах. До справи цих безглуздних обвинувачень, ми ще близько підійдемо в дальшому розділі цього матеріялу. Тут наразі тільки вкажемо: цей, справді каїновий, злочин диверсантів прибирає особливо огидних форм на тлі того факту, що ще на передодні обвинувачень вони вживали всіх можливих заходів, щоб приєднати со-

бі дотичних членів ПУН, і / як далі буде доведено документами / п р о п о н у в а л и ї м к е р і в н і пости в "революційному проводі". Перечислив- шися в своїх зрадницьких маневрах - раптом проголосили їх "ворогов агенту- ров"....

Як бачимо, бунт Ярого-Бандери не приніс їм сподіваних наслідків. Своєю гру диверсанти програли. Не маючи опертя й змоги виправдати своє і- снування в opinіi членства ОУН і суспільності, "революційний провід" після першого ж рішального удару з Волею Вождя, пірнув у своєманітне "підпілля" - виявляючи всі прикмети й властивості деструктивної кліки-мафії. Ця вну- трішня істота "революційного проводу" зумовляє й методи його руйнівницької роботи.

[The following text is extremely faint and largely illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. It appears to be a continuation of the analysis or a separate section of text.]

Р О З Д І Л І І.

Обвинувачення, що їх, для формального упідставлення й морального виправдання бунту, видвигнули диверсанти проти Вождя й Проводу, знаходимо в наступних матеріялах "революційного проводу":

1. "До відома членів ОУН", з дня 8 квітня 1940 року.

2. "Вияснення до комунікату про зміни у верховних органах ОУН", з дня 17 квітня того ж року.

3. Зарядження про зміни у верховних органах ОУН.

4. "Записка в справі поладнання внутрішньо-організаційної кризи в ОУН", з дня 10 серпня того ж року.

5. Лист Бандери до Вождя, з дня 10 серпня того ж року.

Одна частина цих матеріялів була вже подана в попередньому тексті; другу частину взагалі не подаємо з тих причин, що цей матеріял дуже обширний своїм обсягом/наприклад, "Вияснення до комунікату про зміни у верховних органах ОУН" виносить 18 густо друкованих аркушів великого формату, а лист Бандери до Вождя - 41 аркушів/а також і тому, що він тільки повторює на різні способи ті самі теми - намагаючися порожньою фразеологією маскувати безпідставність обвинувачень. Ці ж останні можна в основному звести до таких наступних:

1. Незаконність існування інституції Вужчого Проводу Українських Націоналістів.

2. Сфальшування завіщання сл.п. Вождя й незаконність покликання полк. Андрія Мельника на його наступника.

3. Суперечні вимоги Устрою ОУН методи скликання й ведення II Великого Збору Українських Націоналістів, що уневажнюють правосильність його ухвал.

4. Зрада генеральної лінії політики ОУН з боку Вождя, що виявилася в його співпраці з УНР, ОУС та іншими політичними угрупованнями.

5. Зле кермування з боку Вождя й ПУН акцією на окупованих українських землях й неуділявання їм тої уваги, на яку вони заслуговують, як основний терен діяльності ОУН.

6. Нездорові відносини в ПУН, що виявилися в "узурпації" влади ОУН людьми, які зле сповняли завдання проводу Революції, не здійснювали її основних напрямків і нехтували націоналістичними методами праці та зобов'язуючими революціонерів засадами внутрі-організаційно взаємоді-

ношення та співпраці.

7. Зв'язки членів ПУН із ворожими Україні чинниками, що вказують на провокаторську роль дотичних членів ПУН.

Перед тим, як перейти до розгляду змісту й підставності вищезгаданих обвинувачень, вважасмо за вказане ясувати деякі формальні й фактичні моменти, зв'язані з "актом" з дня 10 лютого 1940 року, яким проголошено "революційний провід", бо вони мають дуже велике значення для правильної орієнтації в питаннях диверсії.

Отже в супереч заподанням диверсантів, стверджується насамперед, що згаданого "акту" Красвий Провідник на землях під німецькою зверхністю не підписував. Не тільки не підписували "акту", але нічого про нього не знали Краєві Провідники: на Східних Українських Землях, на Укр. Землях у Словаччині, в Румунії й Карпатській Україні. Цілком розминається з правдою й твердження, ніби підписи на "акті" дали члени Краєвої Екзекутиви на Українських Землях під німецькою зверхністю, бо призначений Вождем Красвий Провідник цих земель в тому часі ще не покликав Краєвої Екзекутиви й не подав до відома ПУН її складу. Тому цілком суперечить правді заява диверсантів ув згаданому "акті", ніби керму ОУН обняв Бандера "волею ОУН на рідних землях". Згідно зо словесною заявою самого Бандери при стрічі з Вождем - цей "акт" ніби мав підписати тогочасний Красвий Провідник на Західних Українських Землях сл. п. Лопатинський, одначе й на це немає доказу.

Звертає увагу й пророчисто говорить за себе факт замовчання Бандерою перед Вождем імен осіб, що мали підписати "акт" /див. відпис "Перебігу розмови Голови ПУН із членом ОУН Ст. Бандерою"/. Во не улягає сумнівові, що коли би з тим "актом" справді солідаризувалися та його підписали керівні чинники ОУН на окупованих землях, то Бандера негайно використав би це для зміцнення своєї позиції в диверсії проти Воддя і ПУН. Але саме в цьому випадку диверсанти вперто додержували стислу "дискретність", тільки оперуючи загальними твердженнями, що їх підтримує "провідний актив ОУН". Поняття провідного активу взагалі дуже широке, і коли диверсанти його не тільки не конкретизували, але й відмовлялися подати імена осіб - включно до складу "революційного проводу" - то не тому, що не мали можливости підтвердити на фактах свої твердження.

В дійсності ж, провідний актив ОУН не тільки не підтримав деструктивної акції диверсантів, але до часу звернення Воддя до членів ВЗУН і ОУН /з дня 8 квітня б.р./ - нічого взагалі не знав про факт диверсії. Довідавшись про цю справу - провідний актив одразу, навіть не чекаючи ближчих вияснень, поставився до диверсії з різким осудом - домагався рішучих сан-

кції. Як остаточно виявилось, ініціаторами й учасниками диверсії/включно з членами "революційного проводу"/були такі особи:

1. Бандера	9. Стахів
2. Ярій	10. Климишин
3. Габрусевич	11. Шухевич
4. Лебідь	12. Качмар
5. Стецько-Карбович	13. Ленкавський
6. Горбовий	14. Равлик
7. Старух	15. Гасин
8. Грицай/не змішувати з Др. Грицаєм/	16. Турковський.

Ось увесь реєстр людей, "сіль" української землі, що вирішили стати "вождями" України.... Коли протиставити їм сотки людей із провідного активу ОУН і тисячі її членів, то стане ясним без дальших доказів, що диверсію повів гурт осіб - від років зв'язаний співмешканням у кількох кімнатах академічного дому у Львові...

Після цього ствердження, перейдемо до розгляду вищезгаданих обвинувачень "революційного проводу" на адресу Вождя й Проводу Українських Націоналістів:

1. Обвинувачення в незаконності існування інституції Вужчого ПУН.

Що це за інституція й у який спосіб вона була створена? За 10 років існування ОУН по I-му Конгресі Українських Націоналістів у 1929 році практика життя внесла в її організаційну структуру різні зміни й доповнення, що диктувалися доцільністю. За цей довгий час підпав певним змінам і первісний персональний склад Проводу: деякі його члени виконували не ті функції, на які були призначені на Конгресі Українських Націоналістів; інші, в силу низки причин, взагалі втратили можливість виконувати доручені їм завдання. Ці зміни були самозрозумілі - мова ж іде про 10 років, за який час не раз міняються у своїй структурі й складі провідні органи навіть у стабільно організованих державах!

Незалежні обставини, що в першу чергу впливали з нелегального становища ОУН, як революційної організації, впродовж низки років не давали практичної можливості сл.п. Вождєві скликати черговий Збір Українських націоналістів, і подати йому під ухвали організаційні, устроєві й персональні зміни, що зайшли під вимогами реальних обставин діяльності ОУН. З цих причин, сл.п. Вождєві доводилося своєю власною компетенцією й авторитетом уводити до Устрою ті доповнення, що вимагалися завданнями дальшого розвитку Організації. Проте ті доповнення ніколи не суперечили засадам Устрою, а тільки поширювали й розбудовували ті його форми, які вивірені ухвали Устрою в 1929 році ще не могли бути передбаченими. Ішло отже не про ломання Устрою та його засад, а тільки про доцільне пристосування його до життєвої практики.

До цих заходів сл.п.Вождя належало й створення т.зв.Вужчого Проводу.Згаданої інституції,старий Устрій ОУН справді не знав.Але ця інституція не касувала ні ПУН,ні його первісний характер.Причини створення Вужчого Проводу полягали в тому,що в останніх роках окремі члени ПУН перебували на різних теренах і не завжди мали можливість бути в потрібних випадках при сл.п.Вождеві.Щобільше - все більші труднощі,яких зазнавала ОУН у виконанні організаційних завдань закордоном,низка формальних перешкод,пильна обсервація діяльності членів ПУН із боку відповідних міжнародних органів - все це в останніх роках надзвичайно утруднювало контакт сл.п.Вождя з поодинокими членами ПУН.

між тим завдання ОУН все розросталися та вимагали існування при сл.п.Вождеві постійного керівного апарату.для реалізації цього завдання й було створено згаданий Вужчий Провід із тих членів ПУН,що мали технічну можливість бути в безпосередньому контакті зо сл.п.Вождем.Вужчий Провід був створений формальним актом - підписаним сл.п.Вождем-і тим самим, до часу скликання чергового Збору Українських Націоналістів,набував організаційно-легальний,і,в основі не суперечний Устроєві, характер.

До цих формальних мотивів треба додати ще й те,що авторитет сл.п.Вождя був так великий,і всі його рішення були так нерозривно звязані з доцільністю і добром Організації,що застосування до них мірки сухих,формальних "параграфів" - як це роблять диверсанти - цілком недоречне!В своїм намаганні якнайбільше заплутати ясне розуміння річей і фактів,диверсанти спекують авторитетом сл.п.Вождя й силкуються / для своїх цілей / представити його за формаліста,що,як сліпий стіни,додержувався параграфів Устрою навіть і тоді,коли вони в процесах життя Організації ставали явним анахронізмом!Хто знав сл.п.Вождя,його вміння схоплювати факти й явища,і живо реагувати на біжучі вимоги - той ствердить,наскільки його,накреслений диверсантами,образ розминається з правдою.цікаво ще зазначити,що записуючи цей вигаданий формалізм сл.п.Вождя в його особливу заслугу,мало що не чесноту - диверсанти водночас обвинувачують його наступника саме у формалізмі!Спроби диверсантів оперти свої випадки проти Вождя-наступника й Проводу на формально-устроєвих підставах,стають тим більш абсурдними й парадоксальними на тлі того факту,що вони самі в підступний,каригідний й анархічний спосіб зломали елементарні організаційні закони!

Отже коли мова про суть даного обвинувачення,то диверсанти могли би хіба звертати його під адресою сл.п.Вождя - який "незаконно"/на їх думку/створив Вужчий Провід - а не його наступника.Самозрозуміло,що обнявши свій пост,Вождь-Наступник залишив створений перед ним Вужчий Про-

від у тому характері, який йому призначив сл.п.Вождь, бо не бачив причин цей Вужчий Провід касувати. Слід тут зазначити, що після перебрання влади, Вождь одним з головних завдань поставив скликання чергового Збору Українських Націоналістів, бажачи на його форумі зафіксувати всі ті зміни, що зайшли в Організації за 10 років її існування, а зокрема й пристосувати до нових вимог її Устрій. Отже Вождь не мав ні формальних, ні фактичних причин касувати Вужчий Провід до скликання II. Великого Збору Українських націоналістів.

З powyшого стає ясною злісна тенденція диверсантів і необґрунтованість даного обвинувачення.

2. Обвинувачення в справі завіщання сл.п.Вождя й покликання його наступника.

Після трагічної смерті сл.п.Вождя - коли були знову встановлені організаційні звязки між провідними чинниками ОУН і сама Організація оправилася після раптово пережитого потрясення - Вужчий Провід виніс, дня 12. жовтня 1938 року, постанову проголосити, згідно з волею сл.п.Вождя, Головою ПУН полк. Андрія мельника. Зміст згаданої постанови наступний:

" Постанова.

Дня 11 жовтня, год. 18:15, на зустрічі Вужчого Проводу Українських Націоналістів винесено наступну постанову:

1. Згідно з волею сл.п.Вождя Євгена Коновальця, Вужчий Провід Українських Націоналістів проголошує Головою Проводу Українських Націоналістів і Вождем Націоналістичного Руху полк. Андрія мельника.

2. З сьогоднішнім днем, Провід ОУН, УВО і всіх організованих віток Націоналістичного Руху переймає полк. Андрій мельник.

3. Проголошений сл.п. Вождем Євгеном Коновальцем Другий Збір Українських Націоналістів скликає й переводить Голова Проводу Українських Націоналістів Андрій мельник.

Слава Україні!
Вождєві Слава!

Підписи Вужчого Проводу Українських Націоналістів:

Печатка.

12 жовтня 1938
Постій.

Сеник-Грибівський
Барановський-Лімницький
Дрий-Карпат."

Чому на Вождя Руху покликав полк. Андрія мельника Вужчий Провід, а не цілий Провід Українських Націоналістів? Питання важне, бо саме в звязку з ним диверсанти роблять огидні закиди у фальшуванні завіщання сл.п.Вождя й узурпації влади.

Постанову про покликання полк. Андрія мельника, як Наступника сл.п.Вождя, прийняв і опублікував Вужчий Провід тому, бо в згаданому часі існували непоборимі труднощі для зїзду цілого Проводу Українських Націоналістів. Так один член ПУН, інж. Сциборський, перебував у тому часі в тюрмі;

ситуація другого члена ПУН, ген. Капустянського, у відношенні урядових чинників тої країни, де він перебував, також абсолютно виключала можливість його виїзду. Інші члени ПУН також стояли перед різного роду формальними й практичними труднощами, що не дозволяли на виїзд із місць перебування. Між тим проволікати справу з покликанням Голови ПУН було неможливо. Полагання цього основного завдання, що стало перед Рухом, набувало все більшої пекучості, і то як з внутрішньо-організаційних, так і зовнішньо-політичних причин/актуалізувалася проблема Карпатської України/. Чи міг у цій ситуації Вужчий Провід, з чисто формалістичних мотивів, зволікати справу покликання Наступника сл.п. Вождя на неозначений час, поки можна буде скликати всіх членів ПУН? Треба при цьому пам'ятати, що прийнявши дотичну постанову, Вужчий Провід негайно писемною дорогою розіслав її всім без винятку членам ПУН, які, самозрозуміло, з нею вповні солідаризувалися. Наскільки ПУН, навіть у цих виняткових обставинах, намагався задержати вимагану формальність, може свідчити той факт, що навіть опінія ізольованого в той час інж. Сціборського була одержана в той спосіб, що один із членів ПУН відідав його в тюрмі та подав про зміст постанови Вужчого Проводу. А зрештою, навіть коли би ця постанова прийняв не Вужчий, а повний Провід, то й у тому випадку вона, з погляду тодішнього Устрою ОУН, не була би формальною.

Отже, заява диверсантів, що право проголошення Голови ПУН належало, за Устроєм, Зборю Українських Націоналістів - сама по собі формально-правильна. Але, як з'ясовано вже вище, коли в той час не існувало можливості скликати навіть повного Проводу, то тим більше нереальною була практична можливість швидкої організації такої складної організаційної машини, як Збір Українських Націоналістів. Для його підготовки було потрібно мінімум півроку; між тим час не чекав!

Змушений відійти від параграфу Устрою, Провід Українських Націоналістів водночас не тільки не мав жадних намірів узурпувати право Збору Українських Націоналістів покликати Голову ПУН, але самий підтвердив його тим, що в точці 3-ій ухвали про покликання полк. Андрія мельника повідомляв про якнайскорше скликання Збору, перед яким стояло завдання довершити всі формальності відносно проголошення полк. Андрія мельника Головою ПУН. Це завдання, як одне з перших, поставив перед собою і самий полк. Андрій мельник, після перебрання влади в ОУН.

Здаючи собі справу, що повижчі, чисто формалістичного порядку закиди, не витримують жадної критики, а зокрема не можуть бути прийняті свідомістю р е в о л ю ц і о н е р і в, які між життєвою доцільністю й паперовими параграфами завжди обирають першу - диверсанти рішили оспорювати

дійсність існування завіщання сл.п.Вовдя відносно покликання на свого Наступника полк. Андрія Мельника.

Не торкаючися зараз питання самого завіщання, вкажемо насамперед, що в своїй юридичній аргументації в цьому питанні, диверсанти виявили брак логіки в правничому мисленні. Бо ж Устрій ОУН, яким вони намагаються аргументувати, взагалі не передбачав ані того роду завіщань, ані покликування в цей спосіб Голови ПУН. Отже в чисто формальному становищі Устрій, навіть писемне й завірне якомсь офіційною установою завіщання сл.п.Вовдя не мало законної сили. Але чи зважиться хтось із націоналістів оспорювати м о - р а л ь н у силу цього завіщання?

Колі мова про саме завіщання, то правдою є, що Вовдя не залишив його у писемній формі. Але це своє воля сл.п.Вовдя засвідчив у часі розмов із членами ПУН, списаний зміст яких був виголошений на II Великому Зборі Українських Націоналістів. Автентичність цієї волі сл.п.Вовдя диверсанти оспорюють при допомозі двох дуже хитких аргументів. Перший із них той, що мовляв - сл.п.Вовдя взагалі не міг призначати свого Наступника, бо це належало до компетенції Збору, постанов якого Він "придержувався"; а другий, що про завіщання нікому нічого не було відомо, аж до останнього моменту покликання полк. Андрія Мельника.

В цьому місці знову підкреслено спекулятивне намагання диверсантив представитися сл.п.Вовдя в якості формаліста, що сліпо придержувався паперових параграфів. Що сл.п.Вовдя інакше підходив до дійсності, свідчить уже той факт, що Він/всупереч параграфам Устрою, але в повній згоді з організаційними завданнями та висотами/створив Бухгальсний Провід і перевів низку інших доцільних змін у структурі ОУН. Покликування ж на те, що про завіщання "завчасно" нікому не було відомо, крім кількох довірених людей, справді дивно звучить у тих, до повинні знати обставини революційної роботи! Питання: чи могло бути завіщання передчасне й без потреби розкрито перед членством ОУН, коли полк. Андрій Мельник аж до моменту викликання його закордон, перебував на окупованих землях?! І як до факту II го призначення наступником сл.п.Вовдя - реагували о окупанці? Відповідь на це, явно абсурдну претенсію диверсантив, хай дасть собі саме членство ОУН!

Та абстрагуючи від умовин і форм, в яких була висловлена воля сл.п.Вовдя - покликання полк. Андрія Мельника, в якості його наступника, було рідше яснов II самозрозуміло для цілого націоналістичного провідного активу. Бо хто інший міг передати на себе це високу й відповідальну місію, як не той, хто спільно со сл.п.Вовдею виводив 20 літ ішов рука в руку з потягів нашого визвольного зриву, хто зайняв у часі визвольної боротьби ви-

сокі пости в Українській Армії й зумів оправдати на них своє призначення; хто був одним із перших творців УВО й заплатив за це довгими роками тюрми та тортурами?! Правда, знайшовся тепер Бандера, який рішив, що він може бути "вождем нації"... Але поважно ставитися до такої "кандидатури" можуть хіба люди покрову Стецьків.

Знаменне, що після трагедії в Роттердамі, українська суспільна о-
пінія на окупованих землях с а м а вказала на полк. Андрія Мельника, як на
наступника сл.п. Вождя ще тоді, коли він не виїздив закордон. Годі не вказа-
ти й на те, що по виїзді полк. Андрія Мельника на похорони сл.п. Вождя - від
провідного активу ОУН на ЗУЗ двома наворотами підняті були заходи, щоб він
серед ситуації, яка заіснувала після смерти сл.п. Вождя на окупованих зем-
лях, вже не вертав і залишався закордоном.

В свою чергу й II Великий Збір Українських Націоналістів о д -
н о г о л е с н о проголосив полк. Андрія Мельника Головою ПУН. Приймали це
як с а м о з р о з у м і л е й теперішні диверсанти - що брали участь у
Великому Зборі - складаючи приречення, приймаючи від полк. А. Мельника при-
значення на керівні пости та окремо зобов'язуючися перед ним бути гідними
його довіря....

Як же тепер належить кваліфікувати мораль і послідовність цих
осіб, що раптом виступили в ролі статутарних формалістів/самі сіючі анар-
хія!/ та інтерпретують волю сл.п. Вождя й обставини покликання полк. А. Мель-
ника на його наступника з такою злонамірною й спекулятивною тенденцією,
яка не може викликати іншого до них почуття, як погорди!

Перекреслюючи всі вичислені факти й моменти - диверсанти заки-
дують полк. А. Мельникові "узурпацію" влади Голови ПУН, видвигаючи зокрема
той аргумент, що він ще до затвердження II ВЗУН підписувався як Голова ПУН,
а не як "виконуючий обов'язок". Абстрагуючи, що Устрій ОУН, яким увесь час на-
магаються спекулювати диверсанти, терміну "виконуючого обов'язки" Голови ПУН
не знає/ОУН - це не просвіта й не кооперація!.../, цей дивовижний аргумент
свідчить хіба тільки про їх повну безпорадність у штучному нагромадженні
обвинувачень під адресою Вождя Націоналістичного Руху.

Коли ж мова про "узурпаційні" тенденції полк. А. Мельника, то ви-
роблення опінії в цьому питанні залишаємо самому членству ОУН, що знає о-
собисті й суспільні прикмети полк. А. Мельника, як людини, громадянина й Про-
відника. В цих закидах - весь моральний зміст самих диверсантів, які не ва-
гаються в своїх рептильках заявляти, ніби полк. А. Мельник "надужив" волю сл.
п. Вождя, що він "під ніяким оглядом не відповідає" своєму призначенні, що
Устрій ОУН будований "не на його міру" ітд. Подібних надужить над фактами

й правдою могли допуститися тільки осібники, що в своїй сліпій зарозуміло-сті й хворобливим амбіціонерстві докотилися до рівня моральних махнів.

Інакше неможливо пояснити, як зважилися вони зігнорувати те, що полк. А. Мельника вважали за сл. п. Вождем довгі роки широкого побратимства по зброї й національній роботі; що його кришталево-чисті моральні прикмети можуть бути зразком для всіх і признаються навіть нашими ворогами та противниками; що полк. А. Мельник є одною з найвидатніших постатей нашої сучасності та заслужив своє право на провідництво довголітньою боротьбою, трудами й тяжкими терпіннями, як організатор Січових Стрільців, шеф штабу Ді-свої Армії, основоположник УВО й довголітній політичний в'язень.

Пошана й відданість націоналістичних кадрів до полк. Мельника занадто відома, щоб треба було її доводити окремими доказами! Тут тільки ще раз вкажемо, що навіть ті суспільні прошарки й особи, які не стоять у звязку з організованим націоналізмом, виказують йому виняткову пошану й ува-жють його одинокою постаттю, що своїм авторитетом справді стоїть понад цілим українським суспільством. Для ілюстрації цього наставлення українського суспільства до Вождя Націоналістичного Руху, подаємо наприклад слова єпископа Бучка, при його виступах перед нашою еміграцією в Америці:

- "Полк. Мельник - це найкраща людина, якого українці можуть мати за Вождя. Працьовитий, побожний й шанований усіми - він мало говорить, але зате робить. Він добре розважує консеквенції якоїсь небудь акції, але рі-шився раз, переводить цю акцію рішуче. Поляки чотири роки пробували його зломити в тюрмі, тортурами, але його мужність не заломилася... Він ніколи не заводить довіря... А. Мельник має довіря серед народу й нарід гордий на нього, як на свого Вождя"...

Так говорить людина - в Націоналістичним Рухом не звязана. Тим більшого осуду заслуговують вчинки диверсантів! Графомани "Стецьки-Карбо-вичі/про Стецька-Карбовича буде мова нижче: тут тільки вкажемо для орієн-тації, що саме він був автором пашквілів і рептильок "революційного прово-ду" - звернених проти Вождя/без надуми зважилися закинути Вождеві брудні, цинічні обвинувачення, хоч ще зовсім недавно "стелилися" перед ним плазом, і безнастанно псували папір нещирими теревеннями про "авторитети, традиції й ерархії"... Несамовитість поступовання цих осібників стає тим більше вра-жаччою, коли згадати, що - націливши вже ніж зради в спину Вождя - вони ще впродовж двох місяців складали йому заяви вірності, і використовували його авторитетне ім'я - все це в розрахунку, що він, поставлений перед довершеним фактом диверсії, згодиться бути знаряддям у їхніх руках. Завівшись в своїх розрахунках - відкрили своє справжнє обличчя!

І як у багатьох інших випадках, так і в своїх злочинних виступах проти Вождя, вони навіть не здібні вдержатися на рівні елементарних вимог

льоґіки. Коли диверсанти справді переконані в тому, що полк. А. Мельник справді не відповідає вимогам, які ставляться Вождєві Руху, то мусіли б у згоді з тим своїм переконанням витягнути лльоґічні консеквенції, себто заперечити його, як Вождя, засади, що, і без огляду на це, чи інше ставлення полк. А. Мельника до них самих. Цього диверсанти не зробили! Вони то раз твердять, що Вождь "під ніяким оглядом не відповідає" своєму призначенні, то запрошують його "очолити націоналістичний Рух"; то закидають йому "узурпацію" влади й переконують, що Устрій ОУН "не будований на його міру", то знову декларують перед ним готовість "беззастережно підпорядкуватися", якщо тільки він погодить "мериторичні справи" -- себто їхні домагання... В цих суперечностях знову дуже маркантно вирисовується моральне обличчя диверсантів, а водночас і істота бунту, який вони затіяли. В своїй наївності, а заразом і безоглядності -- диверсанти намагалися виказувати пресію на Вождєві різними методами й сподівалися, що зуміють зломити його волю при допомозі торгу/"як ти нам, то й ми тобі"!.../зневаги й шантажу. Остаточно переконавшись, що такими методами не вплинуть на рішення Вождя, вхопилися за останній засіб "впливання": зачали зривати зо стін його портрети й пропонувати по 10 пфенігів тим зо своєї кліки, хто в ці портрети стрілятиме.../цей факт буде поданий нижче/.

3. Обвинувачення в справі скликання II Великого Збору Українських Націоналістів.

Перед тим, як перейти до розгляду обвинувачень, до їх у справі скликання II ВЗУН-у видвигають диверсанти, доцільно з'ясувати умови, серед яких II Великий Збір підготовлявся.

Згідно з ухваленим на I-му Конґресі Українських Націоналістів Устроєм ОУН -- Збір Українських Націоналістів мав відбуватися кожних два роки. Проте обставини, серед яких уже з початків своєї існування зачала розвиватися діяльність ОУН, поставили надзвичайні перешкоди для точного здійснювання вимог згаданої точки Устрою. Ці перешкоди впливали з самої природи й завдань ОУН, як організації підпольно-революційної. І сталося так, що впродовж низки літ сл. п. Вождь не мав фактичної можливості скликати Збір Українських Націоналістів. Змушений протяжков життя самому вводити в організаційну структуру ОУН необхідні зміни, сл. п. Вождь був завжди перейнятий думкою про якнайскорше скликання Збору, що мав всі ці реорганізаційні зміни оформити.

В січні 1938 року сл. п. Вождь вирішив обов'язково скликати Збір і видав дня 19 січня того ж року наступного змісту коомікат до провідного активу ОУН:

Постій, 19. січня 1938.

"Комунікат ч. 2.

Доводиться до відома наступне:

1. Збір ОУН рішив я скликати невідклично осінню 1938. Точний реченець і місце будуть подані пізніше.

2. Для підготовки збору назначу окремого уповноваженого в особі п. З. Карбовича. До завдань його належати буде: усталення в порозумінні з Проводом ОУН проблем, що повинні бути порушені на Зборі. Усталення тем докладів, що повинні бути прочитані на Зборі. Зв'язок з визначеними мною докладчиками й взагалі стеження, щоби праця по підготовці збору розвивалася правильно й в означених реченнях.

3. Для розгляду й узгіднення виготовлених докладів і для усталення проєктів рішень, що мали би бути предложені зборові до затвердження буде у свій час покликана мною окрема комісія.

4. Видначення докладчиків для поодиноких тем мусить бути закінчене до 15. лютого. Час для опрацювання самих докладів через визначених мною докладчиків вноситиме чотири місяці, себто всі доклади мусять бути обов'язково переслані до уповноваженого для підготовки збору не пізніше 15. червня 1938 р.

5. В прилозі перші три обіжні листи з додатками уповноваженого по підготовці збору, доручу членам активу всі матеріали точно переглянути й не пізніше 1. лютого переслати на вказану адресу в обіжному листі ч. 1. своїм зауваженням.

6. Уповноважений отримав від мене доручення негайно почати в наших виданнях пропаганду справи збору, зокрема значіння збору як законодавчого тіла ОУН, значіння факту скликання збору, врешті висвітлення в головних нарисах тематики, що на зборі мала б бути обговорена. доручу НПС бути помічним уповноваженому у цих його завданнях.

Крім того доручив я уповноваженому виготовити основну статтю на тему збору до найближчого альманаху.

7. Зазначу, що всі мої доручення в справі підготовки збору мусять бути якнайбільш точно виконувані. Надіюся, що весь наш актив свідомий ваги моменту, що ми зараз переживаємо і ваги завдання до реалізації якого ми зараз приступаємо, докладе зі свого боку всіх зусиль, щоби збір відбувся гідно й увінчався якнайбільшим успіхом.

Слава!"

За три тижні до своєї смерті, сл. п. Вождь обіхав низку центрів у Європі, з метов обговорити з членами ПУН усі, зв'язані зо скликанням Збору, практичні питання. Доля вже не судила йому вернути до цих питань...

Як свідчать вищеподані документи, справу скликання Збору поставив собі, як одну з перших, ПУН після смерті сл. п. Вождя, а також і полк. а. мельник, коли перебрав владу в ОУН. Підготова до Збору була в його прямого наказу прискішена й після її закінчення, Вождь дня 10 серпня 1939 року видав наступний обіжник: /в обіжникові, що його подаємо нижче, імена учасників II ВЗУН-у подані за організаційними псевдонімами/:

"До Учасників II Великого Збору Українських Націоналістів.

Спиратчися на комунікаті сл. п. Вождя з дня 19. січня 1938 р.,

скликаю II Великий Збір Українських Націоналістів.

До участі у Великому Зборі згідно з Устроєм Організації Українських Націоналістів покликаю: 1. Грибівського, 2. Богуша, 3. Мімницького, 4. Мельничаровича, 5. Луцького, 6. Низолу, 7. Торка, 8. Свенціцького, 9. Кедрина, 10. Костика, 11. Вана, 12. Деде, 13. Карбовича, 14. Дашкевича, 15. Представника СУЗ, 16. Представ-

ника ЗУЗ, 17. Представника ЗУЗ, 18. Представника КУ, 19. Представника Бв, 20. Представника ОДВУ в США, 21. Представника УНО в Канаді, 22. Представника Південної Америки, 23. Представника Зеленого Клину, 24. Дометенка, 25. Мека, 26. Давида, 27. Стобара, 28. Загребця, 29. Софійця, 30. Братиславця, 31. Степняка, 32. Оршана, 33. Діброву.

З уваги на обставини, серед яких доводиться відбувати Великий Збір, вважаю за доцільне організувати його працю у двох частинах. Для розгляду й узгодження докладів, устійнення постанов, що будуть предложені Великому Зборові, покличу комісії, що переведуть між 15 - 25. серпня ц.р. свої праці перед відкриттям Великого Збору.

Програма II Великого Збору Українських Націоналістів наступна:

1. Відкриття II Великого Збору Українських Націоналістів.
2. Звіт впавшому Вождеві.
3. Слово Голови Проводу Українських Націоналістів.
4. Покликання Предсідника й Президії II ВЗУН.
5. Поклін впавшим.
6. Прийняття нового Устрою Організації Українських Націоналістів.
7. Звіти з діяльності Проводу Українських Націоналістів.
8. Звіти з праці комісії.
9. Постанови II ВЗУН.
10. маніфест.

Про день і місце II Великого Збору Українських Націоналістів кожний з учасників буде своєчасно повідомлений окремо. Збірку учасників II ВЗУН назначу в місці осідку секретаріату в часі до 25. серпня 1939 р.

Рівночасно назначу голови комісії ідеологічно-політичної, організаційної, економічної й військової, про що їх членів безпосередньо повідомляю.

Слава Україні!

Постій, 10. серпня 1939.

Голова
Проводу Українських Націоналістів".

За два тижні до відбуття пленуму II Великого Збору Українських Націоналістів були покликані відповідні комісії, і після закінчення їх праць, дня 27 серпня 1939 року відбувся II ВЗУН. Нижче подається протокол з II ВЗУН-:

"Протокол з II Великого Збору Українських Націоналістів.

Дня 27 серпня 1939 р. відбувся II Великий Збір Українських Націоналістів в привності: ВОМДЯ Андрія м е л ь н и к а, членів П У Н, Відпоручників СУЗ, ЗУЗ, Буковини й Бесарабії, Карпатської України, Зеленого Клину, Зед. Держав Пів. Америки, Канади й європейської еміграції та покликаних Вождем окремих членів активу - в особах: Грибівський, Низола, Торк, Шепарович, Органський, Свенціцький, Горохівський, Лімницький, Карбович, Діброва, Борович. Степняк, Куницький, Зеленоклинець Ш., Оршан, Суп, Залісецький, три делегати в Нового Світу, Сорочинський, Половець.

ВЗУН відбувся за наступною програмою:

1. Відкриття II ВЗУН.
2. Звіт упавшому Вождеві.
3. Слово Голови ПУН.
4. Покликання Голови й Президії II ВЗУН.
5. Поклін упавшим.
6. Прийняття нового Устрою ОУН.
7. Звіт діяльності ПУН.
8. Звіти з праць комісії.
9. Постанови II ВЗУН і покликання Вождем нового ПУН.
10. маніфест.

1. Збір відкрив Голова ПУН вступною промовою, в якій вказав на завдання ОУН і ІІ-го ВЗУН та на вагу хвилини.

2. Вождь зголосив перед образом Упавшого Вождя приявність 22 учасників ІІ ВЗУН та своїх і ОУН готовість іти за геройський прикладом Євгена Коновальця. Промова Вождя, яку приявні вислухали стоячи, зворушила до глибини душі усіх та зосередила їх думки у стіп Роттердамської могили й довкола Особи, яка перейняла по Євгенові Коновальцеві керму боротьби народу за визволення.

Могутній образ сл.п. Вождя побіч націоналістичного Тризуба, пригадував героїку революційного життя та його трагічну велич, що їх Вождь підкреслив сильними словами. Коли, звернений до образу покійного, Вождь складав свій глибоко передуманий й поривавчий душу звіт, приявні переживали одну з найбільш торжественних хвилин свого життя.

3. Вождь зясував історичну роль УО-ОУН в боротьбі за визволення та епохальне значення Євгена Коновальця в розгортанні цієї боротьби. Вождь подав перспективи розвитку Руху та видвигнув ті принципи, на яких базується Рух, підкресливши зокрема вимоги щодо характеру членства. Наприкінці Вождь висловив признання борцям за свободу а впавшим героям поклін.

4. Вождь покликав на Голову ВЗУН Омеляна Грибівського, який призначив до Президії Низолу й Торка, а секретарями Зиновія Карбовича й Половця.

5. Голова ВЗУН подякував Вождеві за довіря, зясував завдання ВЗУН, подав оцінку політичної ситуації, погляд на досьгоднішню діяльність ОУН, зясував умовини та методикку її боротьби, та актуальні завдання ОУН. Ядерний стиль та гострота висловлених думок Голови ВЗУН достроївалися до тону, який надав ВЗУН Вождь своєю вступною промовою. Слідують Апель Погиблих: Голова ВЗУН відчитує імена Впавших впродовж останніх 10 років, при чому учасники ВЗУН, стоячи, повторяють при кожному прізвищі: "МИ ВЕ ВІЧНО!"

Голова ВЗУН відчитав передане йому устно Завідання Вождя Євгена Коновальця про призначення Ним своїм Наступником Андрія мельника. Приявні, повставши з місць, окликують Андрія мельника Головою ПУН і Вождем Націоналістичного Руху трикратним: "СЛАВА ВОЖДЕВІ АНДРІЄВІ МЕЛЬНИКОВІ!"

6. Голова Резолюційної Комісії З. Карбович подає загальний звіт з праць комісії ІІ ВЗУН і зачитує проєкт УСТРОЮ ОУН.

ВЗУН приймає новий УСТРІЙ однодушно. Голова ПУН затверджує це рішення ВЗУН.

7. Секретар ПУН Мімницький складає Звіт з діяльності ПУН за час від І Збору.

На зазив Голови ВЗУН - ВЗУН висловлює своє повне одобрення та признання для діяльності ОУН за час провідництва Євгена Коновальця, трикратним: СЛАВА!

8. Голова Ідеологічно-політичної Комісії Органський предкладає ВЗУН випрацьовану цією-і Економічною Комісією за головуванням діброви, Програму ОУН, Низола зачитує військову частину Програми, випрацьовану під головуванням неприявного на ВЗУН Сича. Низола додає ядерно сформульовані устні-розяснення. ВЗУН приймає однодушно нову Програму, а Вождь затверджує рішення ВЗУН.

9. На пропозицію Голови Резолюційної Комісії - З. Карбовича - Голова ВЗУН вносить на зачитання обемистого тексту Постанов ВЗУН актуально-політичного характеру, що їх Резолюційна Комісія однодушно визнала правильними. Карбович відчитує коротке резюме постанов, яке ВЗУН приймає однодушно, а Вождь затверджує.

Вождь покликає новий ПУН в наступному складі:

10. Вождь доручає через Голову ВЗУН Секретареві ВЗУН, Карбовичеві, відчитати текст маніфесту, що він його видає знагоди ІІ ВЗУН.

Резолюційна Комісія виготовила відозву ІІ ВЗУН, якої зміст подав до відома Уповноважений по підготові ІІ ВЗУН - Карбович. ВЗУН апробу-

вав її та доручив опублікувати. Учасники ВЗУН складають присягу на вірність Вождеві й Ідеї. Присягою проводив Голова ВЗУН. На приказ Вождя, кожний з прийвних підходив до нього й поданням руки підтверджував присягу вірності й послуху. В тому взаємному стиску рук і поглядах висловлювалася найглибша внутрішня звязаність Вождя й його революціонерів.

Вождь подає до відома, що заповіт з призначенням його наступника знаходиться в сейфі, що до нього один ключ матиме Головний Контрольний.

Вождь дякує Голові ВЗУН за ведення Збору, стверджує належне переведення підготовки ВЗУН Уповноважненим Карбовичем, висловлює йому признання а теж подяку за працю в тому напрямі Органському. Вождь висловив своє вдовільдя з перебігу ВЗУН та з праць комісії, що вповні вивязалися з своїх завдань.

Збір вислав вітального листа Дружині сл.п. Вождя Євгена Коновальця, привіт революціонерів, що караються по тюрмах та всім борцям на Землях. На ВЗУН наспіда низка привітів, які були зачитані на початку Збору, Головою ВЗУН, Урочистий настрій ВЗУН витворений, як самою появою нового Вождя, якого прийвні привітали ентузіастичним "Слава!" так й його промовою як і словом голови ВЗУН, тривав увесь час. Всі рішення ВЗУН були одностунні, були виявом повного довіря до нового Вождя та показчиком гармонійности поглядів серед провідного активу ОУН і приймалися без ніякої дискусії.

Зокрема всі рішення Вождя зустрічав ВЗУН повним довіря: "Слава!" ВЗУН закінчився трикратним окликом на честь Вождя: "Слава!" та відспіванням національного гімну.

Пленум ВЗУН тривав три години.

Напередодні пленуму працювали комісії, як складова частина ВЗУН, це були: Ідеологічно-політична Комісія під головуванням Органського й з участю Карбсвича, Свенціцкого, Оршана, Горохівського, Діброви й Куницького - Вісськова під головуванням Сича з участю Низоли, Торка й Карпата - Економічна під головуванням Діброви з участю Карбовича, Органського й Боровича - Організаційна під головуванням Дімицького й з участю Карбовича, Горохівського, Діброви й Свенціцкого. Завершення та узгіднення проєктів опрацьованих окремими комісіями, належало до Резолюційної Комісії під головуванням Карбовича та з участю Органського, Дімицького, Оршана й Горохівського.

За II Великий Збір Українських Націоналістів:

Омельян Грибівський - Сеник, в.р.

Голова ВЗУН

М. Капустянський, в.р.

Член Президії

В. Курманович, в.р.

Член Президії

Ірослав Стецько-Карбович, в.р.

Секретар

С. Половець, в.р.

Секретар

Постій, 27. серпня 1939.

Як вказане, в тьчці 5-ій, Голова ВЗУН відчитав передане йому усно завіщання сл.п. Вождя. З матеріалів II ВЗУН слідує, що зміст відчитаного був такий:

"Завіщання сл.п. Вождя не було дане на письмі а усно. Його зміст такий:

"На випадок, коли б мене не стало, а моїм бажанням, щоб наступником моїм став Афанасевич. Про це я Вам уже раніше говорив. Тепер я тимущо змо-

гу говорити з Афанасевичом про те на зустрічі, що плянована з початком літа ц.р. у Татрах. Говорю Вам про це, бо вірю і знаю, що у випадку якоїсь події з мною, Ви зможете з місця схопити справу й одинокі її поклагодити. Я певний теж у тому, що й моя Родина може на Вас рахувати."

Це мало місце в місяці січні 1938 р., в другій або третій день після шланки, в Римі, куди мене сл.п. полк. Євген Коновалець визвав, після мого повороту із ЗДПВ.

Друга розмова мала місце в Дженові в місяці квітні 1938 р./5-го або 6-го/, перед моїм відїздом у Південну Америку. При обговоренні різних організаційних справ, торкнувся я звязків, зокрема звязку з СУЗ і зясував можливість небезпеки, коли Покійник й надалі піддержуватиме ці звязки безпосередньо. На мої представлення в току напрямі й можливих ускладнень, у випадку якоїсь події з Ним, сказав сл.п. полк. Євген Коновалець:

"Передбачуючи різні можливості, я покликав до життя Бучий Провід, що кожночасно, автоматично перебере функції Голови Проводу й їх виконуватиме до часу приїзду Афанасевича."

П'ятій, дня 20 серпня 1938 р.

Омельян Грибівський-Сеник."

Протокол ІІ ВЗУН засвідчує, що відчитання вищезгаданого тексту всі учасники ІІ ВЗУН прийняли, повставши з місць і покликавши Андрія Мельника Головою ПУН та Вождем Націоналістичного Руху трикратним: "Слава Вождеві Андрієві Мельникові!"

Після зясування рбставин, серед яких переходила підготовка ІІ ВЗУН, спинимось за чергою на звязаних із ним обвинуваченнях диверсантів. Першим із них є твердження, ніби до складу ІІ ВЗУН не були покликані особи, передбачені по Устрою, а зокрема ті, що їх мав намір покликати сл.п. Вождь. Твердження це розминається з фактами.

Приписи Розділу VII, парагр. 2. Устрю ОУН з 1929 року казали:

"Членами Збору є всі секретарі Округ чи Держав, всі Провідники Країв чи Теренів, всі члени Проводу, всі члени Суду, Головний Контрольний і всі члени ОУН, що виконують ті чи інші самостійні завдання".

При наміченні учасників ІІ ВЗУН, зайшли труднощі в розв'язці питання згаданих у парагр. 2 Секретарів Округ. В чому полягали ці труднощі - буде зясовано нижче. Тут наразі вкажемо, що поза згаданими Секретарями Округ, загальна кількість осіб, що на підставі Устрою мали бути покликані на ІІ ВЗУН, виносила 33 особи. В с і м ц и м о с о б а м б у л и с в о с ч а с н о й з д о д е р ж а н н я м у с і х ф о р м а л ь н о с т е й в и с л а н і п о в і д о м л е н н я й з а п р о ш e н н я н а ІІ ВЗУН. З причин незалежних від ПУН і самих запрошених, частина їх прибути на ІІ ВЗУН не змогла, і його склад дефінітивно начисляв у момент відкриття ІІ ВЗУН 23 учасників. Отже твердження диверсантів, ніби Вождь не подбав про належну організацію ІІ ВЗУН - треба уважати за злісну провокацію.

В своїй аргументації над справою сьликання ІІ ВЗУН, диверсанти розводяться над "непропорційним відношенням" кількості деяких учасників ІІ ВЗУН до числа членів, яких кожний з них представляв, ітд. В цьому також ви-

являється демагогічна тенденція заплутати справу, що іде в парі з браком уміння обґрунтувати цю тенденцію на більше річевих підставах. На це треба відповісти диверсантам, що II ВЗУН/як узагалі всякий Великий Збір Українських Націоналістів/був законодавчим форумом націоналістично-революційної організації, а не зіздом якоїсь повітової просвіти, чи кооперативи, де пильнується "пропорційного відношення представництва"...

Не кажучи вже про те, що й старий Устрій не знав того роду "пропорцій", вияснюється в цім місці, що члени Великого Збору входять до нього в якості функціонерів, які на підставі Устрою, чи з доручення Голови ПУН, виконують ті чи інші відповідальні організаційні обов'язки - а не "делегатів" якихось кооперативних зіздів, що "заступають інтереси" тої чи іншої кількості членів. І під цим оглядом, правна позиція на Великому Зборі однакова, як Провідника даного Краю, що представляє тисячі організованого членства, так і того члена ОУН, що нікого не представляє, але повнить у Націоналістичному Русі якусь відповідальну місію. Бо як той, так і другий є представниками пресвідного активу Організації - з однаковими обов'язками й правами членів ВЗУН.

Явна безглуздість обвинувачень відносно організації II ВЗУН, стає тим більше очевидною, коли пригадати, що Великий Збір відбувався нелегально й при цьому в час напередодні вибуху війни в Європі. Підготовляючи скликання II ВЗУН-у, ПУН змушений був переборювати цілу низку великих труднощів у полегодженні справ паспортів, віз і приміщень для його учасників. Коли вказати, що частина учасників II ВЗУН була на нелегальному положенні, то стане ще яснішим, які великі формальні та інші труднощі мусів переборювати ПУН у той неспокійний час. Досить зазначити, що до останнього моменту неможливо було навіть визначити місця відбуття II ВЗУН і віднайти для його нарад відповідне приміщення, де могла би перебувати - не викликаючи непотрібної уваги - більша кількість людей. А вже визначивши осідок, ПУН змушений був сесію II ВЗУН обраховувати просто на години, щоби уникнути різних небажаних несподіванок.

Можна поставити питання: чи не було доцільним у цих ненормальних обставинах взагалі відложити II ВЗУН? Саме цей закид і роблять диверсанти. Та відповідь на це дає звичайний розум, який каже, що саме з вибухом збройного конфлікту в Європі, залишати ОУН в такому переходовому стані, в якому вона опинилася після смерті сл.п. Вождя - було неможливо. І саме ця обставина, що полк. А. Мельник уважав за вказане, без огляду на найбільші труднощі, скликати II ВЗУН, щоб на його форумі поставити питання наступництва після смерті сл.п. Вождя, свідчить - наскільки він був далекий від

яких будь "узурпаційних" тенденцій.

В своїх обвинуваченнях, диверсанти оперують якомсь цифром в "30 осіб", що ніби мали за Устроєм бути на II ВЗУН, але не були притягнені до участі в ньому. Треба припускати, що тут мають вони на увазі згаданих вище Секретарів Округ. Під Секретарями Округ, старий Устрій розумів провідників, що стояли на чолі одного з ступнів адміністративно-організаційного розподілу ОУН на о к у п о в а н и х з е м л я х, в т.зв. округах. Секретарям Округ на окупованих землях, відповідали на еміграції Секретарі Держав. Непрактичність, а навіть нереальність вимоги Устрою ОУН з 1929 р., щоб учасниками Збору були згадані Секретарі Округ - виявилася вже в перших роках діяльності ОУН. Коли брати під увагу всі українські терени, на яких оперувала ОУН, як революційний чинник, то загальна кількість згаданих Секретарів Округ доходила до кількадесять людей. В умовах революційної акції ОУН, ці Секретарі до того ж часто мінялися/арешти, деконспірація, ітд./ між тим, зрозумілих причин, сесії Зборів Українських Націоналістів могли відбуватися тільки закордоном. З другого боку можливість нелегального перетранспортування кількадесятьох Секретарів Округ через низку кордонів, щоб, згідно з вимогами Устрою, і вони могли брати участь у Зборах Українських Націоналістів, стала чим далі, тим усе більше практично нереальною. Над розв'язкою цього питання стояв ще сл. п. Вождь, який прийшов до висновку, що реальні обставини цілком унеможливають виконання згаданої вимоги старого Устрою ОУН, який укладався ще в часі, коли годі було передбачити всі обставини розгортання революційної акції ОУН. Тому й у новій редакції Устрою, що його затвердив II ВЗУН, ця вимога була скреслена.

Коли питання участі Секретарів Округ на Зборі Українських Націоналістів тяжко було позитивно розв'язати в попередніх роках, то тим більше неможливим в реалізації стало воно в часі скликання II ВЗУН, що - як вказувалося - відбувався вже в розгарі європейського конфлікту. В умовах крутих військових подій і зв'язаних із ними небезпек та труднощів - ніби тільки хтось божевільний міг тягнути з окупованих земель кількадесять людей - як цього демагогічно домагаються тепер диверсанти! Не говорачи вже про те, що перевіз такої кількості людей був практично неможливий - ПУН не бачив і доцільності у тодішній критичній ситуації рангом оголосити організаційну сітку ОУН на землях від місцевих провідників, що сталося б у випадку виїзду Секретарів Округ закордон на II ВЗУН. Що ці передбачення Проводу були правильні, свідчить те, що навіть ті представники з окупованих земель, які прибули на другий ВЗУН, вже не могли в умовах війни вернути назад на свої пости. Коли ж мова зокрема про Західні Землі, то сама

Кравва Екзекутива на ЗУЗ плянувала вислати на ІІ ВЗУН тільки одного представника; натомість ПУН подбав про те, що тих провідників було двох.

Безглуздність своїх обвинувачень добре розуміють самі диверсанти, а коли всежтаки послуговуються ними, то це по тій причині, що бажають за всяку ціну сугерувати членству неправильну уяву про факти - не спиняючися для цього ні перед брешнею, ні перед демагогією.

Цідком безпідставна й критика переведення сесії ІІ ВЗУН та її денного порядку, зокрема твердження, ніби цей порядок не узгодив покликання Голови ПУН. В початковій редакції порядку денного, ця точка входила в пункт 9-ий "Постанов ІІ ВЗУН"; пізніше ж, для конкретизації цієї точки, комісія по підготові ІІ ВЗУН внесла додаток - "і покликання Вождем нового ПУН"/див. виділений проткол ІІ ВЗУН/. Практично ж сталося так, що при черговому вичерпанні точок порядку денного, коли при точці 5-ій керівник ІІ ВЗУН виголосив "Поклін Упавшим", і вслід за цим відчитав завіщання сл. п. Вождя - всі члени ІІ ВЗУН спонтанно піднесли оклики "слава" на честь полк. А. Мельника - стверджувачи його покликання на Голову ПУН аклямацією.

Отже акт покликання Вождя був переведений не тільки формально, але й ув атмосфері щирого душевного піднесення цілого ІІ ВЗУН/гукав тоді "слава" на честь полк. А. Мельника і Стецько-Карбович, який виступає тепер автором звернених проти Вождя пашквілів і закидів.../В обличчі цих фактів, твердження диверсантів, що покликання Голови ПУН не має "ні формального, ні фактичного значення" - може свідчити тільки про їх нігілістичне ставлення до вироблених уже традиції Націоналістичного Руху та його моральних підстав. Справді, який же саме спосіб покликання Вождя вони вважали би більше відповідним та маучим "формальне й фактичне значення" - : виборчу "кульварну метушню", "тайне" голосування, чи вимахування руками "за", або "проти"?!

Саме тут найбільше яскраво виявляється спекулятивна нещирість диверсантів, що ставчи в позу "оборонців" монократичних і правних засад - самі перекреслили їх у найбільше цинічний і анархічний спосіб! Бо як же тоді одінити їх власні вчинки, що виявилися в проголошенні - в супереч Устрою, зобов'язанням присяги і елементарним вимогам організації іної та особистої етики - самозванчого "проводу", який інакше не можна розглядати, як жалюгідну фарсу!

Цинічне ставлення диверсантів до засад націоналістичної моралі прибирає тим більше виразних форм, коли пригадати, що на ІІ ВЗУН вони дуже охоче приймали від покликаного "без формального

й фактичного значення"/!/Вождя організаційні пости та зобов'язувалися бути гідними Його довіри через у р о ч и с т е з о б о в'я з а н н я ч е с т и, з поданням руки...

Щоб заплутати факти й якнайбільше затьмарити ситуацію, диверсанти безладно нагромаджують обвинувачення за обвинуваченнями, очевидно не здаючи собі справи, що цим тільки облегшують завдання розшифрування їх властивих намірів... Безпідставність основних обвинувачень у справі Вужчого Проводу, завіщання сл.п.Вождя й скликання ІІ ВЗУН - ми вже довели. Зв'язані ж з цими питаннями інші закиди треба взагалі відкинути, як цілком абсурдні.

Так, наприклад, диверсанти роблять закид, що полк.А.мельник "відкрив ІІ ВЗУН"... Заходить питання: хто ж це мав робити, як не той, що зачислявся до найкращих членів Націоналістичного Руху й що обняв по сл.п. Вождеві Його пост? Інше твердження, ніби полк.А.мельник/всупереч вимогам старого Устрою/покликав керівника ІІ ВЗУН - рішуче розминається з правдою. Натомість правдою є, що полк.А.мельник це з а п р о п о н у в а в ІІ ВЗУН такими словами/текстуально/: "ІІ Великий Збір Українських Націоналістів покличе президентом сесії Грибівського", що й було прийнято одногососно оплесками. Коли проти кандидатури керівника сесії ІІ ВЗУН диверсанти мали замітити, то чому вони їх не подали на пленумі ІІ ВЗУН? ма ділі, вони не тільки цього не зробили, але один із їх представників - згадуваний уже Стецько-Карбович - дуже радо прийняв пропозицію Грибівського бути секретарем Президії ІІ ВЗУН...

Диверсанти намагаються також сугерувати, що полк.А.мельник був "організатором ІІ ВЗУН", "ломлячи" при цьому Устрій... З поданих вище матеріалів стає ясним, що ініціатива скликання ІІ ВЗУН і розв'язка всіх, зв'язаних із ним, практичних питань, належала ще сл.п. Вождеві, смерть якого перешкодила реалізації цього завдання в плинваному терміні. Перебравши Його Наступництво - полк.А.мельник уважав своїм основним обов'язком довести до кінця намір сл.п.Вождя - в повній згоді з Його намірами й планами в цьому напрямі.

Проти цього нічого не мали б і диверсанти, коли б полк.А.мельник пішов по лінії тих планів, до їх вони мали в зв'язку з Великим Збором... Їх особливі нарікання стосуються небажання полк.А.мельника узгляднити кандидатів на ІІ ВЗУН, яких вони намагалися за всяку ціну ляксувати... Вище доведено, що обвинувачення, ніби до складу ІІ ВЗУН не були покликані передбачені по Устрою особи - розминається з правдою. Склад ІІ ВЗУН був сформований з додержанням усіх устроєвих вимог, крім тих, які зреалізувати було абсолютно неможливо. Правдою є тільки те, що Стецько-Карбович про-

понував полк. А. Мельникові покликати на II ВЗУН бажаних йому осіб. Але ці особи якраз не з а й м а л и в ОУН таких постів, що за Устроєм дають право участі на Великому Зборі, і могли бути покликані до нього хіба тільки на основі окремого рішення Голови ПУН. Самозрозуміло, що Голова ПУН не міг цього зробити лише на підставі безосновних сугестій Стецька-Карбовича. В розмовах із Стецьком-Карбовичем, полк. А. Мельник заявляв, що свої рішення взагалі, а в справі II ВЗУН зокрема, прийматиме згідно з Устроєм ОУН по власній свободній волі й на підставі о р г а н і з а ц і й н о ї д о ц і л ь н о с т ь а не під тиском не о п р а в д а н и х домагань.

Твердження Стецька-Карбовича, ніби ці його сугестії мав на увазі задовольнити сл. п. Вождь - також розминаються з правдою. Члени ПУН можуть чисельними прикладами засвідчити, що сл. п. Вождь - зорієнтувавшись в прикметах Стецька-Карбовича й у його "адібностях" - оцінював його критично й ставився до всіх його проєктів дуже обережно, організаційно підпорядковуючи його секретаріатові ОУН. Взагалі треба ствердити, що коли б II ВЗУН відбувався при житті сл. п. Вождя, то склад його був би ще більше обмеженим, ніж це сталося при скликанні його в 1939 році. Бо первісний проєкт сл. п. Вождя помічав місце скликання II ВЗУН у Новому Світі, отже кількість його учасників була би напевно скорочена, з уваги на формальні труднощі й поважні фінансові витрати поїздки членів Великого Збору.

В світлі повищих формальних доказів і фактів - опрокидується ціла "вирічна" система, на підставі якої диверсанти хотіли будувати свої обвинувачення. Тут залишається хіба ще торкнутися одного закиду, де знову виявляється безпомічність диверсантів у будівництві логічних і правних конструкцій. Закид цей полягає в тому, ніби "стан від смерті сл. п. Вождя до II ВЗУН досі незлегалізований", що "новий Устрій ОУН, який уже примінюється, неправосильний, а обов'язує Устрій ОУН з 1929 року", а далі - що "немає легального Голови ПУН, бо полк. А. Мельник не тільки уживає імені Голови ПУН, але й виконує його функції незаконно"...

Якщо б це так прийняти, то юридичний висновок зо згаданих умов закінчень диверсантів міг би бути лише один, а саме той, що й надалі існує старий Провід Українських Націоналістів, покликаний на підставі Устрою з 1929 року, який самі диверсанти вважають досі "законним". Отже навіть і у цьому випадку диверсію, що виявилася в створенні самозванчого "революційного проводу", треба вважати протиустрововою й протизаконною, як бунт. Юридично-логічно, диверсанти мусіли би звернутися до членів старого Проводу Українських Націоналістів для переведення змін, які вони вважали необхідними в Організації.

На це диверсанти відповідають, що "попередній ПУН перестав існувати фактично"... Але тоді якже пояснити їх намагання за всяку ціну п р и

є д н а т и до своєї авантури саме членів попереднього ПУН/що ввійшли також до ПУН і після ІІ ВЗУН/, як про це свідчать "Зарядження про зміни у верховних органах ОУН", де "затверджується" цих членів ПУН на їхніх постах - вичислюючи їх поіменно. мало того! Після того, як дотичні члени ПУН зігнорували згадані "Зарядження", диверсанти ще не раз пробували встановити з ними контакт, розсилали до них листи з проханнями згодитися на ділові конференції, і тд. Всі ці вихватки й суперечності тільки посилюють неповажне враження з їхніх учинків.

Залишається ще одно питання, вяснення якого вповні змальовує обличчя диверсантів. Коли ІІ ВЗУН, покликання Голови ПУН, ухвалу нового Устрою ОУН і тд. вони вважать "незаконними", то чому ж Стецько-Карбович, який був уповноваженим для підготовки ІІ ВЗУН і одним із секретарів його Президії, бачучи ці "безправства", не зголосив на пленумі ІІ ВЗУН свого протесту? Він цього не тільки не зробив, але ще й дуже охоче прийняв на ІІ ВЗУН від "нелегального" Голови ПУН пост у "незаконному" Проводі. Диверсанти справді заявляють тепер, що такий протест "десь" був зложений Голові ПУН після, відбуття ІІ ВЗУН.

Це твердження ф е к т і д о в і д а є п р а в д і. Жадного протесту ніхто з членів ІІ ВЗУН Голові ПУН не заявляв, а самий Стецько-Карбович виявив своє повне вдоволення з наслідків ІІ ВЗУН, а передусім з покликання його до ПУН і прийняття нового Устрою ОУН.

Після зясування всіх питань, звязаних із обвинуваченнями диверсантів у справі підготовки, скликання і переведення ІІ ВЗУН, виявляється з недовозначною ясністю, що все це робили вони з одинокою метою: оперти диверсію на певному "юридичному" ґрунті. Відповідь на те, як почастило їм досягнути цієї мети - полишаємо осудові членських кадрів ОУН.

4: Обвинувачення в зраді генеральної лінії політики ОУН з боку Воядя, що виявилася в його співпраці з УНР, ФНБ та іншими політичними угрупованнями.

Вибух війни поставив нашу еміграцію, що скупчалася навколо Українського Народного Союзу у Франції, в дуже тяжку й складну ситуацію. Трудність ситуації полягала в тому, що французькі урядові чинники від довшого часу розглядали український націоналістичний рух, як знаряддя німецької політики. Саме так ці чинники задивлялися і на Український Народний Союз у Франції, що стояв під ідейним впливом ОУН. В звязку з цим, обставини нашої акції на цьому терені віддавна зазнавали труднощій. між тим відмовитися там від організаційної роботи ПУН не міг і не хотів, бо саме у Франції купчилася велика маса нашої еміграції зо Східних і Західних Земель, яку неможливо було залишати під впливами польонофільських, соціалі-

стичних, комуністичних угруповань.

Критичність положення Українського Народного Союзу з ментом війни підсилила й протинаціоналістична кампанія деяких українських угруповань - в першу чергу групи УНР, що рішила використати сприятливі для неї обставини для порахунку з нашими організаціями у Франції. Завдяки підтримку польського уряду й задекларувавши себе по боді держав Антанти - група УНР мала в той час об'єктивно найкращі умови для ведення своєї акції у Франції. Але водночас вона не мала ґрунту серед української суспільності, яка перебувала в організаціях Українського Народного Союзу. Тому уенерівці створили в Парижі фіктивний "Український Комітет", що мав творити з себе громадську базу для політичної акції УНР, і зачали виказувати на Укр. Нар. Союзі пресію, щоб він приєднався до цього комітету. Іншими словами - уенерівці хотіли використати Укр. Нар. Союз для власних цілей, зокрема для демонстрування перед урядовими колами Антанти, ніби українська еміґрація у Франції стоїть за урядом УНР для досягнення цієї мети, уенерівці вживали подвійних заходів: з одного боку пробували переговорювати з Укр. Нар. Союзом в справі "співпраці", а з другого - "тиснули" на нього своїми еунуціяціями на французькій мові, в яких прозоро натякали, що ОУН і його експозитура у Франції - Укр. Нар. Союз - це германофільські, а тим самим ворожі Антанти чинники.

Управа Укр. Нар. Союзу всіма способами протиставилася цим заходам уенерівців, стало інформувачи про це Провід.

В місяці грудні 1939 року, від члена ПУН, що кермував нашою акцією у Франції, прийшло до осідку Бондья повідомлення, що до Італії приїде від згаданого "Українського Комітету" в Парижі п. Соловій із уповноваженням говорити з чинниками ОУН. Комунікувачи про приїзд п. Соловія, дотичний член ПУН просив, щоб розмови з ним провадити елястично - в тому розумінні, щоб вони ще більше не загострили відносин із групою УНР у Франції, та вказував, що це зможе тяжко відбитися на позиції Укр. Нар. Союзу. Ішло отже про те, щоб бодай на деякий час стемперувати уенерівську кампанію та забезпечити Укр. Нар. Союзові можливість доведення до кінця оборонної акції, яку він почав перед французькими урядовими чинниками.

Одержавши згадану інформацію члена ПУН, Бондья доручив відпоручникові ОУН в Італії стрінутися з п. Соловієм, якщо він прибуде для переговорів і повести розмови з ним у такий спосіб, щоб вони сприяли тимчасовому спиненні протинаціоналістичної кампанії групи УНР у Франції. Іншими словами, відпоручник ОУН мав завданням шукувати п. Соловія, і забезпечити нашим кадрам у Франції вигру на часі для послаблення удару, що звисав над ними. В початку січня 1940 року п. Соловій справді приїхав до Італії, зя-

вився у відпоручника ОУН і між ними відбулася розмова, яка була зафіксована в протоколі. Нижче подаємо найсуттєвіші місця цього протоколу:

Відпоручник ОУН заявив п. Соловієві, що "утворений із людей УНР у Парижі комітет не тільки не надається на загально-національне українське представництво, але може спричинитися до великих труднощій при творенні справжнього репрезентативного українського тіла. ОУН уважає, що організація не злиття чи об'єднання з колами УНР, представленими в названому комітеті, не може бути досягнене / підкреслення наше. - Ред. / . Проте з огляду на вагу політичного моменту, ОУН вважає можливим узгодити свою діяльність на певній платформі з українськими людьми доброї волі супроти великих спільних завдань, зокрема в ділянці міжнародної політики й пропаганди. Для здійснення цього співробітництва й координації зусиль в галузях міжнародної політики й пропаганди, необхідні в цій випадку ось які передумови:

А/декларативне проголошення з боку кол УНР, що вони солідаризуються з ОУН в її боротьбі за Соборну Українську державу й не визнають ніяких договорів, суперечних цій великій цілі/мається на увазі варшавський та тризубий договір/.

Б/заява з боку кол УНР у своїх пресових органах, що до часу, доки польський уряд не оголосить своєї резигнації з ЗУЗ і не признає їх українськими, вони/ці кола/переривають із ним усі зв'язки й вважають засадничо для себе неможливим користуватися допомогою польського уряду в якій би то не було формі.

В/котування цих необхідних уювин, відпоручник ОУН зазначив, що для української справи саме тепер представляється найкраща й, можна сказати, єдина нагода представити перед світом українсько-польські відносини, що все були досі фальшовані польською пропагандою, в справжньому світлі; що польський уряд, допомагаючи колам УНР, служить фактично тільки посередником між українцями та англо-французами й натурально ту свою посередницьку акцію відповідно використовує для своїх власних цілей, що досі все були суперечними з українськими національними інтересами.

Відпоручник У.К./себто п. Соловій - Ред. прим./заявив, що він не думає, об справа декларації могла викликати якісь труднощі, бо в комітеті, в імені якого він тільки й може говорити, всі стоять на цілком недвозначній соборницькій позиції. Щодо співпраці з польським урядом, то він може запевнити, що комітет досі не вів і не веде ніяких переговорів з польським урядом, бо не вважає себе вповноваженим в теперішньому складі на будь які переговори. Щодо допомоги з боку польського уряду колам УНР, то він в цій справі нічого не може сказати, але думає, що ця справа може бути висвітлена.

Ця заява викликала з боку відпоручника ОУН здивований запит: "Якщо дійсно всі члени комітету стоять на такій соборницькій позиції, якже ж можна пояснити більш ніж неfortunні виступи на польсько-українські теми в "Тризубі" і в французькому бюлетені УНР, а зокрема заяву про те, що тепер "не час братися ... за розв'язання конкретних завдань, сполучених з територіальними питаннями"? Для кожного ясно, що ця і подібні еунціадії, відносяться саме до ЗУЗ. ОУН стоїть на становищі, що такі заяви дуже шкідливі й зовсім не свідчать про соборницьке виставлення кол УНР і комітету, їх еманация. ОУН вважає, що саме в цьому пункті не може бути у нас з польським урядом ніяких компромісів і територіальні питання мають бути висвітлені понад всякий сумнів.

Відпоручник У.К. заявив на це, що вважає ~~не~~ виступи в "Тризубі" і бюлетену за недотягнення, ~~не~~ буде можна на будуче дуже легко усунути.

На що вказують вище цитовані матеріали? На те, що наш відпоручник у розмовах із п. Соловієм не тільки не зійшов із засадничих ідейних

і політичних позицій ОУН, але виразно їх підкреслив, як передумову для практичного контакту з групою УНР. Більше цього - він поставив групі УНР вимоги розриву з польськими чинниками й задекляровання солідарності з визвольною акцією ОУН, а далі, піддав критиці діяльність уенерівців на міжнародному форумі. На ці факти диверсанти можуть завважити, що взагалі не треба було стрічатися з п. Соловієм. Очевидно, відпоручник ОУН міг вказати йому на двері. Але ПУН не вважав доцільним так зробити, і то з мотивів, які вже наводилися вище.

Бо відмова стрінутися з п. Соловієм, або ворожа демонстрація супроти нього мали би тільки той наслідок, що ПУН самий спровокував би уенерівців на далекойдучі виступи проти наших організацій у Франції, які могли мати для них катастрофальне значення, а саме - вивіз наших кадрів, вивіз їх до концентраційних таборів і повну паралізацію праці Укр. Нар. Союзу, що провадив боротьбу з урядом ген. Сікорського в справі втягнення українців до польських частин, і без уваги на тяжкі загальні обставини все ж таки чимало досягнув у тому напрямі. Ліквідація Укр. нар. Союзу була цілком у інтересі поляків і уенерівців, отже ПУН нерозважливими потягненнями не смів дати себе спровокувати й самому облегшити це деструктивне завдання групи УНР. А це безперечно сталося б, коли б супроти п. Соловія був виявлений із боку відпоручника ОУН якийсь жест у характері гострої демонстрації.

Іншу ситуацію створила натомість згода ПУН не вступати з п. Соловієм, який перший виявив у тому напрямі ініціативу. Практично ПУН ні на один момент п о в а ж н о не розглядав можливості співпраці з УНР, і взагалі відкидав її засадничо. цю тенденцію ПУН видно вже з самого протоколярного перебігу розмови, в якій відпоручник ОУН видвигнув перед п. Соловієм я в н о н е з д і й с н и м і для уенерівців вимоги розриву з польським урядом ген. Сікорського й публічної заяви солідарності з визвольною акцією ОУН. ці вимоги були нездійснені тому, бо ПУН точно був інформований, що група УНР продовжує звязки з польським урядом і навіть одержує від нього фінансову допомогу - хоч формально це й заперечує. Розумів це й п. Соловій, хоч і давав у цих питаннях винаючі відповіді. Але все ж самий контакт із ним міг сприяти так потрібному для наших кадрів у Франції спиненню боротьби з групою УНР в критичний переходовий час. І це завдання було досягнене! П. Соловій виїхав з Італії, щоб поінформувати кола УНР про зміст переговорів, обіцяючи за деякий час подати відповідь. цієї відповіді ПУН уже не одержав та навіть і не сподівався її одержати! Але поки п. Соловій порозумівався з колами УНР, минуло пару місяців, в якому то часі протинаціоналістична акція уенерівців у Франції депо притихла. Фактично ціль, що її собі ставив ПУН у

перетрактація із п. Солов'єм, була досягнена.

Як бачимо, цей контакт мав характер тактичного маневру, що був необхідний ув існуючих тоді міжнародно-політичних обставинах. А як відомо, саме в зовнішній політиці тактична гнучкість часто-густо обумовляє кінцевий успіх акції та реалізацію її підставових ідей і принципів. Не углядати цієї вимоги можуть тільки ті, що в сферах зовнішньої політики ніколи не оберталися й не мають найменшої уяви про обставини й методи, серед яких доводиться реалізувати ці завдання.

Коли вище ми детально зясували обставини, що спричинили несумлінні твердження диверсантів про "зв'язок" Голови ПУН з УНР, то лише для того, щоб членський актив мав правильну орієнтацію в цьому питанні. Обвинувачення диверсантів, які вони кидають Вождєві Націоналістичного Руху можуть свідчити тільки про їх нерозум і нігілістичне ставлення до тих засадничих вартостей Руху, які вони самі теоретично пропугувть. маємо тут на увазі момент беззастережного довіря до Вождя, що робить просто не самовитим запідозрювання його в якіхось гчинках і актах, які суперечили б добру Організації, її завданням і принципам! Так поступати можуть тільки особи, що в своїм аморлізмі дійшли вже до крайної межі без відповідальности.

Після вияснення справи зв'язків із УНР, висвітлюємо нияче інші закиди, що їх диверсанти роблять під адресою Вождя. Вони твердять зокрема, що Вождь удержував зв'язки з п. Палієм і ФІС. ці твердження є також брутальним надужиттям правди, бо приписуваних контактів зо згаданюю особю Вождь не мав, хоч вона й уживала в тому напрямі заходів. Тенденційним викривленням правди є й закид, ніби Вождь, відіждавчи закордон для обняття свого посту, вислав п. Палію листа такого характеру, який надають йому диверсанти. ця справа на ділі предстала як. Перед виїздом закор, он, полк. А. Мельник залишив кільканадцять листів, адресованих до різних громадян у край, з якими він силою обставин стикався при праці на форумі суспільного життя. В цих листах полк. А. Мельник звидлав адресатам прашальний привіт. Один із них був адресований і п. Палію, з яким - абстрагуючи від політичних коментів - полк. А. Мельник стикався в суспільній площині. Згаданий лист, як і всі інші, був не більше, як вином звичайної коректности, яка зобов'язує людей у товариських відносинах. Незрозуміння цих товариських форм, а зокрема брехлива інтерпретація згаданого листа, тільки характеризує культурний рівень самих диверсантів!

між закидами є також згадка про "Орлів" і "католицьку акцію". Відповідає правді, що полк. А. Мельник був головою "Орлів", але це ніяким чином

не дає підстав до твердження диверсантів, ніби він брав участь у т.зв. Католицькій акції. "Орли" уявляли зі себе в часі головування полк. А. Мельника доповнювачу націоналістів у легальному секторі організацій, яка проти ОУН не тільки не висувала й не виявляла найменшого ворожого відношення до її революційної акції, але в багатьох випадках її виручала. Керму "Орлів" переняв і він полк. Андрій Мельник за відомою і згодою сл. п. Вождя. З боку "Католицької Акції" справді існувала тенденція втягнути "Орлів" під свої впливи, але ці намагання залишалися без наслідків принаймні в часі, коли в цій організації головував полк. А. Мельник.

В обвинуваченнях відносно зломанні генеральної лінії ОУН, диверсанти також піддають критиці політику ОУН на міжнародному форумі. Треба справді подивляти ту легкість і "відвагу", з якими вони беруться судити про справи, в яких не мають найменшої уяви! міжнародна політика - це складне мистецтво, яке вимагає знання обставин, політичної далековорости, такту, зручності й культури тих, до її провадять. Хто знає диверсантів, той ствердить, що ніхто з них звадених даних не посідає. Все це люди, що ніколи не виходили поза вузьке провінційне середосище, не бачили світу, не знають закордонних мор, не мають доступу до міродайних джерел, звідки можна черпати орієнтацію в міжнародних справах і реальних умовах ведення міжнародної роботи. Говорити при цих умовах про якісь їхні міжнародно-політичні "концепції", взагалі неповажно. Тим самим і заяви диверсантів, ніби Вождя у зовнішньо-політичній акції "не узгледив вимог історичного моменту", та інші нісенітниці - навіть не потребують вяснення, крім хіба завваги, що вони тільки зайвий раз свідчать про їхню привязаність до безвідповідальної демагогії та фразеології.

Наскільки примітивна в них уява в питаннях зовнішньої політики й у практичних засобах її реалізації - можуть свідчити такі факти. В розмовах із представниками провідного активу ОУН, вандера торкнувся питання висилки наших представників до різних політичних центрів закордоном для ведення міжнародної акції. На це дістав він відповідь, що в тому напрямі певні завдання вже зреалізовані, але на цьому шляху Організації доводиться поборювати значні труднощі формального порядку, як наприклад вироблення пасів, здобуття віз, ітд. Та ці вяснення не справили на "національного вождя" найменшого враження! Він із поважним виглядом зачав дорікати, що чейже можна здобути "якісь" паси й з ними "продертися" в потрібні країни. Він думав, що даний представник ОУН справді може дістатися до певних країн й навязувати там репрезентаційні зносини з дотичними урядами - з "лівою" паспортом у кишені!...

Примітивізм завжди іде в парі з самопевністю й ализомбою. Це бачимо й на прикладі другого "вождя" Стецько-Карбовича. Перед вибухом війни Стецько-Карбович свої умозаключення в міжнародних справах виключно будував на ґрунті походу Німеччини в СРСР. Наскільки він приймав цю можливість безкритично, свідчить те, що навіть після заключення німецько-радянського пакту, пропонував видати від ІІ ВЗУН-у декларацію в міжнародній політиці, яка в заіснуючих обставинах була без явного абсурдом. Вслід за цим, Стецько-Карбович раптом змінив свою "концепцію" і зачав домагатися від ПУН активності на форумі держав Антанти, зокрема в Англії, пропонуючи себе на представника ОУН у Лондоні!

На здивовані запити, як може рефлектувати на такий пост він, що не має найменшої уяви про англійські відносини, не знає мови, не має потрібного досвіду і даних для ведення того роду дипломатичної і репрезентативної акції - Стецько-Карбович без найменшого вагання заявив, що можна до Лондону викликати Голову ОДВУ, професора американського університету Девіда Грановського, який мав би бути "фірмувати" цю акцію, а він - Стецько - її "направлятиме"... Цей безвідповідальний графоман щільно поважно чувся в силі бути партнером Черчіля... Кілька місяців пізніше, Стецько-Карбович мав нагоду проявити свої дипломатичні "таланти" в Римі. Що з цього вийшло - про це ще говоритимемо в іншому місці.

Не посідаючи отже уяви про методи зовнішньо-політичної й пропагандистської роботи, не орієнтуючись в реальних обставинах і значенні впрому кімба тільки з кінематографічної хроніки та звідомлень львівського "діла" - диверсанти все ж "критикують" плановану акцію Вождя на міжнародному форумі, яку він провадить при допомозі найбільш фахово підготованих і досвідчених сил, що ними розпоряджає Націоналістичний Рух і українство взагалі. Дальші коментарі в цьому питанні тим самим стають взагалі зайвими.

На менторські поучення по адресі Голови ПУН відносно "почуття відповідальності" та "розуміння ролі Вождя націоналістичного Руху", що їх допускають диверсанти - відповідати також не влагодно гідним і потрібним.

Для вичерпання справ, зв'язаних із обвинуваченнями під адресою Вождя, вижемо ще тільки на такі моменти. В енуціяціях диверсантів стрічаємо наступне твердження: "Очевидно, зробити з нього/себе з полк. А. Жельника/ дійсного Провідника Організації - Вождя, коли він сам тим не станув, займаючи цей пост - неможливо"... Висновок із цього твердження диверсантів мав би бути ясний: коли "зробити" з полк. А. Жельника Вождя "неможливо", то значить треба було диверсантам над цим питанням перейти до порядку денного. Але львівська Стецьків, що видають Божеві таку "опінію" - своєрідно відмінна! Без

уваги на такі кваліфікації, вони кількома рядками пишуть, що постановляли "зробити все можливе, щоб полк. А. Мельник став на чолі Організації, був її символом і репрезентантом"... Заходять питання: як же могли диверсанти, що галасливо осуджують мнимо нездорові прояви в ОУН - самі піти на шлях творення фальшивих ситуацій, залишавши на пості Вождя людину, яку - за їхніми ж власними словами - "зробити провідником неможливо"?! ;

Примітивізм думання Стацька не дозволяє йому навіть знайти спосіб зручного умотивування згаданій непослідовності. Він просто каже, що бачити А. Мельника "провідником" диверсанти годилися при умові, що він ... затвердить "акт" 10 лютого б.р. і "не буде перешкоджати видигньому /диверсантами - ред. прим./ Проводові ОУН спільно з ним керкувати її діяльністю"... Так остаточно виходимо ключ зрозуміння цілої диверсії! Осібники - що з причин елементарного браку здатності до самооцінки та самокритики захворіли на манію великості - наївно сподіялися зробити маріонеткою в своїх руках ту людину /полк. А. Мельник/, що знає цінну собі й відома во своїй послідовності, твердості й почуття відповідальності! Шереконьки в марності своїх розрахунків - сторч головами кинулися в авантюру.

5. Зле кермування з боку Вождя й ПУН амцією на окупованих українських землях і неудільвання їм тої уваги, на яку вони заслуговують, як основний терен діяльності ОУН.

Факти опрокидують безглуздий закид Вождеві, ніби він "не надавав питомої ваги" діяльності ОУН на Рідних Землях, "не зробив нічого, щоб посилити там діяльність ОУН" і призначав для цієї діяльності "непропорційно малу частину тих засобів, що ними розпоряджав, а що згорі були призначені на ті цілі"/в знаках наведення вище цитуємо закиди з енунаціей диверсантив. Ред. прим./.

В сучасних обставинах нажаль ще передчасно ширше говорити про всі ті заходи, що їх вживав і продовжує вживати Вождь для якнайінтенсивнішого розгортання акції ОУН на окупованих землях, яку він-річ самозрозуміла-вважав і вважав основною серед усіх інших завдань Руху.

Коли мова про організаційні зв'язки Вождя зокрема з Західними Землями, то тільки впродовж 1939 року він удержував із ними контакт не лише через відповідного референта, але й особисто з Красним Провідником, з військовим референтом Краєг. Екзекутиви і з представниками ЗУЗ на її ЛЗУН. Всі ці контакти приділяв Вождь стільки часу, скільки вимагалося справами.

Закид диверсантів, ніби Вождь не уділяв часу для побачень із представниками земель, що "приїздили до нього, продираючись через кордон з наражаним життя", і т.д. - в такій нісенітницеві, що на ній взагалі зайвим було би навіть давати пояснення, я би не знаменне покликання диверсантів на загибель Крайового Провідника ЗУЗ при переході кордону в літі 1939 року. цей провідник справді згинув в руках польської поліції. Вождь і Провід Українських Націоналістів клонять голову перед цією черговою жертвою Національної Революції. Але хіба можна ставити цю смерть у вину Вождя? На цій самій підставі - як це роблять диверсанти - можна би закидати кожному командантові "лину" у загибелі підлеглих воїнів, але чи приїде кохусь на думку робити щось подібне? В цій злочинній і демагогічній вихватці, що має на меті перекласти відповідальність за смерть згаданого провідника на Вождя - диверсанти дійшли вже до останньої межі п і д л о с т и , що завжди тимите на їхньому сумлінні!

Невірною і наскрізь провокативною є рідною звича про неісторичальності уділюваних Вождем фондів для окупованих земель. Все саме формулювання цього закиду свідчить про його штучність і брехливість. Як, наприклад, можна логічно зрозуміти твердження, ніби Вождь призначив малу частину тих засобів, "що ними розпорядився, і що зрори були призначені на цю ціль"? Хто саме "зрори" міг призначати згадані засоби? І хто, крім Вождя, мав остаточну компетенцію в цій справі. Безглуздість закиду очевидна!

Подібну ж оцінку треба дати твердженні диверсантів, ніби директиви Вождя і Проводу в часі існування Карпатсько-Української держави та в зв'язку вибухом німецько-польської війни були "невідповідними й "розминулися з дійсністю", яку "направляти" мали мовляв Краєві Провідники на самих Землях.

Коли мова про період існування Карп. держави, то головні обвинувачення диверсантів полягають у тому, ніби Провід затримував перевіз зброї, призначеної для Січи, і тим, мовляв, спричинив пізнішу катастрофу. ; а також у тому, ніби Провід заважав перетранспортування націоналістичних кадрів із інших окупованих земель на Карпатську Україну. ці пункти обвинувачення диверсанти зокрема зв'язують із "провокативною" ролюю п. Барановського і Русі. Справа Барановського не буде в цілості висвітлена нижче. Тут же торкнемось лише згаданих обвинувачень.

Закид Барановському в затриманні транспортів зброї стає не тільки безпредметним, але й абсурдним уже тому, що до згаданої справи він взагалі не мав безпосереднього відношення. Це лежало натомість в компетенції сот. Бриго, якому була доручена цілість справ технічного заосмотрення наших кад-

рів на Карп.Україні. Цих своїх обов'язків, сот.Яри не виконав. Ліки на це склалися причини - це буде висвітлене згодом. В цім місці тільки стверджується: Провід має д о к а з и, що вина за неналежну організацію цієї справи спадає саме на сот.Яриго.

Та абстрагуючи від цієї вини сот.Яриго, треба ствердити, що висновок, які диверсанти роблять у згаданій справі - польняк, завдяки затримці транспорту зброї "загирено" Карп.Україну - є нічим іншим, як демагогією, і то дуже дешевого гатунку. Бо ж не треба бути занадто великим мудрецем у політиці, щоб зрозуміти, що доля Карпат.України залежала насамперед від зовнішніх чинників. З ментом, коли ці останні згодилися на мадярську окупацію - ця проблема була перерішена! І чи ж змогли б зіграти якусь роль один чи два зайвих транспорти зброї, коли малочисельній і ще незорганізованій Січі довелося зустрітися з регулярною й модерньо wyposażеною мадярською армією?! Очеvidно, більша кількість зброї уможливила би Січі довший спротив. Що цієї зброї Січ мала менше, ніж про це старався Бождь і Провід - в цьому обвинувачує сот.Яри. Але навіть коли б цей останній виказався і на висоті своїх завдань то й це ніяк не змінило би долі Карпатської України.

Подібно, як во справою зброї - в перекрученому й демагогічному висвітленні диверсанти подають і справу переїзду на Карпат.Україну націоналістичних кадрів із інших окупованих земель. В світлі правди ця справа представлялася наступно. Створення Карп.держави викликало самоозвучену психологічну реакцію серед активу ОУН на ЗУЗ. Тисячі людей прагнули дістатися на Карп.Україну, щоб чинно допомогти їй у боротьбі і державній розбудові. Оскільки ж нормальних можливостей переїзду не існувало, то люди зачали цілими групами переходити кордон нелегально. В зв'язку з цим одразу виринула низка гострих внутрішньо-політичних і міжнародних ускладнень.

Польський уряд обсадив кордони, стараючися не пропустити втікачів. На кордонах у зв'язку з цим зачали виникати часті ексцеси. що обставину польський уряд негайно використав для міжнародних інтервенцій, що мали ціллю утруднити положення уряду Карп.України. До приязних Карпат.Україні держав, посипалися ноти й протести з Варшави, в яких вказувалося, що Карп.Україна стала тереном ірриденції, куди стягається польських громадян/українців із ЗУЗ/. Приязні нам держави, що перебували в нормальних дипломатичних зв'язках із Польщею, не могли ігнорувати її домагаць і в свою чергу вказували певну пресю на уряді Карпат.України, вказуючи, що оприлюднені масовому переходові українців із ЗУЗ може витворити дуже поважні політичні, а навіть мілітарні комплікації. Уряд Карп.України зо свого боку інтервенював пере керівними чинниками ОУН, щоб ПУН знайшов роз'язку заогненої переходами кор-

дону міжнародної ситуації

Відповідальний за цілість завдань Націоналістичного руху - Вождь не міг перейти над цим до порядку дня, але його рішення в справі стягнення членських кадрів ОУН із ЗУЗ на Карп. Україну впливали не з самих міжнародних обставин. Очевидно, коли би завдання в и з в о л ь н о ї а к ц і ї справді вимагали сконцентровання націоналістичних кадрів на Карп. Україні, то Вождь без сумніву видав би у тому напрямі відповідні директиви - не оглядаючися ні на польські протести, ні на можливі зовнішні комплікації. Та суть справи полягала в тому, що загальні обставини такої концентрації кадрів не в и м а г а л и. Вже в перших часах творення Укр. Карп. держави вияснилося, що масовий ґрунт для організовано націоналістичного руху там вже існує, і мається з місцевих елементів вистарчальний контингент для творення націоналістичних формацій. Досить вказати, що за кілька місяців формування сама тільки Січ начисляла кільканадцять тисяч людей. Вистачальності місцевих людських ресурсів натомість ніяк не відповідали практичні й політичні можливості їх організації, технічного висосаження та озброєння. Відомо, що вже в мент боротьби з мадярською армією, Січ була озброєна тільки в мінімальному відсотку до числа її членів. Таким чином, стягати на Карпатську Україну нові маси людей із ЗУЗ, було в тих обставинах просто недоцільно, бо не існувало можливостей їх використання; провід не хотів повторювати практик уряду УНР в 1919-20 р.р., коли розписувано мобілізації, стягувано до збірних пунктів тисячі людей, що не знайшовши там ні намісної організації, ні зброї, ні одягу, ні їжі - розбігалися й деморалізувалися, тільки збільшувчи хаос.

Отже Карп. Україна масового членства з ЗУЗ не потребувала. Натомість потрібні були їй інструктори з провідного активу ОУН. Саме в цьому напрямі й видав ПУН відповідні директиви, стягавчи на Карпат. Україну потрібну кількість членів, що були використані як провідники та інструктори в організації Січі та в інших ділянках будівництва Карп. Укр. держави. З повищого членство ОУН може виробити собі погляд, наскільки підставними є закиди, стосерні справи Карп. України.

Що до критичних заходів ПУН в часі німецько-польської війни, вважаємо наразі за можливе подати наступні директиви для ЗУЗ із ментом вибуху війни, були заздалегідь вироблені авторитетними фаховими чинниками Військового Штабу ПУН, що мають за собою досвід великої і визвольної війни; а по виробленні - своєчасно передані безпосередньо, чи переслані спеціальними кур'єрами до виконання. Критика цих директив із боку диверсантів, що самі не мають найменшого поняття ані про війну, та її обставини, ані про основи воєнної штуки та практичні методи її застосування в революційних умовах -

свідчить про "всезнайство" й брак елементарного відчуття відповідальності. Це явище зрештою й не може дивувати, коли мати на увазі, що ті з диверсантів, які критикують плани В. штабу ПУН, щонайвище посідають військову освіту й стаж із польської підкорунжівки, а інші лише місячну підстаршинську підготовку на військових курсах ОУН. Та це ніяк не перекаждає їм самих себе уважати за "революційних полководців" /цей титул цілком поважно надав їм у своїх писаннях Стецько/.

Безвідповідальність стає тим більше каригідною, що вони в акціях ОУН на Карпатській Україні й у часі німецько-польської війни не тільки не брали якої небудь участі, але взагалі не були в ній ближче зорієнтовані.

Диверсанти рівнож закидають, що ніби ПУН виключно увагу присвячував справам еміграції. Стверджується, що на ділі ПУН ніколи не виявляв тенденції надавати еміграції та зв'язаним із нею завданням перебільшеного значення. Але в сукупності загальних завдань, він безперечно відповідну увагу присвячував та присвячує також і еміграційним справам, правильно враховуючи, що цей сектор діяльності Руху має також поважне значення. Сучасність може тільки служити підтвердженням далекозорості політики ПУН у тому напрямі, а зокрема Вождя. Отже заяву диверсантів, ніби Вождь зводить ОУН "з позицій революційної організації до ролі еміграційного чинника", треба віднести на рахунок їх політичного примітивізму й непогамованої звички до буйфони та порожніх фраз.

6. Нездорові відносини в ПУН, що виявилися в "журналі" Влади ОУН людьми, які але сповняли завдання проведу Революції, не здійснювали її основних напрямних і нехтували націоналістичними методами праці та зобов'язаними революціонерів засадами внутрі-організаційного взаємовідношення та співпраці.

Проти деяких членів ПУН, диверсанти, зокрема Стецько-Карбович, від довшого часу вели інтриги, намагалися сугерувати ними Вождя. З цієї метою вони вадивали проти цих членів різні закиди - і і к о л и одначе не мали змоги довести їх до в а з а м и., омаганая Вождя л о д а т и на п и с ь м і з г а д а н і за к и д и й т и м п е р е б р а т и на с е б е д о з в о л у в і д п о в і д а л ь н о с т и за їх підставні ст ь - ці організації і шкідники ніколи не мали відваги виконати, воліючи дальше послугувати си методою безвідповідальних інтриг і підсеп-тів.

В цім місці треба вказати, що в своїх виступах проти Вождя й ПУН, диверсанти часто намагалися акцентувати особливу роль Стецька-Карбовича в якості того чинника, що мав "місію" пильнувати "генеральну лінію" та "бе-

зуспішно" намагався схилити Вождя до направи хиб і "нездорових явищ" у ПУН... Ця роля Стецька-Карбовича підкреслюється насамперед тому, бо саме він є автором того пашквільного, спертого на неправді і злій волі матеріялу, що служить тут предметом наших в'яснень. Він же є, побіч Яриго й Бандери, головним спричинником диверсії, а зокрема - її недопустимих аморальних метод.

Нездорові аспірації Стецька-Карбовича й його нахил до злісного інтригантства були ще давніше заобсервовані в ПУН, що потягнуло за собою настороженість до його особи. Використовуючи Бандеру, який після тюрми не міг правильно визнаватися в ситуації і у дійсній положенні нашого Руху, та засугерувавши його безкритичними амбіціями/це саме з другого боку робив і Ярий/, Стецько-Карбович перевів у життя свої тайні, наміри, що їх снував/як це тепер стверджено/від довшого часу. Справжня ціль, яка стимулювала Стецька-Карбовича в цих намірах, полягала в його, неспівмірних до власних можливостей, аспіраціях. Цей неарійний осібняк, без належного досвіду й підготовки - все знання якого зводиться до кількадесятьох безсистемно перечитаних книжок, а практика - до видання кількох бюлетенів і статей гімназіяльного рівня, по виході з тюрми раптово забажав стати "духовим вождем" Руху та його ідеологом, дарма що не посідав для цього найменших даних. Самозрозуміло, що всі писання, проєкти й пропозиції Стецька не могли бути трактовані поважно.

Своєю нездібністю до ролі, на яку він претендував у Русі, Стецько-Карбович остаточно виявив на пості Уповноваженого для підготовки ІІ ВЗУН, в обов'язку якого лежало зложення Програми й Устрою ОУН та інших теоретичних, організаційних і політичних матеріялів. Брак організаційно-політичного досвіду й теоретичної підготовки у Стецька-Карбовича привів до того, що за довгі місяці цієї своєї діяльності, він не спромігся нічого путнього зробити на згаданому пості Уповноваженого для підготовки ІІ ВЗУН. Коли покликана для розгляду матеріялів ІІ ВЗУН ідеологічно-програмова комісія познайомилася з "продукцією" Стецька-Карбовича, то прийшла в жах, настільки приготовані ним матеріяли вражали своїм дилетантизмом, невмінням вчутися в політичну проблематику Руху та безкритичним і безграмотним плягіюванням чужих зразків і теорій. Винесення цих матеріялів на ІІ ВЗУН грозило явною компромітацією, і тому, незадовго до скликання ІІ ВЗУН, його підготовку фактично перебрав інж. Сциборський, який опрацював проєкти Програми, Устрою, ітд. Комісія ці проєкти апробувала й вони згодом були затверджені ІІ ВЗУН. Коли ж не зважаючи на свою нездарність, Стецько-Карбович до кінця формально виступав на ІІ ВЗУН у ролі Уповноваженого, і був навіть призначений до ПУН, то це треба пояснити тим, що особи, які замість нього перевели підготовчу працю, - виходячи з лояльності до Стецька-Карбовича - не бажали дезавувати його перед Великим Збором, а зокрема перед Вождем.

В енуціяціях "революційного проводу" Стецько-Карбович критикує процес переведення ІІ ВЗУН, вказуючи, що він розмикувся з поставленими завданнями та був зведений до "компактно аранжованої імпрези"...ці заяви Стецька Карбовича набувають особливого - характеризуючого його властивості - кольориту, коли пригадати, що ніхто інший, як саме Стецько-Карбович мав доручення, як Уповноважений до підготовки ІІ ВЗУН, опрацювати програму його технічного переведення. це доручення Стецько-Карбович зреалізував так с т а с к а н д а л ь н о, що/як про це свідчать документи/його проекти навіть не були поставлені під розгляд комісії по підготові ІІ ВЗУН.

І це з тої причини, що замість уложення ділового порядку у ведення Великого Збору, він пірнув у театральну дуже дешевого смаку й примітивного стилю. Сталося так тому, бо Стецько-Карбович хотів перевести організацію ІІ ВЗУН тими методами, якими він узагалі послуговується в усій своїй "творчості", а саме - наосліп слягаював чужі зразки. В своїх оригінальних версіях, ці зразки бувають справді імпозантніми, але не маючи жадного організаційного досвіду, цілком ігноруючи обставини та умовини часу й місця, він звів їх до якоїсь фарси, що викликала як серед членів ІІУН, так і членів комісії ІІ ВЗУН просто анекдотичне враміння... Річ зрозуміла, що його проєкт був відкинений! Оригінальний текст цього проєкту перебуває в архівах ПУН і може бути проілюстрований на доказ "організаційних здібностей" його автора. Тут тільки ствердимо, що коли, без уваги на виняткові обставини, серед яких відбувався ІІ ВЗУН, він усе ж таки був переведений у діловій атмосфері, то тільки завдяки тому, що ведено його не на підставі планів Стецька Карбовича. І тепер ця людина валяється розписуватися про допущені на ІІ ВЗУН "пусті ефекти й пози"!...

Ігноруючи всі ці факти, Стецько-Карбович в повній безкритичності до власних спроможностей, вперто намагається виставляти себе за того чинника ОУН, що мав покликання пильнувати "чистоту" її лінії, і ніби, зокрема, знаходив у щій своїй "місії" підтримку сл.п. Вождя, на підставі незбитих доказів стверджується, що в дійсності Стецько-Карбович не мав ніяких індивідуальних даних, які упідставлявали би ці його претенсії. Саме так оцінював його й сл.п. Вождь; це може бути стверджене багатьома свідками, а зокрема й тим, що призначив його Уповноваженим для підготовки Великого Збору, сл.п. Вождь не вважав можливим залишати його самостійним у цій ділянці праці та підпорядкував його Секретаріату І ПУН.

Вяще згадувалося, що Стецько-Карбович є автором палквільного матеріалу, який послуговується диверсанти в своїх виступах проти Вождя й ПУН. Підкреслимо цей момент зокрема й тому, що саме Стецько-Карбович у часі

свого перебування в ПУН і перед тим, послугував у своїх стосунках із Вождем такими методами, яких ще не знали ні традиції Проводу Українських Націоналістів, ні стиль взаємовідносин між членами ПУН і Вождем - ще, з одного боку, базувалися на беззастережному підпорядкуванні авторитетові Вождя, а з другого - на почутті самопошани. Стецько-Карбович був перший, що ввів у стиль цих взаємин різкий дисонанс. Не збагнувши характеру Вождя, його прямої, лицарськості й звички об'єктивно оцінювати своїх співробітників на підставі їх праці та внутрішніх вартостей - він бажав здобути прихильність Вождя при допомозі методів, які окреслюються поняттям "підлабузництва". В архіві ПУН є письма Стецька-Карбовича до Вождя, по перечитанні яких вже не може залишатися сумнівів відносно прикмет, характеру та успосіблення цього особняка... ці письма віддавна вражали Вождя, який саме на їх підставі міг згодом виробити собі опінію про Стецька-Карбовича, ці письма будуть опубліковані, і тоді самі диверсанти/що називають Стецька-Карбовича людиною "кришталевого характеру"/зможуть переконатися, що істотними прикметами цього особняка є: нещирість, плазування, інтриганство, мегаломанія й нездоровий гін до карієри.

На тлі повимих характеристик Стецька-Карбовича, а зокрема тих неморальних метод, які він - ангажувавшись в диверсію - застосовував у своїх виступах проти Вождя, не від речі буде навести одну з його статей/таких статей було більше!/при допомозі яких він справді безуспішно сподівався "купити" собі довіря Вождя та його до себе прихильність... Стаття має назву: "Дві Постаті - Євген Коновалець і Андрій мельник", писана перед кількома місяцями!/перед диверсією і переховується в архіві ПУН за персональним підписом Стецька-Карбовича:

"Москва та Польща, яка теж зраділа московським злочинком, не досягнули цілі. Смерть Євгена Коновальця не розєднала: ні націоналістів, ні народу, а навпаки обєднала це могутніше усіх борців довкола нового Вождя, призначеного Євгеном Коновальцем, шефа його штабу, та найближчого співробітника з днів Хвали 1918 рр й опісля, Полковника Андрія мельника.

Хто такий Андрій мельник - не треба зрадувати. Українська Армія, з якої вирости УВО - ОУН, самі про це говорять. Підпольна боротьба в УЗ, львівські Бригітки, зрошені кров'ю Кравого команданта УВО - Андрія мельника, ні пекло тюрем, тортури, ні радісі революційної боротьби в край - не є чужі Андрієві мельникові - Підпольникові, Провідникові, Революціонерів!

Андрій мельник - це одна з найздібніших постатей наших визвольних змагань 1918 рр і найвидатніша. Постать підпольної боротьби в УЗ після програної 1919 рр.

Андрій мельник - це підпольна ОУН у краях! Тому особливо близький Він душою підпольників - безіменних людей!

Андрій мельник - це й маківка, це й героїчна боротьба СС-ів, це й постійна аж до останньої хвилини, коли перебрав пост Вождя Руху і народу, провідну й командну участь в рев. боротьбі ОУН в УЗ.

Вістку про повикання на пост Вождя руху Андрія мельника - прийняв український народ радісно.

Андрій Мельник - є суворою постаттю, передусім людиною чину. На звук його імені як Вождя, мовнуть свари й крамоли серед всіх чесних українців.

Тверда рука й великий Дух Вождя дають запоруку однаково успішної боротьби за УВЦ, як це було під кермом Євгена Коновальця.

Пост Провідника найважливішого й найважчого підтинку світової боротьби проти більшевизму й Росії /а з нею Польщі, як союзника та решти окупантів УЗ/, Вождя України - достойно обсаджений.

А. Мельник, Вождь передусім націоналістичної України, має на життя й смерть відданих йому революціонерів ОУН. Коли вони у прісязі говорять:

"Вірність, хоробрість та послух прирікаємо нашому Вождеві аж до нашої смерті", - то це не пуста брава! Це слово серця Революціонерів, особливих людей! Як за Євгена Коновальця, так за Андрія Мельника, українські революціонери підуть без позову, коли Він накаже, та в Його захист добровільно, на смерть!

Так супроводжають оцю дорозу усі українські революціонери сього нового Вождя в Його переважній праці.

Вождь погиб! Хай живе Вождь!

Так писав про Вождя спекулянт-графоман, який по кількох місяцях уже забуває про свої "одни", і на 180 ступнів "переорієнтовує" свою "лінію" супроти Вождя - закидаючи йому "випадковість" у Русі, "уаурпацію" влади ОУН, "нездібність" у виконанні його місії й "потурання кліки в ПУН"...

Для ще повнішого змалювання особистих прикмет Стецька-Карбовича, а зокрема ставлення до нього керівних чинників ОУН на ЗУЗ, подаємо нижче витяги зі звідомлення Краєвого Провідника ОУН на ЗУЗ у 1937 році, в якому знаходимо дуже цікаву характеристику Стецька-Карбовича, що негайно по виході з тюрми у 1937 році почав інтригами й розкладом підривати роботу Кр. Екзекутиви ОУН на ЗУЗ. Оригінал згаданого звідомлення Краєвого Провідника ОУН на ЗУЗ переходується в архіві ПУН:

"Здержуємося з виїздом до Вас, бо здається Вождя близько немає. Уважаю, що Стецько не доложить усіх зусиль до того, щоб могли вже з конкретними матеріялами іти. Саме в останній хвили подані висліді розмов його, спонукали мене до здержання нашої їзди до Вас. Або категорично беріть його до себе, або дайте Ви йому якийсь відповідальний мандат у нас. Супроти мене поступав до кінця нельояльно, хитрував, не був джентельмен. На тлі теперішних арештувань і в очікуванні нових та на тлі ще триваючої мериторичної неактивності, атмосфера у звязку з повишим є пригнітаюча й попросту хочеться етанувати осторонь від інтриг і злоби тоді, коли працю й думки не оцінюють, коли вона є даремна й зайва. З другої сторони почуття обовязку каже видержати й стояти побіч людей, які своєю неслухотністю аж надто далися в знаки.

Стецько хоче з одної сторони приневолити Вас до категоричного наказу-просьби /мовляв, Вам залежить на тому/, щоб він їхав до Вас, а тоді не стрінеється з закидом, що він рвався до Вас. З другої сторони так маневрує, собі він був безспірно чоловіком постаттю краю. Маєте до вибору: або остаточно категорично берете Стецька настало до себе, або залишаєте його тут, передаючи все в його руки, бо він особливо хоче поставитися як чоловік, що єдино може завести над, а тоді евантуально їхати, маючи за собою особисті сирьні звязки з краєм.

...Залежить від Вас, чи його берете до себе. Коли так, то він постарається переконати своїх людей до мене. Стецько напірає, що він необхідний, а виходять, що він веде свідомо, чи несвідомо, персональну гру..."

Коли при розгляді звинувачень диверсантів відносно "нездорових відносин" у ПУН, так широко об'єктивно на характеристики та моральній постаті Стецька-Карбовича, то це не випадково. Бо ніхто інший, як саме він, свідомо ширив ці брехливі версії ще далеко перед диверсією, вів інтриги й подвійну гру, чим остаточно довів себе до повної моральної ізоляції в ПУН. Ця обставина необхідно мати на увазі при оцінці згаданих звинувачень диверсантів.

Обвинувачення, ніби керівництво ОУН перебуває "в руках людей, до яких сповняють завдання проводу Української Націоналістичної Революції, не здійснюють її основних напрямків, нехтують націоналістичними методами праці та зобов'язаними революціонерів засадами внутрі-організаційного взаємовідношення й співпраці" є отже голосливими, неправдивими, демагогічними й опертими на злій волі.

Це виявляється вже з того, що виступаючи з такими тяжкими обвинуваченнями під адресою людей, які впродовж довгих років віддавали себе службі Націоналістичному Рухові й серед надзвичайно складних обставин праці та боротьби створили з нього те, що він уявляє в себе в сучасності - диверсанти не подають/крім демагогічних фраз/для уніфікування своїх тверджень жодних конкретних доказів, і в, бо їх дати не в силі при всій злочинності своїх намірів.

Та коли б навіть припустити, що в діяльності поодиноких членів ПУН були якісь нестатки, то усунення їх і насправу диверсанти могли перевести тими методами, які їм давав Устрій ОУН. Як уже згадувалося в зверненні Голови ПУН до членів ОУН і ВЗУН/з дня 3 квітня б.р./на II ВЗУН до складу ПУН був покликаний Стецько-Карбович, а в місяці січні б.р. Голова ПУН виявив бажання ввести до ПУН і Степана Бандеру, та заявив йому про це. Був членом ПУН і третій розглянутий ініціатор диверсії - Яри.

Перебуваючи на таких відповідальних постах у Організації, згадані мали отже повну можливість впливати на хід справ ПУН конструктивним шляхом і направляти недотягнення в діяльності ОУН, коли б такі справді були. Самозрозуміло теж, що в цих своїх починках/коли б вони мали підставу/вони могли рахувати тільки на підтримку й признание як із боку Вождя, так і проводу Українських націоналістів. Годі й припустити, щоб Вождь - високий предмет чекання, як людини й провідника, визнавали самі диверсанти до часу. поки він не поставив їх ватажків перед Головною Революційною Трибуналом - отже, щоб Вождь міг нетолерантно застосуватися до корисних починків своїх найближчих помічників і співробітників!...

Обвинувачення Вождя в тому, ніби він "петурав системі кліни в ПУН", це говорючи про його явну безглуздість, опрощується вже тим фактом, що до

часу скликання ІІ ВЗУН, в складі ПУН незмінно залишалися ті самі особи, які були покликані до нього же сл.п. Вождем - іменем якого диверсанти хотять спекулювати у власних інтересах. на ділі, саме вони методами й внутрішніми побудниками своїх вчинків дають справді класичний праобраз д е с т р у к - т и в н о ї к л і к и, що не може бути толерована в організаційному житті й мусить бути вирвана з нього з корінням!

Для підтвердження нездорових відносин у ПУН, диверсанти використовувуть зокрема лист Вождя до Бухчорого Проводу. цей лист справді мав місце й був спричинений особливими обставинами, що тимчасово заіснували після смерті сл.п. Вождя, але були зліквідовані перед ІІ ВЗУН. Самий факт, що польв. А.мельник погодився на ІІ ВЗУН на проголошення себе Головою ПУН, свідчить про те, що він уже не бачив перешкод, які служили темою згаданого листа.

Та водночас треба зазначити, що використовувачи для своїх цілей цей лист Вождя, диверсанти с в і д о м о вадали йому о д н о б і ч н е н а с в і т л е н н я, замовчуючи ту його частину, в якій Вождь найбільше рішуче виступав саме проти особи, яка тепер фактично верховодить диверсією й тримає у своїх руках її нитки, а саме - проти Яриго.

Роля Яриго де знайде своє насвітлення й буде предметом окремого обговорення. Тут лише вкажемо, що згаданий лист Вождя був насамперед спричинений саботажем Яриго, який виявився в його небажанні дати під контроль Вождя перебуванчі в його диспозиції грошові фонди. цим справам Вождь присвячував точки 7, 8, 9, 10, 11 листа, які подаємо нижче:

7. Від січня ц.р. кілька разів домогався я зіставлення рахунків за рік 1938. Не одержав я дотепер ні зіставлення витрат, ні навіть прибутків.

8. Щоб передбачувачо господарити нашими грошовими засобами, ще від грудня м.р. поставив я вимогу виправдання старшого бюджету на 1939. до нині я цього бюджету не дістав, хоч місяць тому показувано мені його в нескінченім виді, що вимагав ще доповнень і перероблень.

9. Хоч кілька разів домогався я вряду в рахунковість Організації, мені ні разу не предложено ні одного акту з тої ділячки.

10. З початком 1939 р. я виразно застерігся, що по затвердженні мого бюджету на 1939 рік, всі грошові витрати слідувати будуть за відомом В. ПУН і моєю апробатою. Всупереч тому мійому бажанню й застереженню, слідували й слідуєть виплати в Організації не тільки без моєї згоди, але й без мого відома.

11. Я домогався кількякратно упорядкування справя. /тут вказується певна місцевість. Ред. прик./ депозиту. хоч знав, що були спроби полагодження цієї справи, то дотепер депозиту цього не переведено на рахунок ОУН.

Всі вищенаведені точки листа стосувалися до Яриго й його вчинків, що остаточно змусили Вождя поставити його перед суд ОУН за зловживання організаційними фондами. вчинки Яриго мали такий характер, що Вождь рішився домогатися виконання своїх наказів шляхом погрози димісією. Самий лист свідчив про глибоке почуття відносвідальності Вождя, який не стерпить ніяких ви-

явів отаманії в лоні Організації. Чудово про це знали й диверсанти! Але тим не менш, використали листа в негідний спосіб і свідомо сфальшували його ціль і характер. Так поступити могли тільки осібники, у яких цілком затерті межі добра й зла, користи й шкоди для Організації!

Диверсанти намагалися сугерувати, ніби вони пропонували Бождеві якусь свою "концепцію", що єдина могла "врятувати" Організацію; але, мовляв, Бождь її відкинув. Категорично стверджується, що жадної конкретної концепції диверсанти ніколи Бождеві не представляли. І в цьому ціла суть справи, а водночас і причина такого, а не іншого застосування Бождя до їхніх домагань. Во крім г о л о с л о в н о ї к р и т и к и , б е з п і д с т а в - н и х з а к и д і в і в н е с е н ь , щ о в р а ж а л и с в о ю н а - і в н і с т ю й п р и м і т и в і з м о м - н і я к и х с п р а в д і к о н с т р у к т и в - н и х п р о є к т і в в о н и н e в и д в и г а л и , б o n e m o g l и й n e v м і л и n a щ e c п р o м o г т и с я .

7. Зв'язки членів ПУН із ворожими Україні чинниками, що вказують на про- вокаторську роль дотичних членів ПУН.

Як бачили, спочатку диверсанти намагалися сперти свою деструктивну акцію на формально-правних моментах, оспорюючи існування завіщання сл.п. Бождя, правильність скликання її БЗУН, правосильність його рішень і т.д. Коли ж ПУН довів безглуздість цих закидів, диверсанти заявили, що справа не в приписах Устрою ОУН, а в "революційній доцільності", і вхопилися засобів окле- вечування та провокування членів Проводу Українських націоналістів. В цій чорній роботі, диверсійна кліка виявила особливо застрашувачий образ мораль- ного розкладу.

Випробованим засобом поборювання ОУН із боку її ворогів є підірив суспільного довірря до провідних чинників націоналістичного Руху, шляхом наклепів, брехні й провокації. Тепер цю "почесну" місію перебрали на себе диверсанти. Відомо, що більшість членів Проводу Укр. Націоналістів складається з боєвих старшин Української Армії; що майже всі вони є основоположниками націоналістичного Руху, який розбудували своїми трудами й поневіраннями; створили з нього дівчу силу Революції й продовжують чинити службу Нації. Та всі ці факти нічого не промовили душі, сумлінню й розумові диверсантів! В своїй займості, вони не завагалися кинути нараз кільком членам ПУН стра- шні обвинувачення в національній зраді, ворожій агентурі й провокаторстві. Цей, справді кайновий злочин, диверсантів прибирає особливо огидних форм на тлі того факту, що ще напередодні обвинувачень, вони вживали всіх можливих заходів, щоб приєднати до себе дотичних членів ПУН і пропонували їм керів- ні пости в "революційному проводі". Перечислившись в своїх маневрах - раптом проголосили їх "ворожою агентурою"....

диверсанти звертають свої обвинувачення проти п. Барановського, п. Сеника-Грибівського, інж. Сціборського й полк. Сушка. Конкретний зміст обвинувачень супроти переіменованих осіб наступний:

1. П. Барановський: перебував на службі польської поліції, граючи в ПУН роль провокатора й шкідника.

2. П. Сеник-Грибівський: занастив архів ОУН, чим спричинив деконспірацію ОУН на ЗУЗ і розгром провідного її апарату, а також відіграв "неясну роль" у вбивстві сл. п. Вождя.

3. Інж. Сціборський: підозрюється в зв'язках із советськими чинниками.

4. Полк. Сушко: участь у відомому вбивстві полк. Отмарштейна.

Переходимо за чергов до розгляду згаданих обвинувачень поодиноких осіб:

Справа п. Барановського:

У своїй підрипній роботі, диверсанти звернули перші удари проти Ярослава Барановського. Це стає зрозумілим, коли мати на увазі, що п. Барановський займав у Організації позицію, що якраз безпосередньо стояла на шляху спробам диверсантів перевести в життя їхні наміри.

Вороже відношення диверсантів до п. Барановського датується ще з давнішого часу, а саме від перших виступів цього самого гурта людей проти сл. п. Вождя. Раніше ці люди не мали жадних застережень проти Я. Барановського, вдержували з ним дружні взаємини, а Степан Бандера й Іван Габрусевич особисто заступали думку перед сл. п. Вождем, що п. Барановський повинен сповняти при Проводі завдання звязкового зі землями; Сакій же Степан Бандера вдержував, до хвили свого арешту, організаційний контакт з Я. Барановським. Це тривало так довго, поки вони вірили, що Я. Барановський буде знаряддям їхніх за- тій. В часі згаданого виступу проти сл. п. Вождя, ці особи звернулися до Я. Барановського з пропозицією допомогти їм у тому напрямі та викрили перед ним план внутрішнього перевороту в Організації, який ішов так далеко, що про- ектувалося навіть проголошення другого Вождя націоналістичного руху. Я. Барановський не лише не погодився на такі пропозиції, але ужив усіх заходів, щоб цю злочинну, шкідливу диверсію спаралізувати. Сл. п. Вождь здумав бунт у зародку, але бунтівників не покинула думка даліше продовжувати свою "акцію". Запалавши з тої пори ненавістю до Я. Барановського, вони рішили на ньому пі- ститися.

Не маючи проте сили за кордоном розправитися з Я. Барановським, бунтівники звернулися до Степана Бандери, що сидів уже в тюрмі, аби він сво- їм авторитетом допоміг їм в акції проти Я. Барановського.

Завдання бунтівників полягало в тому, щоб усунути Я. Барановського

Й поставити на його місце "свою" людину. А для цього, чи було щось легшого від того, як кинути з тюрми підозріння на людину, що працює у революційній організації. І Степан Бандера переказав з тюрми, що Я. Барановський непевний чоловік, якого треба усунути від зв'язку з земляками на захист в чому річ, він відповів, що нічого конкретного проти Я. Барановського не має, але все ж своєю думкою обслував. С. п. Бождь, знаючи вже методи внутрішньої боротьби кліки згаданих людей та їхнє наставлення до Я. Барановського, з місця відкинув ці інсинуації.

Наскільки поважно ставився до своїх підозрінь самий Бандера, свідчить той факт, що вже по виході з тюрми він вдержував із Я. Барановським організаційний зв'язок, відбував із ним наради в справі одержання в Організації "належного" місця, поділу організаційних впливів, а остаточно плянів, як би "єдино покликана" до проводу в Організації диверсійна кліка могла цей провід узяти в свої руки, навіть проти волі Бождя. І знову ці відносини тривали так довго, поки ці справи, рішення яких лежало поза компетенціями Я. Барановського, були передані для рішення Голові ПУУ.

З того моменту почався новий наступ проти Я. Барановського. Усі організаційні справи й уся революційна проблематика в розмовах з Степаном Бандерою, чи його висланниками, уступали перед однією справою: усунути Я. Барановського з його посту. Бождь, не маючи ніяких конкретних даних, що оправдували би ці домагання, домагався від Степан Бандери доказів вини Я. Барановського. Довгий час Бождь не міг добитися цих доказів, хоч водночас диверсанти вже поширювали серед членства різні, несамоциті вістки проти Я. Барановського, в згоді з своїми заговірницькими плянами, про які Голові ПУУ нічого не згадувано.

Аж нарешті по трьох місяцях ці закиди проти Я. Барановського вдалося устійнити у наступних напрямках:

1/К. Е. від довшого часу не мала довіря до Я. Барановського та ігнорувала його зарядження. Я. Барановський не допускав людей до Голови ПУУ.

2/Я. Барановський не допустив на Карп. Україну націоналістичного активу з ЗУЗ, який зберіг би Карпатську Україну перед упадком.

3/Я. Барановський не доставив потрібної зброї Карпатській Україні.

4/Я. Барановський не доставив зброї на ЗУЗ в часі німецько-польської війни, чим унеможливив повстання на ЗУЗ проти поляків і большевиків.

5/Я. Барановський не допустив до звільнення Бандери з тюрми.

6/Я. Барановський видав зарядження осінню 1939 року, щоб націоналісти втікали з ЗУЗ по польсь. німецькій війні.

Для ствердження фактичного стану річей, розглянемо за чергові ці

28

обвинувачення.

Ад 1. Стверджуємо й розпоряджаємо свідченням Краєвого Провідника ЗУЗ в рр. 1934 - 38, що цей закид безпідставний. Краєвий Провідник стрічався у тому часі більше разів із Я. Барановським, як і зо сл. п. Вождем, і зо своєю роботою не мав ніяких застережень до Я. Барановського. Чатомісць це недовіра поширювали теперішні диверсанти, що ухилялися від усякої позитивної діяльності, ширили невдоволення й саботували роботу К. Е. Розпоряджаємо листом Краєвого Провідника рр. 1938 - 39, який стверджує, що саме найбільше внутрішню трудність у революційній роботі на ЗУЗ створювали якраз особи, що перебувають тепер у гурті диверсантів. Зрештою, справа зв'язку Я. Барановського з землями в останніх часах не була й так актуальною, бо він уже не сповняв функції зв'язкового з К. Е. ЗУЗ, а сповняли її інші люди, безпосередньо підпорядковані Голові ПУН.

Безпідставним є також закид, ніби Я. Барановський не допускав людей до Голови ПУН, бо про зустріч свою з кимнебудь рішав особисто сам Голова ПУН.

Ад 2. Справу переходу націоналістичного активу з ЗУЗ на Карп. Україну ми вже зясовували вище. Тут ще додамо, що заклики, щоб із Галичини не переходили люди на Карп. Україну був приміщений у такомній пресі в імені карпатсько-українського уряду, за підписом д-ра Волошина і "Карпатської Січі", які виходили зо становища, що масовий перехід людей із ЗУЗ приніс би в той час лише шкоду Карпатській Україні, а не користь. Як тепер з історичної перспективи можна ствердити, це дійсно в нічому не допомогло би долі Карпатської України та ніяк не заважило би в перебігові подій. Перекинення вини за долю Карп. України на плечі Я. Барановського й узалежнення від нього такої складної міжнародно-політичної справи того часу, як перехід наших кадрів із ЗУЗ - взагалі є повною нісенітницею.

Ад 3. Вище зясовували ми й справу постачання зброї для Карп. України. Тут ще раз стверджуємо, що до неї Я. Барановський не мав безпосереднього відношення. Офіційним уповноваженим зо стороны уряду Карпатської України для військово-технічного забезпечення оборони, і з рамени ОУН був Річард Яри. Програма Карпатської України впливала в першу чергу з зовнішньополітичних моментів, а коли іде про військовий бік справи, то й через брак відповідної кількості військових фахових старшин та взагалі поважної військової організації, якою не могла за кілька місяців стати "Карпатська Січ", щоб протиставитися мадярській збройній силі.

Ад 4. Подібно мається справа й з доставою зброї на ЗУЗ. Поминаючи це, що цю справу з доручення Голови ПУН провадив також Р. Яри, який був реде-

рантом постачання у Військовій Команді ОУН, треба ствердити, що швидкість, з якою розвивалися події і зовнішньо-політична дезактуалізація української справи у зв'язку з німецько-радянським пактом, не дозволили у той час доставити у більшій кількості зброю на ЗУЗ. При тому не цей факт, а сукупність інших обставин вплинула на це, що Н.Б. не змогла підняти всенароднього повстання на ЗУЗ. Коли ж іде про зброю, то самі поляки залишили її на ЗУЗ в такій кількості, що можна було би wyposażити багатотисячну армію. Стверджуємо також, що й ця зброя, яка була доставлена у прикордонну смугу по польському боці кордонів на ЗУЗ - у зв'язку з загальною ситуацією у Польщі не була перебрана Н.Б.

Ад 5. Я. Барановський не міг ні допомогти, ні пошкодити звільненні Степана Бандери, бо в той час самий сидів у тюрмі. Коли ж він вийшов на волю, то справа звільнення Бандери була уже виявлена польською поліцією через заангажованих у цю справу ключників тюрми, де сидів вандера. Сталося це через недотепність організаторів втечі, особистих приятелів Степана Бандери. Факти ці можна ствердити з актів розправи, яка пізніше відбулася проти тих, що цій утечі мали допомогати. З боку ж ПУН було зроблено все, щоб цю справу успішно зреалізувати й це ствердив тодішній Краєвий Провідник.

Ад 6. Диверсанти твердять, ніби Я. Барановський видає зарядження, щоб націоналісти втікали зі ЗУЗ перед приходом большевиків. Правдою є, що було видано зарядження, аби визначні громадські діячі, зокрема ті, що були заангажовані безпосередньо у протибольшевицьку роботу чи то розконспіровані, усунулися з терену, який мала окупувати червона армія. Во ж було ясно, що того роду люди не будуть мати змоги працювати й впадуть жертвою большевицького терору. Коли ж іде про революційну акцію ОУН, то одночас були видані в тому напрямі потрібні зарядження та інструкції, що приймали під увагу нові обставини. ці зарядження були передані через Провідника Краю, що нашілося по другім боці демаркаційної лінії, а пізніше особисто був на теренах, обсаджених большевиками. Отже й цей заклад, ставлений Я. Барановському, є не тільки безпідставним, але й наївним, коли цим способом диверсанти намагаються доказати, ніби Я. Барановський хотів оголити ЗУЗ від націоналістичного активу, щоб ОУН не могла вести на українських землях боротьби проти окупантів. Варто при тій нагоді ствердити, що самі ватажки диверсії на чолі з Бандерою, ще заки прийшли якінебудь інструкції, з власної волі покинули ЗУЗ і одні з перших були закордоном.

Ось в загальному, ці заклади, що їх хаотично нагромаджували диверсанти перед Головою ПУН.

Самозрозуміло, що на цій підставі Голова ПУН не тільки не бачив причин усунути Я. Барановського, але й не міг передати його справу під роз-

гляд організаційного суду, ба фактичний стан рiчi й логiка фактiв говори-
ли в оборонi Я. Барановського, а не проти нього. Об'єктивна постава Вiсвiда ви-
кликувала невдоволення у диверсантiв, якi серед членства ОУН повели широку
кампанiю проти Я. Барановського. На виконання д'яльких домагань Голови ПУН,
щоб диверсанти дали докази вини Я. Барановського, або перестали свою кири-
ну роботу, прийшлося знову ждати три мiсяцi. Вкiнцi в серпнi ц.р. передано
Головi ПУН чотири фотокопiї писем суспiльно-полiтичного вiддiлу при Лубе-
вiдствi у Львовi, якi обiзником мали бути розiсланi до рiзних польських у-
радiв, а зокрема до староства у Смиборi.

Змiст цих листiв мав доказувати, що польська влада одержувала вiд
Я. Барановського вiдомостi про дiяльнiсть ОУН, диверсанти вiдмовилися пока-
зати оригiнали цих писем, як теж подати джерело, звiдки цi документи похо-
дять. Помимо того, що Голова ПУН мав поважнi сумнiви щодо автентичности й
правдивости документiв, з яких поробленi були зв'язки, вiн рiшив вiддати спра-
ву пiд розгляд Головного революцiйного Трибуналу. Його бажанням було якнай-
скорiше висвiтлити справу та прочистити в цeй спосiб нездорову атмосферу.
Однак не були тiснi думки автори обвинувачення проти Я. Барановського. Їм
не йшло про те, щоб справу вiяснити, але про те, щоб її ще бiльше замотати й
мати можливiсть виступати вже проти Голови Проводу з закидами потурання не-
певним i шкiдлигим у своїй дiяльностi особам у ПУН та в цей спосiб закрiп-
ляти свої власнi позицiї в розпочатоку бунтi.

Для збереження повної об'єктивностi працi Гол. Рев. Трибуналу, i щоб
дати можливiсть остаточно вiяснити справу обвинувачень, Голова ПУН призна-
чив прокуратором одного з приятелiв Бандери Ковалю. Це мало однак такий
наслiдок, що Коваль вiрний тактицi бунтiвникiв, щораз вiдсував реченець ви-
готовлення акту обвинувачення, щоб вкiнцi заявити Головi Г.Р.Т., що вiн уза-
галi не в силi точно означити час, коли зможе виготовити писемний акт обви-
нування. З уваги на це, Голова ПУН змушений був призначити iншого члена
ОУН прокуратором, вiд чого Гол. Рев. Трибунал нiг остаточно вiдбути свої
засiдання. Пiсля всебiчного розгляду справи, Гол. Рев. Трибунал постановив, що
пред'явленi "докази" взагалi не можуть служити пiдставою для обвинувачення
Я. Барановського й видав йому звiльнючий присуд.

Заки приступити до розгляду змiсту листiв, доводиться ствердити,
що досi ще не вiдомо, чи взагалi iснують їх дiйснi оригiнали; не стверджено
теж, звiдки цi оригiнали, з яких зроблено фотокопiї, походять.

Ствердження з цих обставин з правного боку є передумовою, щоб то-
го рода докази могли бути пiдставою поважного обвинувачення. Експертиза зв'яз-
ця при Г.Р.Т. стверджує рiвнож, що н. основi iнкримiнованих фотокопiї не мо-

зна роботи ніяких висновків. Але диверсанти, маючи свої цілі, ще заки Г.Р.Т. мав змогу розглянути справу, проголосили Я. Барановського "поза законами", даючи черговий доказ, про що їм іде при видвиженні проти нього обвинувачень. Також ще перед передачею фотокопій Голові ПУН, пустили диверсанти ці фотокопії в обіг серед українського громадянства, молять, це робить Н.К.В.д., або інший чужий чинник, щоб компрометувати ОУН - а не диверсанти.

Загадочність походження листів ілюструють такі факти: листи, як виходить із печаток, мали походити з Самбора, і могли бути знайдені там у вересні 1939 р. Диверсанти одержувуть ці письма щойно у липні 1940 р. Автім ось що говорять люди, що основно переглядали архіви поліції і староства після вступлення німецьких військ до Самбора:

"З приходом німецьких військ до Самбора припоручено мені організувати українську самооборону в Самборі і повіті. На приміщення для міліції в Самборі призначено будинок бувшої польської поліції. При перегляданні поліційних актів, знайдено в бюрку комісари поліції Радванського, в особній скритці, тежку в тайних документами. Разом з іншими членами міліції ваялися ми до відчитування актів, які відносилися до польської контррозвідки. В актах знайшли ми точні списки конфідентів поліції зі Самбора й Хирова та їх донесення. Акти ті студіював я цілу ніч від годі 7 вечеров, до годі 3 рано і рішучо тверджу, що в актах тих не було документів, яких відбитки поширюється в Кракові і на провінції, зокрема не було ніякого документу про Я. Барановського.

При відчитуванні були зі мною: Пришляк Осип, мгр, Ленчицький Роман, Шембель Іван, Колодій Гриць.

Краків, 27. вересня 1940 р.

Інж. Аліян Темник."

а дальше

"Заявляю, що підчас могого побузу в Самборі разом з німецькими військами, я переглядав акти в старостві й Команді Поліції. Ніяких актів подібних до актів, звязаних зо справою знімок проти Барановського, ані тех тих самих актів я не бачив, хоч усі знайдені папери докладно переглядав.

Краків, 26. вересня 1940 р.

Гайвас Ярослав, в.р."

Чи не вирине цікаве питання, яким чином появилися в руках диверсантів у Кракові, в липні 1940 р., акти такого змісту й то саме тоді, коли диверсанти потребували якогось оправдання в своїй кампанії проти Я. Барановського!

Про методи, якими диверсанти звичайно провадили свою "акцію", говорять свідчення деяких людей, яких диверсанти намагалися збалбути та затагти до своєї негідної роботи. Один із відомих членів ОУН пише:

"Інж. В. /один з чоловік диверсантів/, мій зверхник, доручив мені написати для розповсюдження лист Мурашка до Паліца і ще деякі меморіяли та звіти. Інструкції подав мені устно. Оригінал підробленого листа я йому передав, а за рештою він мене досить наглив. Вони були в посідаванні двох відписів листів Мурашка, які мали бути взором стилю для виготовлення листа".

В другому місці листа, згаданий член пише:

"Пояснення до виготовленого листа:

І. Я зумисно поробив/у виготовленому листі/деякі мовні похибки,

бо автор листа/себто муршко/робить цілий ряд мовних похибок.

2. На підставі листів автора/себто муршка/, які були у відписі, ужити деяких його слоготів і вмістити у виготовлений лист.

3. Лист має знайтися наперід у відписі серед ненаціоналістів, півнійше дістанеться до націоналістів, які його переробять на машині, розмножать і пустять так між своїх членів, як і між суспільність.

4. Про куліся справи абсолютно нікому поза "7-кою" і найвищими чиновниками не говорити.

Решта річей виражає основного наредумання й тому я їх ще не виготовив.

Краків, в вересні 1940 р. Підпис".

Копія підробленого диверсантами листа, про який вище мова, знаходиться у розпорядимості ОУН. Як бачимо, в своїй "роботі" диверсанти не вагалися використувати засоби фальшописання документів.

Щоб не допустити до висножень справи розповсюджуваних фотоконій, диверсанти пустили в обіг оречення, підписане трьома старшиями українськими громадянами, Др. Шухевичем, Др. Горбошим і Др. Загайкевичем, у якому стверджується, до предложеній їм фотоконій є згідні з "оригіналами". цим хотіли вони поширити опінію, що, мабуть, листи правдиві. Розуміється, це оречення цілком не змінє факту загадочности походження листів як рівнож не дає відповіді на питання, чому диверсанти відмовилися показати ці оригінали Голові ПУН і Голові Головного Революційного Трибуналу?...

Слід ще згадати, що в липні ц.р. повернув з москви-літва висланим "революційного проводу" Я. Горбошим, і як виходить із зізнань його та свідків, які з ним говорили - НКВД ставило перед Я. Горбошим концепцію компромітувати ПУН зокрема влізком відвигнення проти Я. Варановського підозрінь у польській службі.

При аналізі змісту інкримінованих листів по суті можна ствердити наступне: або листи підроблені, з суперечностями, які там стрічаємо, або - коли вони дійсно оригінальні - якраз самі вперечують вину Я. Варановського у ставленому йому звинді. І ось з яких причин:

1. Ніяка поліція не пишавє в переписці правдивим прізвищ своїх конфідентів, а завжди прикриває їх псевдами. Зокрема завжди робила так польська поліція, навіть відносно дрібних конфідентів, отже рішуче неможливе, щоб мабчи конфідента на високому становищі секретаря ОУН, польська поліція так легкодушно виявляла його прізвище в переписці, що переходила через сотки рук, і розсилалася до повітових старость, де на нижчих постах працювали й українці; через це заходила небезпека здеконспірувати конфідента. логічно, поліція мусіла зуживати всіх зусиль, щоб прізвище такого важного конфідента зберегти у найбільшій тайні, і якнайдовше користати з його інформацій.

2. Зо змісту листів виявляється, що конфідент давав незірні інформації, що - як стверджує установа, яка писала листа - суперечили відомостям

від конфідентів у Львові. В листі пояснюється тим, що, зовсім, Я. Барановський знаходиться від 1937 р. поза Організацією й через те одержувані від нього інформації неповні й помилкові. Між тим Я. Барановський якраз у тому часі вів функції секретаря Організації, що польська поліція певно знала, як це можна ствердити за стехних листів за Я. Барановським та з других поліційних документів. Отже можна думати, що автор листів мав на увазі якусь іншу особу, а не Я. Барановського.

З. Навіть, коли би прийняти, що автор листів мав на думці дійсно Я. Барановського, то й це не доводить, що саме Я. Барановський давав відомості польській поліції. В листі сказано: "інформації, що походить від Я. Барановського, не відповідають правді". Отже тут хіба стверджується лише джерело, звідки відомості походили, а не факт конфіденства самого Я. Барановського. З того можна би зробити заключення, що серед віденської української колекції міг бути конфідент польської поліції, який пробував наблизитися до Я. Барановського, в різних розмовах дістати від нього деякі відомості й передати їх поліції з зазначенням, що вони походить від Я. Барановського/щоб надати відомостям більшої вартости/. За цим припущенням промовляє факт, що відомості були неповні, неточні, неправдиві й не годилися з іншими відомостями, які польська поліція діставала від своїх інформаторів. цього не можна було б сказати Я. Барановського, що, як секретар ОУН, мав доступ до всіх організаційних тайн і міг справді служити поліції всіми інформаціями про ОУН. В звязку зов змістом листів, довелось би хіба ствердити, що Я. Барановський був настільки обережний, що навіть в зустрічі з людьми, яких не підозривав у конфідентстві, не розмовляв на організаційні теми, а коли й говорив, то дуже оглядно.

Так при логічному підході й об'єктивному висвітленні фактів, вальється ціла система обвинувачень Я. Барановського, з якої диверсанти хотіли зробити "таран" для удару в Провід, щоб захитати в опінії членства його авторитет і довіря до нього. Але в цій справі рішають не тільки факти й формальні докази! Приходять тут під увагу далеко важніші моменти морального й етичного порядку.

Я. Барановський не є випадковою людиною в Організації. Свою роботу в націоналістичному Русі почав він ще в 1922 році, коли мав тільки 17 літ життя. Спочатку в УВО, а пізніше в ОУН брав активну участь у підпольно-революційній роботі, виростаючи в ній з низу до керівних постів. Кількакратно сидів у тюрмах і мігхав закордон у порі, коли дальше залишатися в краю вже не мав можливості. Перебуваючи закордоном, не переривав активного звязку з землями, беручи ввесь часть участь у революційній роботі. Так переходячи ступнево різ-

ні шаблі в Організації, остаточно з наказу сл.п.Вождя ввійшов до складу ПУН. Підставою до цього була його чинна служба Рухові впродовж 18 років.

Диверсанти гаразд знали минувшину Я. Барановського й його самого. І це мусіло зобов'язувати їх навіть у тому випадку, коли за їхнім переконанням він допускався помилок у своїй організаційній праці. Ні Вождь, ні ПУН не мали би нічого проти позитивної критики й конструктивної направи помилок, коли б такі, справді існували. Так робити зобов'язувала теперішніх диверсантів особиста мораль і організаційна етика. Але ці вартості є для них "книгою, що замкнена сьома печатками". Націливши удар на Я. Барановського, після невдалих спроб перетягти його на свій бік - вони не знайшли більш відповідних способів для здійснення своїх цілей, як запламовання його особистої гідності й честі! З людини, що має за собою роки праці й боротьби - одним махом зроблено національного зрадника й провокатора... Висновки з цього несамовитого явища хай зробить саме членство ОУН.

Справа п. Грибівського.

Основним обвинуваченням супроти п. Грибівського, диверсанти ставлять справу т. зв. архіву ОУН, про яку членство інформовано з процесу вбивства Перацького. Обвинувачення це полягає в тому, ніби з вини п. Грибівського цей архів потрапив до рук польської поліції, яка на підставі його матеріалів викрила таємниці Організації, здобула безпосередні дані для організації процесу в справі Перацького та зліквідувала провідний актив ОУН на ЗУЗ.

Виденеведені чисельні факти й докази, зв'язані з диверсією, вказують цілком виразно, що основними методами, якими послуговуються диверсанти в своїх виступах проти Вождя й Проводу, є надужиття правди, злонамірене перекручування фактів і демагогія. Ці методи з особливою безоглидністю застосували вони до п. Грибівського. В світлі ж правди, справа т. зв. архіву ОУН представлялася наступно.

Часто міняючи місце свого осідку, як цього вимагали завдання організаційної праці, п. Сенник Грибівський в періоді 1933 року перебував у Празі. В тому часі, з рамені ОУН були видані в Празі публікації, зв'язані з шкільною акцією на ЗУЗ. В часі перевозу цих матеріалів через Карпатську Україну, чеська жандармерія викрила один транспорт і встановила, що матеріали друкувалися в Празі. На цій підставі чеська поліція зачала переводити систематичні розшуки, бажаючи виявити місцевий центр ОУН і осіб, які в ньому працювали. В тягу цих розшуків, поліція викрила одну з поштових скриньок, куди надсилалася організаційна кореспонденція, а водночас із цим натрапила на слід п. Сенника Грибівського. Коли одного дня п. Сенник-Грибівський прийшов до згаданої скриньки по листи, його заарештовано й після допиту відставлено до тюрми в Празі, де він в порядку слідчого арешту пере-

41

був три місяці. Здеконспірувавши п.Сеника-Грибівського, поліція викрила й помешкання, де він переховував організаційну кореспонденцію. Сталося це вже тоді, коли п.Сеник-Грибівський перебував у тюрмі.

В цім місці мусимо насамперед підкреслити, що зведення цієї кореспонденції до значення "архіву ОУН" взагалі безпідставне. Такі "архіви" змушені - без уваги на вимоги конспірації - тримати при собі деякий час усі функціонарі ОУН закордоном, бо йде тут про певні листи, нотатки, тощо, які нищити щодня неможливо, бо треба мати під рукою в процесі біжучої роботи. Отже й папери п.Сеника-Грибівського склалися з деяких неполагоджених кореспонденцій/переважно в зв'язку з акцією ОУН у Новому Світі/, а далі необхідних нотаток і памятих записок. Ці папери звела до ролі якогось величезного "архіву", звідки, мовляв, можна було повною жменев черпати всі таємниці й сенсації про ОУН, вже польська поліція в часі процесу Перацького, якій треба було за всяку ціну скомпромітувати систему роботи в ОУН та її провідних чинників. Що саме уявляли в себе папери п.Сеника-Грибівського, диверсанти добре знають. Але це нескільки не перешкадає їм використовувати проти нього ті самі провокативні версії й аргументи, автором яких був ніхто інший, як польська поліція. Роблять це вони свідомо, і без найменшого збентеження від цього огидного вчинку!

Як бачимо, справа славновісного архіву цілком позбавлена тих сенсацій, які хотіла надати йому польська поліція, а за нею тепер й диверсанти.

Справді, хіба мало провідників ОУН за це роки арештовано й конфісковано при цьому у них папери?! І чи може хтось із них бути гарантованим від таких несподіванок?

Коли мова про випадок з п.Сеником Грибівським, то - як уже згадувано - трапився він у часі, коли він перебував у тюрмній ізоляції й не був у стані запобігти цій конфіскації. Проте, довідавшись про викриття помешкання з листуванням, він ще з тюрми передав сл.п.Вождеві, що по виході на волю поставить себе до його диспозиції й готовий відповідати за цей випадок. Цю свою готовість висловив він сл.п.Вождеві й після виходу з тюрми. Сл.п.Вождь - розслідивши обставини арешту п.Сеника-Грибівського й конфіскації його листувань - не знайшов підстав для притягнення його до відповідальності або для застосування супроти нього тих чи інших організаційних санкцій.

Скоро справа цих листів загложла й ніхто не передбачав, як згодом роздмухає їх значення польська поліція. В кожному випадку, про конфіскацію листів була своєчасно повідомлена й Краєва Екзекутива ОУН, яка також не надала цій події більшого значення.

В 1934 році відбувся атентат на міністра Перацького. Польський уряд відповів на це низкою репресій, що поширилися не тільки на ЗУЗ, але й закордоном, куди до різних країн вислано з Варшави гончі листи відносно деяких членів ПУН та інших провідників ОУН. Відповідну інтервенцію передала Варшава й перед чеським урядом, в наслідок чого цей останній передав до диспозиції польської влади так зв. архів п. Сеника-Грибівського. Пізніше справою цього архіву провокативно використовувалася польська поліція на процесі Перацького. Саме до цих провокацій й навіяються тепер диверсанти, намагаючися представити справу так, ніби з вини п. Сеника-Грибівського розсконспіровано й зліквідовано організаційний апарат ОУН на ЗУЗ. Та факти рішуче заперечують і ці несумлінні твердження диверсантів.

Коли мова про викриття організаційних тайн у часі слідства й процесу в справі Перацького, то не слід забувати, що рішальну роль в цьому напрямі відіграв відомий малюца, який розкрив полякам майже все, що знав про Організацію. Треба також вказати при цьому, що саме Бандера обрав Малюцу своїм співробітником і призначив його організаційним референтом Кр. Екзекутиви; отже вина за це посередньо спадала й на самого Бандеру. Таким чином "архів" п. Сеника-Грибівського міг дуже мало додати до тих інформацій про ОУН, які польська поліція мала від згаданого малюца; дарма, що з відомих цілей вона старалася надати тому "архівові" надзвичайного значення.

Орієнтація поляків у справах ОУН в часі процесу Перацького, самими зізнаннями Малюца не обмежувалася. Справді велике значення в тому напрямі мали два факти, а саме: арешт Лебеда в Данцігу й передача полякам архіву Яриго, що переховувався в названому місті. Виданий полякам владом Данцігу, Лебідь у Варшаві "всипав" адреси членів ОУН, що перебували в Данцігу, а зокрема й адресу, де знаходився згаданий архів Яриго. Наслідком цього в Данцігу були переведені арешти й вислані по цілій Європі гончі листи. Водночас понав до рук польської поліції й архів Яриго, який то факт диверсанти старанно замовчують...

Мавчи в руках зізнання Малюца й архів Яриго - польська поліція дістала фактично все, що було їй потрібне. "Архів" п. Сеника-Грибівського міг мати для неї вже тільки відносне значіння. Цей факт ствердив на процесі Перацького самий прокуратором призначенням, що підставою процесу й усіх його дальших консеквенцій "архів" п. Сеника-Грибівського не був, бо й по-за ним поліція та слідчі органи мали великий матеріал для орієнтації в справах ОУН. Згадана заява польського прокуратора набирає особливого значення, коли мати на увазі згадану вже тенденцію польської поліції якнайбільше скомпромітувати ПУН справою "архіву" п. Сеника-Грибівського.

Так в світлі фактів і правди представляється справа т. зв. архіву

п. Сеника Грибівського. Намагаючися надати їй значення якоїсь організаційної "катастрофи", диверсанти відчували плиткість своїх обвинувачень. Між тим, усунути п.Сеника - Грибівського з дороги їм треба було за всяку ціну ... І так із арсеналу своїх аморальних метод довелося витягнути їм ще один /чи не найпідліший!/ засіб, а саме заявити, ніби п.Сеник - Грибівський відіграв "неясну роль" у вбивстві сл.п. Вождя! Цієї трагічної події ми ще торкнемося нижче. Тут тільки вкажемо: цей випадок проти п.Сеника-Грибівського настільки безглуздий і несамопитий, що на нього годі навіть відповідати якимись доказами, чи аргументами. В цьому місці лише зазначимо, що в часі вбивства сл.п. Вождя, п.Сеник - Грибівський перебував у далекій Південній Америці. Треба також ствердити, що марши перед тим Нагоду бачити Валюха, вбивника сл.п. Вождя, він висловив супроти нього свої рішучі застереження.

Доконавши чергову підлість, диверсанти швидко зорієнтувалися, що й цим способом їм не знищити довіря до п.Сеника-Грибівського серед широкого членського активу, для якого самий факт заподозріння його у "неясній ролі" в убивстві сл.п. Вождя видавався страхіттям. Тому за чергою пустили вони нову провокацію, ніби п.Сеник-Грибівський здефравдував ... 70.000 доларів /!/ організаційних грошей. Як, коли й де це могло статися; в який саме спосіб взагалі міг п.Сеник-Грибівський диспонувати названою сумою - цього диверсанти не доводили, заявляючи тільки, що це "факт" Членство, яке знає п.Сеника - Грибівського, його спосіб життя й "маєтності", очевидно не могло прийняти цей "факт" інакше, як гумореску. Годиться тут зазначити, що версія про здефравдовані п.Сеником-Грибівським 70. тисяч доларів виринула після того, як Вождь поставив Яриго перед Судом ОУН за зловживання організаційними фондами...

Як у випадку з Я.Барановським, так і в зв'язку з вищезгаданими обвинуваченнями п.Сеника-Грибівського, виривають болючі моменти морально-етичного порядку. П.Сеник -Грибівський є одним із найвизначніших провідників Націоналістичного Руху, основоположників УВО-ОУН і найближчих співробітників сл.п.Вождя. Місце в організаційній ієрархії здобув він своїми заслугами - перейшовши ступні від звичайного члена-бозвиги, до члена Проводу Українських Націоналістів. Мало зокрема можна начислити революційних акцій на окупованих землях, в яких він не брав би жодної активнішої безпосередньої, або посередньої участі.

За цю свою службу Рухові п.Сеник Грибівський чимало заплатив терпіннями й поневіраннями. Великі прислуги перд ОУН приніс він у вихованні її провідних кадрів. Поруч із активною роботою на окупованих землях, п.Сеник - Грибівський багато зусиль поклав для розбудови Націоналістичного Руху й на еміграціях, зокрема в Новому Світі. Коли сьогодні Рух має

сильну огору серед української суспільності в Сполуч. Державах Півн. Америки й Канади, то в цьому значно заслуга п. Сеніка-Грибівського, який кілька разів їздив на ці терени, він так надзвичайно тяжку організаційну роботу, виголокурив сотки викладів і мобілізував фонди для визвольної акції. Були періоди в житті ОУН, коли при фінансових скрутах вона саме одному п. Сенікові-Грибівському приносила фондів. Після трагічної смерті сл. п. Вождя, коли ОУН зазнала страшного удару - п. Сенік-Грибівський був одним із тих, що охоронив у перехідний час Організацію від потрясень і передав її здоровим до рук нового покликаного Вождя. Впродовж 20 років своєї служби Рухові, п. Сенік-Грибівський підтвердив серед своїх співробітників і членських кадрів opiniю людини з великими організаційними здібностями, волею, відданою справою, готовою до повсякчасної жертви, з кристалево-чистими прикметами характеру.

І ось на цю людину, лікчемні "Стецьки" не заважали піднести руку - перекидаючи на неї вину за власні ж помилки на процесі Перацького, натякаючи на її "неясну роль" у смерті сл. п. Вождя й роблячи з неї "дефранданта"!

Справа інж. Сціборського.

Інж. Сціборський - бойвий старшина, що виніс на собі всі тягарі великої й визвольної війни. Після скінчення боротьби з Москвою, коли в 1920 році армія УНР була інтернована в Польщі, перебув він три роки в польських таборах, звідки втік до Чехословаччини, де почав високі студії. Тут інж. Сціборський одразу взяв активну участь у політичному житті, як один із перших основних положників організованого націоналізму, який щойно зарисовувався у вулчих колах бунт. комбатантів. В 1924 році інж. Сціборський, як голова Лиги Українських Націоналістів - організації, що переважно складалася з українців з Східних Земель, навіязує контакт з сл. п. Вождем і зачинає разом із ним працю над розбудовою Націоналістичного Руху. З цього моменту його тісна співпраця з сл. п. Вождем уже не переривалася. Він вступає до УВО й спільно з сл. п. Вождем та іншими основоположниками Руху підготовляє Перший Конгрес Українських Націоналістів, на якому створено було ОУН. На цьому Конгресі, сл. п. Вождь покликає його своїм заступником і членом Проводу, в складі якого він нескінченно перебував по цей час.

Спочатку, як організаційний, а згодом як пропагандивний референт ОУН, інж. Сціборський розвинув м'язу організаційно-пропагандивну акцію, відвідуючи впродовж низки літ чисельні осередки згуртування українців, організуючи осередки ОУН, виголокурив сотки викладів, і беручи активну участь у розробленні теоретично-програмних проблем Руху.

Реалізуючи один із основних постулатів Руху про політичну й

духову соборність, інж. Сціборський своїм окремим завданням ставив зокрема приєднання до ОУН українців з Схід. Земель, і боротьбу з польонофільським урядом УНР. Це негайно поставило його в гострий конфлікт з згаданим урядом, який у тій порі ще тримав під своїми впливами майже всю еміграцію з Наддніпрянщини. Саме з того часу датуються перші спроби компромітувати інж. Сціборського різними провокативними версіями. Ці провокації спочатку полягали в шкерепах чуток, ніби інж. Сціборський є польським агентом, і саме тому маніфестує своє непримириме ставлення до польонофільської орієнтації, щоб краще замаскувати свою дійсну провокаторську роль. Згодом, в міру розвитку діяльності ОУН, ці провокації, сіяні спочатку "своїми людьми", стали одним із засобів поборювання ОУН з боку ворогів-поляків і большевиків. Намагаючись підірвати авторитет і суспільне довіря до провідників ОУН, вони "не забували" і про інж. Сціборського, і то тим більше, що в ті роки саме він був найбільше зпоміж інших членів ОУН експонований назовні в організаційній роботі.

Паралізувати всі ці провокації і притягати винних до відповідальності, не було легко, бо звичайно ширяться вони з захопанням "кінців". Проте у всіх тих випадках, коли можна було ідентифікувати їх джерела, вживані були з боку ОУН відповідні заходи. Так у 1929 році інж. Сціборському вдалося притягнути до судової відповідальності прихильника уряду УНР інж. Мороза за ширення провокацій, ніби інж. Сціборський є агентом польського генерального штабу. Прикертний до стін, інж. Мороз змушений був на суді відкликати свої закиди. Нижче подаємо короткий текст судового вироку:

"Відділ II. дня 27 квітня 1929. Т. 297/29-2. Перед початком головної розправи, заявив сжалований Федір Мороз, що відкликну образи, наведені в акті обжаловання, з тих причин, що, хоче щоб ця справа була покинута публічно, як рівнож, що не може обвинувачувати приватного обжалуючого Миколу Сціборського в тому, що він був агентом-провокатором, та зобов'язався заплатити під екзекуцією на I місяць вдатки карного поступовання. По перегляненні підписано Др. Голєка Лявмаєр, інж. Мороз, Др. Задіна, інж. Сціборський, Др. Квічала. Повітовий суд в Подєбрадах".

Іншим разом, в 1935 році, зміг інж. Сціборський притягнути до відповідальності сумнівського "претендента" на гетьманство "Графа" Макогон. Розумовського, який в місті Чернівцях публічно заявив, що інж. Сціборський є агентом одної з ворожих Україні держав. Поставлений перед примусом дати інж. Сціборському сатисфакцію, згаданий Макогон відмовився від своїх заяв. Самозрозуміло, що ці часткові випадки не давали спроможности паралізувати цілість веденої проти ОУН провокативної кампанії. І після того, зокрема супроти інж. Сціборського ширили різні чутки різні версії, виставляючи його /в залежності від потреб і обставин/ то раз польським, то большевицьким, то знову німецьким, або навіть французьким агентом, ітд.

В 1934 році, одного вечора, на приватне помешканні інж. Сціборського, явилася особа, яка заявила, що він лікар і приїхав із Києва в складі советської наукової екскурсії. Передав він при цьому інж. Сціборському листа від його сестри з України, з якою інж. Сціборський довгі роки не мав ніяких зв'язків. В перший момент, пояснення гостя показалися інж. Сціборському правдоподібними, бо в той час приїздило чимало советських екскурсій до того закордонного центру, де мешкав інж. Сціборський. Скоро однак гість у розмові викрив, що лист сестри був тільки претекстом найти доступ до інж. Сціборського, на ділі він приїздить до нього з доручення голови ради народніх комісарів сов. України Лубченка й Чубаря з пропозицією вертати в Україну, де інж. Сціборському обіцяється високий пост у советському апараті. Самозрозуміло, що на цю пропозицію інж. Сціборський дав належну відправу. Наступного дня він вислав до відомо сл. п. Вождя писемний звіт про випадок, виславши водночас його копії до членів ЦУН. Скоро про цю справу забулося. Коли ж про неї згадуємо тут, то для підкреслення, що про неї в 1939 році довідався Стецько-Карбович. Цей останній і зушив її тепер, як один із "аргументів" про... зв'язки інж. Сціборського з Москвою!

Після атентату на Перацького, з Варшави зроблено перед французьким урядом демарш із домаганням висилки інж. Сціборського з Франції під тим претекстом, що він провадить ворожу Польщі діяльність, і співвідповідальний за вбивство Перацького. В тому ж приблизно часі зроблено за чергою два демарші з боку советського уряду, вже під претекстом, що інж. Сціборський "німецький агент". З приходом до влади Блюма, інж. Сціборському дано наказ залишити Францію й забрано від нього при цьому всі документи /паспорт, карту ідентичности, і тд./ з уваги на те, що без паперів інж. Сціборський в означений термін не міг виїхати, його зо спеціальним комісаром вивезено на кордон і змушено нелегально перейти до Люксембургу. Сталося це за три дні до вбивства сл. п. Вождя в Ротердамі. Довідавшись про подію в Ротердамі, як теж про те, що інж. Сціборський був зв'язаний зо сл. п. Вождем, люксембурська влада в свою чергу приневолила інж. Сціборського вернути до Франції. Нелегально перейшовши французький кордон і прибувши до Парижа, щоб підготувати собі там виїзд, інж. Сціборський був висліджений французькою поліцією, яка аранжувала на нього формальний напад. Напад був аранжований так дивно/приватне авто, куди змушувано сісти інж. Сціборського, трьох цивільних типів у ньому, і тд./, що інж. Сціборський запідозрив якусь провокацію/подібну на історію з Кутеловим і Моллером/та поставив напасникам чинний спротив. Після боротьби, його сковано в кайдани, доставлено під арешт, і після слідства засуджено на пів року тюрми за нелегальне перебування у Франції й чинний спротив при поліційному арешті.

Ці деталі наводяться не випадково. Робимо це для ствердження, що диверсанти добре знали обставини, серед яких жив і працював інж. Сціборський, а зокрема й те, що висилка його з Франції була спричинена совєтськими інтервенціями перед французьким урядом, на що мають документи та інші докази. Проте й це не спинило їх закинути йому "большевицьку агентуру" з моментом, коли вони переконалися, що не знайдуть у ньому одиумця в своїх планах. В часі вбивства сл. п. Вождя, з боку якихось тасмних чинників/треба думати, що закордонних агентур Комінтерну/, щоб закрити справні обставини цього злочину, поширено в колах інтернаціональної поліції версії, ніби сл. п. Вождя вбили його ж співники, при чому визувало на п. Сеника-Грибівського/який був у тому часі в Південній Америці/ і інж. Сціборського/що в дні вбивства переховувався в м. Еші від люксембурської поліції/. Диверсанти не пропустили злочинно використати й цю провокацію - поширюючи фаму, ніби інж. Сціборського підозрівав у совєтській агентурі ще сл. п. Вождь, і тому відсунув його від праці. В цій місці стверджується, що відносини між сл. п. Вождем і інж. Сціборським були до останнього моменту не лише тривало, якнайкращі, але й інтимно-дружні. Це може засвідчити ніяка свідків, які ствердять, що супроти інж. Сціборського у сл. п. Вождя був навіть особливий сентимент, з яким він не ховався.

Огідність поступовання диверсантів супроти інж. Сціборського посилюється тим, що перед намаганнями запламити його честь нікчемними провокаціями, вони вживали всіх зусиль, щоб приєднати його до диверсії. З вибухом диверсії, з ним конферували Ярій, Стахів і Лебідь, які на різні лади намагалися його "розпропагувати", висловлювалися про його заслуги й прикмети в суперлативах, обіцяли високі пости й підкреслювали, що з ніким із членів ПУН вони не сподівться так легко знайти "спільну мову", як саме з інж. Сціборським... Ці самі заходи робив і Стецько-Карбович. Бже поставлений Вождем перед Гол. Рев. Трибунал, він намагався телефонічно порозумітися з інж. Сціборським. Останній, пізнавши його голос - повісив слухавку без відповіді. Та цей, здавалося б цілком "прозорий" жест інж. Сціборського, не спинив "принципового" Стецька шукати з ним порозуміння. В своїх "Зарядженнях про зміни у верховних органах ОУН" за підписом Степана Бандери, диверсанти "призначали" інж. Сціборського на пост, який він займає в ПУН. Цю велику "ласку" інж. Сціборський прийняв за фарс, і саме так про неї висловився. Без уваги на це, Стецько/після безуспішної спроби говорити телефоном/ вислав до інж. Сціборського власноручного листа наступного змісту: лист ув архіві ПУН

"Якраз перед тижнем одержали Ви, Пане Інженере, від п. Куницького листа. Сподівся, що мали Ви все змогу всебічно розглянути відносні справи та прийняти означені рішення. Прошу Вас на основі тт. 4. і 5. "Заряджень" прийти на побачення завтра, субота - 27. квітня. ц. р., щоб усталити спільно даль-

ний плян праці Вашої Референтури.

Віду Вас о год. 17,30 біля кіна "Барберіні", звідкіль підено в якийсь зашпильний льокаль. Не визначую згори, бо не мочу, щоб не було непорозумінь при розлуках льокаля.

Слава Україні!

26. квітня 1940.

Ярослав Стецько."

На цього листа інж. Сціборський також відповів мовчанков. диверсанти рішани тоді завагати з цілі його постави "висновки". Виденаведений улесливий лист Стецька, в якому він просив інж. Сціборського на конференції в "застинних льокалях", був писаний 26 квітня ц.р. а дня 10 серпня того ж року, самий Бандера, в своїх листі до Божда, в довгій й з претенсіями на патетичність, хоч і безграмотній, тараді, написав: "Поки я живий - не допущу, щоб тими захопленими ідеєю членами ОУН, що виконуючи найдрібніші завдання накладають головами, що все кидають, мало того, й що свідомо ведуть таку праць, до за неї напевно цілі їхні родини переходять найстрашніші муки, а вони з тою свідомістю дальше борються - щоб ними провадив Сціборський. Того не буде!"

Так за пару місяців, інж. Сціборський, з кандидата в члени "революційного проводу" раптом перетворився в "большевицького агента", а його особисте життя осмароване огиднов кляветов! Чи треба ще дось додати для ілюстрації методів і персональних властивостей диверсійної кліки?!...

Справа полк. Сушка.

Полк. Сушко - один з найкращих бовьих старшин Української Армії УСС, організатор Січових Стрільців, активний учасник визвольної боротьби й герой Базару. По скінченні визвольної війни, перебувши у польських таборах, виїздить полк. Сушко закордон, де відновляє контакт зо си. п. Бождем, вступає до УВО й вертає до краю, як Краєвий Командант, зазнаючи там на собі ворожі репресії. Після другого виїзду закордон, активно включається в роботу ОУН, як провідник і військовий фахівець, виконує різні відповідальні місії і без переурви стоїть на службі Рухові по сьогоднішній день.

Перед кількома роками, з почину відомого Чаботаріва, у ворожих ОУН колах інтенсивно лирено версію про те, ніби полк. Сушко вбив полк. Отмарштейна. Справа ця була выяснена вже давно, але відновити її було в інтересах польського уряду, який у цей спосіб хотів скомпромітувати полк. Сушка. В тій порі з під пера полк. Сушка, і інших осіб вийшли відповідні публікації, які висчерпали питання збавства полк. Отмарштейна й довели, що роблені у цій справі полк. Сушкові звинувачення з провокацій.

Про все це диверсанти були дуже добре інформовані. А проте не завагалися витягнути на світло денне й цю стару пролокативну польську версію, щоб використати її у своїх деструктивних ділях. Вся ця справа настільки вже неактуальна й неважлива, що вертати до неї взагалі не було би потреби.

Номі з, без уваги на те, що ероалін зриває її і приймає до своєї кампанії, супроти ПУЕ, то це тому, що за браком організацій аргументів були змушені хитатися за вас, виходячи до того, що в свій час було для боротьби в ОУН сиренаровано в ероалін (україні).

Із нас ставлять до полк. Сумка характерне зокрема й тим, що - подібно, як у випадку з Іваном Снізоровим - перед тим, як вилучити супроти нього першодні наклепи, вони намагалися мати його по своїй байд. Діляче подаємо акт., який диверсанта призначили полк. Сумка як відповідальний пост:

1/до Пана Полковника П. Сумка

1/повідомляємо Вас, що згідно з рішенням Провідників і членів КВ-ів і провідного активу ОУН на З-Б і УЗ від Шмелечанов керму ОУН по цей і по той бік Сягу перебирає Степан Бандера.

2/о того часу, як полк. А. Мельник подотить своє рішення в цій справі, Ви можете удержати в Бик організаційний зв'язок тільки безпосередньо.

3/Рішення Голови ПУЕ-у, який назначив Вас Провідником Організації на цьому терені, укладаємо як певне тому, що медцільно дучити в одних руках керму Організації на цьому терені й ті функції, які Ви виконуєте, з огляду на Грантер Висої драні. Керму Організації на цьому терені перебере відповідальний Провідник з КВ-ов.

4/маючи до Вас довіру і уважачи доцільність Різної діяльності в військовій співпраці, просимо Вас продовжити на праць і остати на своєму пості.

5/Венні спроби когонебудь неповажно виступати в справі Організації на цих теренах будемо уважати за діляння праць організаційним порядком. Зокрема Просимо Барановський не заступити Організації.

6/де пишемо Вам до відома як організаційну тайну.

Кривіз, дня 11. лютого 1940.

/-/Володимировський

/-/Бандера Степан.

Як бачимо, диверсанти в цьому акті зв'язки функції полк. Сумка, Бандера тим не менш уважач за викрадені підкреслити довіру до нього й доцільність обсядження тим відповідального посту.

В дні 9 травня д.р. "революційний провід" знову заявив свою готовність співпрацювати з полк. Сумком і ствердив на торговим актом.

Щойно після того, як диверсанти пересвідчилися, що полк. Сумка знарядили в їхні руки не буде, вони раптово зрадили, що він "вбив" полк. Отмарштейна... На чергу для прощень уже "виспеціалізований" метод моборвання противників шляхом провокації і брудної клевети!

На цьому розгляд, обсягаючи, винення диверсантами супроти владарів членів ПУЕ, звичайно, в веденні диверсії достаточне насвітлює всі факти й обставини, серед яких розгорнулася провокативна кампанія диверсантів.

Висновки з цього зрешть зоб'являє саме членство ОУН. Застановлячися над цими справами, воно певне поставить собі питання: як же це могло статися, що Провід, який співпрацює з самими "агентами" і "неморальними" лю-

дей, отже що цей Провід усе в такі впродовж довгих літ спромігся бути тим чинником, який в боротьбі й серед надзвичайних труднощів успішно розбудував під кермою сл.п.Вождя Організацію й довів її з первісного гурту кількох осіб, до потужного визвольного Руху?! А поставивши це питання - знайде й правильну відповідь! Воно неминуче прийде до висновку, що ті - які зважилися так безоглядно змішати з багном чесні імена основоположників і керівників Руху й кинути їм так легкодушно того рода обвинувачення - заслуговують на якнайсуворіший осуд.

Р О З Д І Л І І І.

Вище вже згадувалося, що сучасна диверсія в ОУН не є ні новим, ні випадковим явищем. Перші позначки її проявилися вже в 1932 році, коли закордон прибув з краю Габрусевич-джон. В самому краю/конкретно у львівським "Академічним Домі"/ вже створився тоді гурт людей, серед якого виявлялися нездорові внутрішні прояви та аспірації. З того гурту вийшли й теперішні диверсанти, і саме від нього прибув закордон до Проводу згаданий Габрусевич-джон.

З його прибуттям, у внутрішню атмосферу в ПУН, що характеризувався діловістю, точним розподілом праці поміж поодинокими його членами, і взаємним довір'ям - вірвалася нова струя... Габрусевич-джон своїм основним завданням поставив критику. Проти факту самої критики ні сл.п.Вождь, ні члени ПУН нічого не мали, але вимагали, щоб вона була діловою й конкретною. Між тим скоро виявилось, що конкретність і діловість органічно несумісні з самою істотою Габрусевича-джона. Всі спроби ангажувати його до праці, бодай в ділянці реалізації тих міркувань, які він висловлював у зв'язку з діяльністю Організації, не давали ніяких наслідків. Одиноке, що вмів Габрусевич-джон - це безконечно й хаотично говорити. Так говорив він тижнями, місяцями, а далі роками... Сл.п.Вождь робив різні спроби, щоб включити його в позитивну роботу, даючи йому різні призначення. Так за чергою Габрусевич-джон діставав доручення працювати у вишкільній акції членства ОУН, далі провадити ідеологічну ділянку, нарешті дістав призначення на пост Уповноваженого по підготові Збору Українських Націоналістів. На всіх цих постах і функціях він не спромігся зробити буквально нічого, і за вісім літ свого перебування закордоном сплюдив одну статтю, а в останніх роках баламутну й безграмотну брошуру, під назвою "місце України в світі" - річ, що може бути справді класичним зразком примітивного ділетантизму.

Самоозрозуміло, що неробство й манаїцтво Габрусевича-джона не могло створити йому доброї opinio як у сл.п.Вождя, так і членів ПУН. Але на зміст дальших взаємовідносин вплинуло не тільки це. Ще в перших місяцях

прибуття Габрусевича-Джона виявилось, що він виступає експонентом згаданого гурта "Академічного Дому", який рішив у тому часі вирвати владу з рук дотогочасних керівників ОУН, що походили з старого кадру Української Військової Організації. Цю свою основну ціль згаданий гурт, устами Габрусевича-Джона, намагався обґрунтувати різними "ідеологізмами" і "принципами", на ділі ж ішло йому про перебрання керми ОУН на ЗУЗ.

Цю своє завдання, гурт реалізував подвійним шляхом: його представники в край вели кампанію проти тогочасного крайового проводу ОУН, а ті, що були закордоном - на чолі з Габрусевичем-Джоном - намагалися закріпити свої позиції в ПУН і в його важливіх експозитурах. Сл.п.Вовдзь засадничо не мав застережень проти введення до провідного активу людей з згаданого оточення. Але він здавав собі справу, що внутрі-організаційні переміни не можуть бути реалізовані одразу, і що заміна досвідчених провідників незрілими людьми, які не мали ні життєвого, ні організаційного досвіду/представники згаданого гурта були переважно студентами й мали по 20-23 роки життя/ не принесе добрих наслідків. Та інакше вони оцінювали себе й свої спроможності!

Внутрі-організаційна ситуація все ускладнювалася. Гурт "іртенівців" /від псевда Габрусевича-Джона - "Іртен"/ рішив піти в своїх домаганнях напролім і створив на власну руку Краєву Екзекутиву, що стала в опозицію проти Краєвої Екзекутиви, призначеної сл.п.Вовдем. Сталося отже щось подібне на теперішню диверсію, що виявилася в створенні "революційного проводу"...

Переконавшись, що далі толерувати вчинків "іртенівців" неможливо, сл.п.Вовдзь скликав т.зв. Віденську конференцію, на якій призначив нову Краєву Екзекутиву. З рішенням Віденської конференції, внутрі-організаційні відносини унормувалися. Та ненадовго...

При назверхнім унормованні відносин, Габрусевич з своїми спільниками фактично не припиняли розкладової роботи. Їх відношення до Проводу й сл.п.Вовдя залишалися нецирим і опозиційним. На тлі сучасної тенденції диверсантів використовувати для своїх деструктивних цілей авторитет сл.п.Вовдя, не зайвим буде тут вказати, що в згаданому періоді/в 1933 році/ один із теперішніх ватажків диверсії Лебідь заявив на засіданні Краєвої Екзекуції, що "полк. Коновалець надається кіба на народного вчителя, а не на вожда"... Таку то опінію видав сл.п.Вовдеві "жовтодзюб"; який вискочив із гімназії, не опанувавши "прекдростей" матури!...

Але знову вийти назверх з своїми аспіраціями "іртенівці" вже не рідалися, вичікуючи кращих для себе обставин. В періоді 1934-35 р.р. набули вони враження, що обставини вже сприяють організації нового "путчу". В тому часі група "іртенівців" осіла в Берліні, де ввійшла в тісний контакт із Ярим. Іж і тепер, цей останній відіграв рішальну роль в підготовці зга-

даного "путчу". Перебіг вгаданих подій не буде цілком ясним для читача, коли водночас не спинимося над характеристикою Яриго й його ролі в ОУН. Цьому нижче й наводимо відповідне місце.

Чукинець/австрійський старшина/Ярий, по розвалі Австро-Угорщини, вступив до Української Армії. По закінченні наших визвольних змагань, він на підставі своїх звязків із українськими старшинами, що зачали революційну боротьбу з новою польською окупацією, вступив до УВО. меткий, практичний і зручний в поладженні різних технічних справ і доручень, він скоро ввійшов до закордонної експозитури УВО і зблизився зо сл.п.Вождем. Звідси, після I Конгресу Українських націоналістів, механічно станув членом ОУН, хоч по істоті своїй нічого спільного з українським націоналізмом не мав, його не знав і не виявляв до нього жадного глибшого інтересу.

Умовини й сфери розгортання акції УВО, а пізніше ОУН, сприяли тому, що Яри міг закріпити за собою впливове місце в організаційному апараті. І цю обставину він дуже давно зачав використовувати для власних цілей та інтересів. Завдяки цьому, відносини Яриго зо сл.п.Вождем і членами ПУН завжди зазнавали різних труднощів і непорозумінь. Цим відносинам бракувало повного довірря й безпосередньости, які самий Яри унеможливлывав у стосунках з собою. Коли мова про ставлення Яриго до сл.п.Вождя, то вже в початках між ними зарисувалися розходження/наприклад, змінлива позиція Яриго в часі афери Душіна/. З кожним роком відносини між ними загострювалися, хоч це й не виявлялося назовні. Сл.п.Вождь приходив до переконання, що з певністю покластися на Яриго не може. Але усуненні його перешкаждали різні обставини, над якими сл.п.Вождь не міг перейти до порядку дня. Відчувачи хиткість своїх позицій у Русі, Яри із тим більшою настирливістю й систематичністю намагався їх скріпити - ввесь час литворюючи ситуації, розвязка яких обовязьово вимала би його безпосередньої співучасті, а водночас вразіння, ніби він незаступимий на своїм пості.

Для цього він віддавна застосував методу відсепаровання від акції, а то й цілковитої ліквідації тих членів ОУН, прикмети й дані яких давали йому підставу до побоювання, що вони можуть бути видвиненні Організацією на його місце. А водночас із тим старався підбирати собі людей, матеріально узалежнюючи їх від себе й послуговуючися ними у своїх цілях не так у характері членів ОУН, як своїх особистих агентів/класичним типом цієї агентури Яриго в Стахів, що недавно зривав зо стіни портрети Вождя й пропонував своїм помішникам стріляти в портрет за "премію" 10 фенігів.../

Наразі це передчасно сказати про Яриго все, що належить. Зазначимо тільки, що його справа ще задовго до смерти сл.п.Вождя перетворилася в пекучу внутрішньо-організаційну проблему, відвукання розвязки якої кош-

тувало сл.п.Вождеві багато часу й уваги. Яри це знав й відчував, і тому в обороні своїх позицій нероз застосовував супроти сл.п.Вождя пресії, що іноді носили характер виразного шантажу. Цим треба пояснити, що часом сл.п. Вождь змушений був застосовувати до нього потягнення, які цілком розминалися з його власним переконанням, як наприклад парадоксальний факт нагороди Яриго спеціальною грамотою в 1933 році.

Ось загальне тло, яке стрінули "іртенівці" в згаданому періоді в Берліні. між ними й Ярим скоро навіязався "контакт", в якому одна сторона "розуміла" іншу, при чому кожна з них сподівалася "заманеврувати" другу. "Іртенівці" заміряли використати Яриго, щоб дійти через нього до впливів. Натомісьць Яри хотів зробити з них своє знаряддя для обтяження позицій сл.п. Вождя. Значи, що при нормалізації стосунків неминуче прийде на чергу розв'язка його проблеми, він свідомо піддержував внаутрі Організації розкладові ферменти, маючи намір оперувати "іртенівцями" в двох напрямках/в залежності від обставин/, а саме: або виступати між ними і сл.п.Вождем посередником, і цим скріплювати своє становище; або, у випадку потреби, мати в своїх руках інструмент для пресії на сл.п.Вождеві.

Так створився в Берліні так зв. "ініціативний центр", що став у опозицію до Проводу Українських Націоналістів. Спочатку ця опозиція не мала якихось окреслених форм. "Іртенівці" обмежувалися на випадках супроти поодиноких членів ПУН, витворюючи атмосферу подразнення й безплідної критикоманії. На цей раз у своїй кампанії обрали вони за ціль насамперед інж.Сциборського, а за ним інж.Андрієвського, закидуючи їм то раз помилковість тих чи інших організаційних потягнень, то "ухили" від ідеологічно-програмових засад, або взагалі річи, до яких ні той ні друний не мали ніякого відношення. Коли мова про Я.Барановського, то, як уже зазначалося, вони тоді не тільки не виступали проти нього, але вважали "своїм" та намагалися інспірувати його проти сл.п.Вождя. Також і супроти п.Сеника-Грибівського не видвигали вони ніяких замітів, дарма, що це було вже три роки по "архіві", за який сьогодні вони вимагають піддати його остракизму...

Та всі ці вияви були тільки "преддів" до головної ціли, яку ставили Яри й "іртенівці". Ціль та полягала в тому, щоб або взяти спільними силами сл.п.Вождя "під ноги", і, залишивши йому формальні прерогативи, фактично перебрати всю владу в ОУН до своїх рук/це саме диверсанти хотіли зробити й з полк.мельником, закликаючи його "очоловати" Рух, себто бути "королем, що царює, але не кермує".../, або, у випадку відмови сл.п.Вождя піти настрічу їх домаганням, цілком ізольовати його від Руху. Впродовж двох літ "іртенівці" зондували ґрунт, яка з цих двох можливостей буде найвідповіднішою для їхніх інтересів. І в міру того, як у них не залишалось сумнівів, що волі

сл.п.Вождя вони не зломлять - дозрівав у них план зведення з Ним остаточного поражунку.

Як це перевести - у "іртенівців" існували різні погляди. досить вказати, що один із них на конференції "ініціативного центру" офіційно заявив/на це мають відповідні протоколи/, що ОУН "не має Вождя". Існували також проекти "заслати" сл.п.Вождя на два роки до Америки, під виглядом організаційної поїздки. Безоглядність "іртенівців" у останній стадії "путчу" дійшла таких меж, що це домагання вони безпосередньо поставили перед сл.п.Вождем. Водночас велася кринна робота й на окупованих землях. На переломі 1935-36 р.р. "іртенівці" прийшли до переконання, що настала пора вітвертого "путчу". Для цього, при безпосередній участі Яриго, зроблено низку підготовчих заходів. Зокрема, Ярий тайно від сл.п.Вождя, захопив частину організаційного фонду й переслав його при посередництві одного члена закордон, де гроші були здепоновані в банку, як диспозиційний резерв для путчистів.

З боку сл.п.Вождя і ПУН у свою чергу весь час провадилася обсервація цієї розкладової акції. Піддавши ситуацію генеральній оцінці, сл.п.Вождь вирішив зломити путч. Допоміг цьому зокрема Я. Барановський, чим і стягнув на себе ненависть теперішніх диверсантів. Подібно, як і тепер, реакція ПУН була короткою і рішучою. Габрусевича-Іртена наказом сл.п.Вождя усунуто від усіх справ і вислано на провінцію; за чергою розігнано інших учасників групи й застосовано супроти них різні організаційні репресії. Побачивши, що справа заноситься на катастрофу, самий Ярий зрадив путчистів, негайно "переорієнтувався", склав повинну перед сл.п.Вождем, і самий узявся ліквідувати "іртенівщину". Відповідні заходи були застосовані й до того гурту "іртенівців", що перебували на окупованих землях. Так покінчилася чергова спроба Габрусевича-Джона й спільників зірвати внутрішній порядок в Організації.

В наступних по цьому роках і по моральнім заломанню "іртенівщини", що скомпромітувалася перед членством ОУН, в Організації наступив спокій. Щоправда, залишки "іртенівщини" ще й пізніше робили Кравчій викзективі на ЗУЗ різні труднощі в роботі, але це вже не мало якогось поважнішого значення для цілості організаційних справ. Проблема самого Яриго продовжувала залишатися в ПУН на порядку дня, але скрушність обставин і на цей раз перешкодила радикальній її розв'язці. Докінчити її сл.п.Вождь мав на увазі після відбуття II Великого Збору українських націоналістів, до якого вже від довшого часу підготовлявся. Реалізувати це завдання перешкодила сл.п.Вождеві його смерть.

Проте первні, що спричинявали згадані розкладові явища, продов-

ували живітати в цілинах організаційного організму. носієм цих розкладових першнів по старому був обмежений і дуже специфічний своїм успосібленням гурт людей із "Академічного Дому" у Львові. В році 1937 вийшов із тюрми Стецько-Карбович, що був одним із найвиразніших представників "іртенівщини". З його появою знову почалися ферменти тих самих деструктивних тенденцій, які він своїми інтригами й невірним навітленням фактів намагався якнайбільше посилити.

В розпорядимості ПУН мається оригінальний лист Краєвого Провідника ОУН на ЗУЗ Тураша Грабовського, де знаходимо загальну характеристику розкладових процесів, що відновилися в міжчасі 1938-39 р.р. Підкресляємо, що цей той самий Краєвий Провідник, що - як уже згадувалося - згинув по повероті з закордону до краю, і якого диверсанти брехливо намагались представляти за свого одностумця, та зокрема роблять брудні натяки, ніби в його смерті зачинив п.п. Сеник-Грибівський і Я. Барановський. Лист цей у копії був адресований до одного з теперішніх диверсантів О. Тьшки, що перебував у тому часі в Данцігу для звязку з ЗУЗ. Згаданому О. Тьшці, Краєвий Провідник доручав/що особливо важно вказати в цім місці/переслати цього листа на ЗУЗ. Натомісць оригінал листа збережений був у Відні. З листа бачимо, як правильно сл. п. Тураш-Грабовський оцінював знову витворьвану теперішніми диверсантами ситуацію, і як різко осуджував їх деструктивізм, домагаючися підпорядкування Вождєві й ПУН.

Лист писаний кодом, до якого нижче подаємо пояснення:

Батько: Гольва ПУН

Віра: Відень

Берта: Берлін

родина, родинний: організація, організаційний

Бася: Я. Барановський

Суджений: Сеник-Грибівський

мужка: Стецько

родинний зїзд: II Великий Збір

Данко: Данціг

Декан: Зацний

хороба, захорувати: арешт

метек: Тураш-Грабовський.

"Мій Дорогий!

31.5.1939 р.

Напевно дивуєшся, що пишу звідсіля до Тебе. Не знав, чи дістав Ти листа, що його до Тебе написав я перед відїздом до Батька. Якщо Ти дістав, буде Тобі зрозуміле місце мого теперішнього побуту. Я тут вже десять днів. Був я у Віри, Берти та в інших знайомих. Мав можливість розглянутися в тутешніх відносинах, розмовляв з низкою осіб, цікавився теж Твоїми знайомими, що про них Ти мені згадував. Самособов, найдокладніша говориня з Батьком. Представив йому всі наші болі - про них Ти знаєш - та просив його, щоб висказав свою думку про ці речі. Батько спокійно вислухав все та остаточно заявив осьтакє, жадючи, щоб я подав це до відєма всім нашим знайомим і цілій родині: Батько з своєю найближчою родиною живе в цілковитій гармонії. Між ним і його оточенням нема ніяких розбіжностей. Якщо б були, то хіба тільки на тлі прямивання якнайкраде поставити родинні справи/підкрес-

лення Ред./Нема мови про те, щоб поміж ним і Басею та її судженням були непорозуміння, що до сумнівів його відносно особистої вартості цієї пари. Навпаки, зовсім вірить їм та думає, що найгірше, що може бути під сучасний момент, коли рішається доля цілого нашого народу, то внутрішні сварки й психоза взаємного недовірря, що може розсадити нас знутри саме тоді, коли ко- нечно якнайбільше зєднатися./підкрєслення Ред./

Перебуваючи в тутешніх кругах серед знайомих Берти й Віри, а теж серед чільних утікачів, мушу ствердити, що серед всіх них нема цієї атмо- сфери недовірря, як у нас/підкрєслення Ред./, а якщо хто видвигає ці за- киди, що в нас курсують, то хіба гетьманці, на те, щоб бити по нас. З цілою певністю міг я ствердити, що мушка має дуже поважне становище, таке, що йо- му найбільше відповідає, то ж дивно було б мені, коли б був він невдоволен- ний. Зрештою буду бачитися з ним за місяць і переконаюся про те особисто. Засадничі справи будуть вирішені на родиннім зїзді, що відбудеться в най- коротшому часі. Склад його й предложені мені провідні думки й матеріали до нього дають запоруку, що буде він поставлений на відповідному рівені. Зреш- тою відповідає за нього особа, що її Ти дуже шануєш і що її найбільш з у- сїх знаєш мені осіб довіряєш. Отже думаю, що цей факт повинен Тобі вистар- чити для оцінки, що зїзд цей не буде шопкою.

Якщо будуть у нас якісь сумнівні справи - розв'яже їх зїзд і Батько. Я воввати з Батьком не думаю/підкрєс. Ред./. Представив я йому всі справи в цілій їхній повноті, не завивавши нічого в папір. За добро роди- ни відповідає він перед Богом і в його руках лежить остаточне вирішення. По його вирішенні уважаю справу за розв'язану. Зрештою, не лишив я Тобі ні- яких сумнівів щодо мого становища в цій справі/підкрєс. Ред./. Тепер уважаю своїм обов'язком зліквідувати психозу недовірря і підозріння, що розпаноши- лася в родині, і щонайгірше, зпоміж вузького кружка розійшлася в широкі ма- си. Уважаю цю психозу небезпечнішою від фаланги зрадників, бо вона розкладає вона нас знутри. Сам знаєш, до чого довела вона у випадку Лисого. Щоб завести остаточню в тих справах порядок, заряджую, що слідує: закинути всякі розмови на тему зчленами родини, а тимбільше зпоза родини на тему внутрішніх непо- розуміння, і заказую кидати та розповсюджувати підозріння на людей, що зані- мають якесь становище в нашій родині, як довго вони не засуджені. Це заряд- ження відноситься в першій мірі до Басі та її судженого/підкр. Ред./. По- відомляю Тебе, що Данко належить до сфери впливу Басі й Твоє становище від- носно неї мусить бути вяснене. Або Ти їдеши далі, чи залишаєшся там, і тоді будеш під протекторатом Басі й мусиш її респектувати, або вертаєш, і тоді співпрацюєш зо мною. Іншого виходу нема. Отець декан зле зробив, не поїхавши тоді, коли його кликано, бо втрапив через те можливість дістатися на курс і зчинив тут велику халепу. Коли відносно Тебе спротивився я Твоєму виїз- дові від Данка - мало це своє значення, бо ішло мені про те, щоб на випадок, якщо не буде можна стрінутися з Батьком, делегувати Тобі цю справу, то зали- шення Отця декана не мало ніякої підстави. Докладаю всіх старань, щоб витяг- нути Вас з гостини в Данка, та не знаю, як скоро все те вдасться. Працюйте в терені що сили, а передовсім не вдавайтеся в заговори проти родини/підк. Ред./. Лякаюся, що саме тепер, коли приїхав новий гість до Данка, Ви будете снувати безконечне павутиння спліток/підкрєс. Ред./ . Займіться чимсь, працюйте десь, бо немає нічого гіршого, як брак зайняття. Це людей деморалізує. Шко- да мені Твоєї судженої. що Ви теж допустили до того, що вона, хоч так від- порна на хвороби, таки захоріла! Також напишіть мені, чи випадково хвороба моєї сестри не взяла свого початку від Вас. Це було б в різних причин для нас цікаве. Тепер в сезоні . . . на літковище. Думаю, що тепер там у Вас над морем мусить бути гарно. У мене тут також гарна погода, але завтра в'є мушу вертати додому. Обов'язки кличуть. Вланяйтеся від мене. Орі й повідоміть його про зміст листа. Не забувайте про мене. Тисну Твою руку,

метек."

Зміст листа Красового Провідника ОУН на ЗУЗ Тураша-Грабовського свідчить, що він пророко відчував наслідки, до яких дійдуть диверсанти, про-

тивився всіх їх затіям і наказував берегти організаційний лад. Це й до-
кумент є чи не найсильнішим аргументом
вини диверсантів перед Вождем і П.У.Н. а во-
дночас доказом, що вони не спіралися на
здорових краєвих елементах і що Краєва
Екзекутива З.У.З. ставилася до їхньої акції
негативно.

З вибухом війни й катастроф Польщі, з масою політичних в'язнів,
що вирвалися на волю й перейшли на наші Західні Окраїни, прибули й спів-
звучні "іртенівщині" елементи. З цим моментом розкладова акція Габрусевича-
ча-Джона й Стецька-Карбовича оживилася. Поза Проводом ПУН, вони негайно на-
в'язали зв'язки з цими елементами, пішла в рух широка кампанія інтриг, в якій
у невірній й тенденційній формі змальовувано стан ув Організації. Особли-
ву увагу звернено зокрема на ангажування Бандери до проєктованої диверсії,
сугерувачи йому, що саме він покликаний на роль фактичного "вождя". Вся ця
тайна розкладова робота провадилася під гаслом: "вирвати владу!" Так прий-
шло до відомого "акту" 10 лютого, яким створено "революційний провід". Дивер-
сія стала довершеним фактом. Її дальший перебіг відомий уже з Розділу I-го
наших матеріалів.

В закінченні розгляду причин і перебігу диверсії, необхідно вка-
зати, що при всьому деструктивізмі диверсантів, вони ніколи не зважилися б
на виступ проти Вождя й ПУН, і не мали б практичної можливості це зробити,
коли б їх не підтримав Яри. Саме тому, його треба вважати за головний "мо-
тор" диверсії, в якому зосередилися всі її пружини. Він інструував диверсан-
тів, підготував для них ґрунт і забезпечив диверсію фондами. Не буде пере-
більшенням ствердити, що як Бандера, так і інші "вожді" є тільки маріонет-
ками/хоч самі не здають собі в тому справи!/, якими дирижує зпоза куліс
Яри.

Перебравши владу в ОУН після смерті сл.п. Вождя, полк. А. Мельник
залишив до часу II Великого Збору той склад ПУН, який існував при житті
сл.п. Вождя. Тим самим у Проводі залишився й Яри. Але вже по короткім часі,
Вождь зорієнтувався, що з себе він уявляє до метод, які продовжував засто-
совувати Яри в організаційній акції й відносинах, Вождь поставився дуже
рішучо. Основним моментом зокрема був свідомий й систематичний саботаж
Яриго діяти Вождеві справозданню з фондів, які перебували в його диспозиції.
Як уже згадувалося, цей момент був рішальний й у відомому листі Вождя до
ПУН, в якому він грозив резигнацією, коли не будуть виконані його домаган-
ня. Яри прийшов до висновку, що до нього зближається катастрофа...

На II ВЗУН Вождь усунув Яриго з Президії ПУН. це було для нього

останнім "моментом". Після цього, Яри у присутності інших членів ЦУН вітверто заявив: "Панове, буде війна!" Уже тоді він мав на увазі інструмент диверсії. Він гадав, що в умовах загнених внутрішніх відносин, йому легше буде відвести від себе "Дамоклів меч", що звисав уже над ним, і виказати відповідну пресію на Вождеві; коли ж би це не вдалося, то існував на його думку, ще інший далекойдучий вихід - усунути Вождя й поставити на його місце маріонету в образі Бандери. Між цими двома можливостями він маневрував низку місяців, коли диверсія стала вже доконаним фактом, то раз пропонуючи Вождеві своє посередництво, то знову ще більше загострюючи організаційні відносини. Показалося, що у всіх цих маневрах, Яри завжди мало знав Вождя, його твердість і невблагану послідовність у збереженні організаційного ладу та здорових внутрішніх відносин у лоні ОУН. Вождь поставив Ярого перед суд ОУН за грошеві зловживання. Цим завершився епізод Ярого в ОУН: він став членом "революційного проводу"...

Для вичерпання теми, залишається дати малюнок того середовища, з якого виходили згадані путчі 1932 - 36 рр. і сучасна диверсія.

Перше, що кидається у вічі при розгляді вчинків і інтенцій диверсантів, це те, що в ній повністю відсутні якісь ідейні ідеологічні, програмові та тактичні моменти. Отже не на тлі яких небуть за а с а д н и ч о х розходжень протиставилися диверсанти Вождеві й Проводові. Відчуваючи те, вони устами й пером свого "ідеолога" Стецька справді намагаються видизгати назву політичних і тактичних причин, що ніби упідставили їх деструктивний вчинок, розводять демагогічні теревені про "чистоту генеральної лінії ОУН", і т.д. Але вся їхня аргументація настільки безпомічна, наївна й плитва, що при найбільшій об'єктивності годі поставитися до неї бодай із мінімальною дозою поваги. І саме в цьому вся фатальність позицій диверсантів, а водночас і увесь внутрішній трагізм самої диверсії!

В історії політичних рухів стрічаємо чимало випадків внутрішніх позицій, фракційности й навіть диверсій. Але майже сарізь і завжди в подібних випадках їх причиною були якісь с у т т е в і моменти ідеологічно-програмового, чи тактичного порядку. Саме ця обставина іноді спричинювалася навіть до оздоровлення і активізації даного політичного руху, чи організації. Цього не бачимо у внутрі-організаційній диверсії ОУН. Ціла вона - в своїм підкладі, змісті та інтенціях - уявляє з себе голий деструктивізм і анархізм.

Цей підклад, або, правильніше сказати, цілковитий його брак, зумовляє й як внутрішній зміст диверсії, так і ті, просто жахливі а м о р а л ь н і методи, що їх застосовують диверсанти в боротьбі з Вождем і ЦУН - вводячи цілу диверсію до безоглядної кампанії проти осіб. Наскільки під-

стаїні їх виступи супроти продиноких осіб - про це читач міг уже виробити собі правильний погляд. Тут хіба ще додамо: побіч Вождя, в ОУН стоять такі визначні особистості, як ген.ген. Зелінський, Капустинський, Курманович, даліше основоположники Руху та його здоровий організаційний актив.

Коли прийняти версії диверсантів, то треба припустити подвійну можливість. Або всі ці люди справді шкідники й нездари; тоді виринає питання яким же це чином, при таких провідниках, ОУН усеж таки росла й розвивалася? Бо ж навіть при найбільших оцінках заслуг диверсантів у тому напрямі, годі ж прийняти, щоб Рух творився і ріс тільки завдяки Бандері й Стецькам?.. Цю суперечність диверсанти відчувать і твердять, що провідний актив ОУН потрапав під "шкідницькі" впливи. Але чи дійсно могло статися, щоб цих багатих життєвим, боевим, революційним і організаційним досвідом людей, справді могла "опутати" одна особа - скажім Я. Варановський, навіть коли би він справді посідав приписувані йому диверсантами "демонічні" властивості?!

Трагізм диверсії та її авторів ще у тому, що застосовувачи в боротьбі з Вождем і ОУН засоби, яких можна навчитися хіба з поліційної криміналістики - диверсанти з спокійним сумлінням продовжують проповідь про персональну мораль і організаційну стигу! маємо тут на увазі видану диверсантами енуціяцію під назвою "За чесні методи у внутрішній політичній боротьбі". По зазнайомленні з нею насувається враження: або диверсанти в своїй зайлості роблять свідомі злочини, або під сугестіями самоабриханості дійшли до того стану, коли вже самі не здібні здати справоздання за своїх вчинків.

З поданих матеріялів, читач може собі вже виробити враження з цих "чистих метод" диверсантів. Але на поданих доказах і фактах, їх злочинні вчинки ще далеко не кінчаться. ОУН диспонує матеріялом, який свідчить, що брудну компанію інтриг і клевети вони повели й серед чужих чинників. В свій час буде змога про це поговорити конкретно. В цій місці лише зазначимо, що одна з "хрустально-чистих" постатей диверсії - Стецько-Карбович подав до урядових італійських чинників листа, що своєю безглуздістю, нікчемністю і деструктивізмом є чи не найбільше маркантим "твором" диверсантів. ОУН посідає згадані листи як оригінальним підписом Стецько-Карбовича й фотокопії з них. В звязку з цим, Референтура Пропаганди ОУН видала свого часу до відома членства наступний комунікат:

"Комунікат.

В цих днях, через певну установу, керівні чинники ОУН одержали оригінальні листи члена "революційного проводу" Стецько-Карбовича, які він передав до італійського міністерства закордонних справ у Римі. Згадані листи Стецько власноручно підписав прізвиськом, яке він мав на вшпорті ще в часі свого перебування в Італії, а саме - Белендіс.

В цих листах Стецько-Белендіс незгідно з правдою інформує італійське міністерство закордонних справ про події в ОУН, що звязані з ди-

версію Бандери, виступає проти Голови Проводу Українських Націоналістів, і намагається рекламувати "революційний провід" в якості керівника й репрезентанта Націоналістичного Руху.

До листів це доданий реєстр обвинувачень під адресою п. Барановського - спрепарованих у непристойній, негідній, необґрунтованій і засадничо недопустимій для ужиття перед чужими чинниками формі. Крім цього, залучено енуціяцій Бандери з дня 30 серпня б.р.

Коли до цього ще додати, що всі згадані матеріяли, які переслав Стецько-Белендис до італійського міністерства закордонних справ, писані на німецькій безграмотній мові й неохайні своїм зовнішнім виглядом - то враження, яке міг би спричинити згаданий "дипломатичний" акт "революційного проводу" серед італійських урядових чинників не потребуватиме окремого вяснення...

Яку ціль переслідували диверсанти в своїй черговій злочинній вихватці, а зокрема - яке взагалі відношення до порушуваних у листах Стецька-Белендиса справ ОУН має італійський уряд - на це питання самі диверсанти напевно не зможуть дати відповіді! Цей їх, справді героїстський і й учинок, що в своїх наслідках тільки зможе пошкодити цій українській справі, треба врахати хіба за сліпий відрух пимсти, що виявилася в бажанні захитати престиж Голови Проводу Українських Націоналістів урядових колах Італії та водночас здезалувати представника ОУН на тому терені.

В своїх енуціяціях, "революційний провід" часто запевняв, що він засадничо відкидає можливість втягнення до справ ОУН зовнішніх чинників. Низка фактів, доконаних "революційним проводом"/нам відомі денунціяції Джона та інших на другому терені/прерочисто свідчать, що ці його теоритичні декларації цілком розминаються з практикою. Викриття о р и г і н а л ь н и х листів Стецька-Белендиса вже до к у м е н т а л ь н о засвідчує деструктивізм "революційного проводу" та ті руїницькі методи, якими він послуговується в своїй акції.

Висновки з інтервенції диверсантів перед італійськими колами, ПУН залишає членству ОУН, вказувчи зо свого боку, що вихватку Стецька-Белендиса годі інакше розглядати, як з л о ч и н а водночас божевілля.

11 жовтня 1940 року
Постій.

Реф.Проп.ПУН."

"І ці люди говорять "про чисті методи"!"

На вищезгадану енуціяцію "За чесні методи у внутрішній боротьбі", відповідати по суті не будемо, бо в ній не знаходимо нічого нового понад те, що вже давніше сказали диверсанти. Торкнемося лише одного їх аргументу, який вони використовувуть у цій енуціяції. мова про статті інж. Сціборського в часі процесу Перацького, де він гльорифікував Бандеру та інших учасників процесу. Порівнюючи тодішні погляди й думки інж. Сціборського з сучасним характеристиками диверсантів, що їх подав Провід, автор енуціяції намагається ствердити непослідовність ПУН. Цей аргумент занадто хиткий, щоб треба його було довше збивати.

Фактом є, що в часі процесу Перацького, пропаганда ОУН робила все можливе для популяризації учасників процесу й оточення їх імен адресою серед української суспільності. Саме по собі, таке пропагандивне ставлення справи було цілком логічне і природне, а водночас й необхідне. Момент цієї необхідности підкреслюємо тому, бо ПУН задавав собі тоді справу, що завдяки зізнанням малюци та іншим невдалим потягненням - самий

процес більше, вдарить по організації. Дефекти, що виявилися на процесі, підхопили зовнішні вороги й внутрішні противники для провокативної кампанії проти ОУН. Самозрозуміло, що в цих обставинах пропаганда ОУН мусіла переносити центр справи на морально-психологічну площину, скріплюючи в цей спосіб позицію ОУН серед української суспільності. А зрештою, позитивної оцінки заслуговувала сама постава Бандери на процесі, чого ПУН не заперечує й тепер. Це було його обов'язком і він цей обов'язок виконав. На процесі, Бандера виконувачи свій обов'язок робив добро для Організації й мав від неї навіть відповідальне признание. Тепер не він чинить зло, до якого ПУН застосовує оцінку, на яку це зло заслуговує. Аморальність диверсантів саме в цьому полягає, що з своїх понере, ніх позитивних вчинків, вони хотять зробити якесь "було на відлучення всіх майбутніх гріхів" і спекулюють цією "булою" в своїх деструктивних цілях!

Вертаючи до характеристики середовища, з якого вийшла диверсія, вкажемо, що диверсанти оперують двома основними аргументами. Перший із них - що за ними стоїть націоналістична молодь; а другий, - що вони, мовляв, "представляють революцію і край", тоді як ПУН складається з "емігрантщини". Звідси поділ на так зв. "кращих революціонерів" і "емігрантів".

Стверджуємо, що ні перше, ні друге не відповідає дійсності, та й фактам. Як уже згадували, середовищем, в якому вишлекалися диверсійні елементи, був "академічний дім". Беремо цю назву в знаки наведення не для того, щоб зневажити відому установу, якій Націоналістичний Рух справді чимало завдячує. Звідси вирости й вийшли настрічу житті й боротьбі, кадри молодого націоналістичного активу, що дотепер у вірі, вірності й посвяті повняли службу Українській Нації і ОУН.

Зовсім інше значіння має "академічний дім" /в знаках наведення/, а власне кілька його кімнат, де колись, згрупувалося кілька осіб, які з бігом часу перетворилися в кліку - з усіма праметами й властивостями не з д е р о в о ї екссклюзивності, замкненості й деструктивізму, що характеризують кожен кліку взагалі. Цих кілька людей - це й є сучасна диверсія. Якщо би стіни цих кімнат "академічного дому" вміли говорити, то вони розповіли би докладно про те, яким то парадоксальним способом кинене в тих кімнатах здорове насіння дамо згодом трійливий плід.

Лихо почалося з того, що мешканці згаданих кімнат завідто вчасно й безкритично зачали плекати в собі прихвильну думку, що тільки вони сімь землі - альфа й омега Націоналістичного Руху; що досить їм тільки "захотіти", як усе ставатиме по їхній волі. Їм не приходила до голови думка, що все те, що робилося й думалося в "академічному домі" - це тільки п о ч а т о к, за яким прийдуть важчі часи, а з ними й неспівірно більші вимоги до п р о в і д н и к і в Націоналістичного Руху. Вони випускали зпід уваги, що в тих

перспективних часах націоналістичного провідника відрізнятиме від оточення не тільки діалектична сфера й неокреслене поняття "характеру"/до чого привело це поняття - бачимо тепері/, а насамперед більші життєві горизонти, більша відповідальність за себе й других, більше знання, і - додамо це з натиском - більша непокитна вірність організаційним засадам та Вождєві Руху.

Але було в тих початкових часах щось, що закривало браки горизонтів, знання, досвіду, загальної і політичної культури. Тим, що ці недостачі прикривало, був насамперед свіжий юнацький темперамент і жага жертвенного чину. Було це щось, що прикривало ці браки: сл. п. Вождь і Провід Українських Націоналістів, які не тільки репрезентували Рух, але своєю будівничою роботою згадані чимало неприємних/для мешканців кімнат згаданого "дому"/річей, і не давали здоровому здвигові націоналістичної мелодії обернутися в безвідповідальну пайдократію.

Та часи минали... А з ним і українське життя не стояло на місці! Перед Націоналістичним Рухом стали, до розбурхання широких шарів громадянства нашою Ідеєю, такі труднощі, які далеко перевищували сили мешканців академічних кімнат, до взе звикли вважати себе не інакше, як "маршалами" революції. Сл. п. Вождєві й Проводові стало ясним, що завдання Руху переросли студентські масштаби й що згадані "маршали" тільки тоді можуть його очолювати в край, якщо у тверезому почутті своїх більше, ніж скромних, сил і спроможностей - будуть якнайбільше вчитися. Вчитися з життя й з книжок, щоб бути здібними до тих справді творчих зусиль, які чекають будівничих нового життя тепер й у майбутньому.

Цього життєвого закону "маршали" зрозуміти не могли й не хотіли. Навпаки, з бігом часу вони ставали все більше зарозумілими, претенсійними й непримиримими в своїй обмеженості, яку звели до догми. Так у цьому середовищі виплекався спеціальний тип "провідника", який усе знає, хоч мало розуміє, і усе зробить, хоч нічого поважного не потрапить. Відомо, до того роду "провідники" більше всего бояться людей, в яких бачать конкурентів. Для них найстрашнішою думка, що хтось може поставити їх у тінь. Це стало тлом, на якому зросла "культура" імперської захкнености внаутрі, та інтригантства й аморальних методів супроти оточення/кліки/.

З цього тла міг уже легко сформуватися тип кандидатів на "вождів", що хочуть правити Україною, не маючи про неї уяви/поза двома-трьома повітями/, і "ідеологів", що перерили кілька випадкових книжок та написавши кілька напівграмотних елїборатів готєві, все бути "духовими провідниками" Нації.

З правила, клікарство є прямим вислідом почуття меншеартости

тих, хто складає кліку, щоє спільними силами боронити себе перед оточенням. При певному альянсі диверсантів - вони підсвідомо відчують свою менше-вартність і обмеженість власних спроможностей. Саме тому їх гурт від літ намагався якнайтісніше замкнути себе в лоні ОУН. Основними критеріями приналежності до цього гурту є спільна гімназіальна лавка, спільна кімната згаданого "академічного дому", спільна тюрenna келія, і спільна ексекутива. Хто відповідає цим критеріям - той "свій хлоп" і "друзь"... В диверсійній спілці існує своєрідна мораль і особлива здатність до порозуміння, подібно, як уміють непокітними знаками порозуміватися між собою масони. Все інше в ОУН, що поза цією спілкою, що було перед нею, чи після неї - це вже тільки "оточення", яке треба "опановувати"...

Є ще одна познака, яку диверсанти вважають рішальною в своїх критеріях і підході до членів ОУН. Силою обставин, вони перейшли польські слідства, тюрми й табори. Ці польські переслідування вважають вони своєрідним актом висвячення їх на непомильних і недоторкальних "жреців" революції. Це краде, коли даний кандидат до гурту сидів із "жрецькими" в одній тюрменній келії, понав до неї з того самого процесу, або працював ув одній із ними ексекутиві.

Хто відповідає цим критеріям - той може рахувати у диверсантів на патент "красового революціонера", і то навіть тоді, коли він давним-давно перебуває закордоном, наприклад, Габрусевич-Дзедзи, що виїхав з краю перед 8 роками; або Стецько-Карбівич, який поза краєм понад 3 роки, не говорячи про "революціонерів" Яриго й Стахова/. Все інше - "емігрантщина"...

Виглядає це гумористично, але в цьому твердженні немає й тіні наруги над правдою. Це найкраще виявляється, коли взяти під увагу оцінку диверсантів, яку вони дають: поодиноким членам Проводу й самому Бождеві. Не заперечуємо, що диверсантам довелось чимало пережити на службі Рухові. Але коли порівняти це пережите з тим, що перейшли за останніх 20 літ в своїм житті члени ПУН, то таке порівняння вийде справді неспівмірне! В цій історії знайдемо й ризико життєм у довгих роках боєвої слави, і проляту кров, і табори, і тюрми, і жертви, і поневірності. Найкращим символом цих перешкодь, самий Вояць - воїн, політичний в'язень і мученик. Чи було це тільки колись?.. Ні - це триває дотепер! Мало хто знає/бо це не рекламується й цим не спекулюється на зривках диверсантів/, скільки то разів вже в останніх роках арештувано, перекидувано через нелегальні границі, в'язнено в тюрмах і переслідувано під депаршами ворогів не одного з членів ПУН, що ніколи, ні на одній мові не свогодні не переривали своєї жертвенної праці й якнайтіснішого духового й чинного зв'язку з Рідними Землями.

Диверсійна вліва це все дуже добре знає! Але це не має для неї найменшого значіння! Бо то все було поза нею! Оцінити це вона готова тіль-

ки при одній умові: коли би даний член ЦУН пішов їй на руку. Тоді так - він мав би вигляди попасти в категорію "кресів революцій" й "кравчих революціонерів", як наприклад - Яри, що на українських землях був перед 20-тма роками й то випадково...

Знаючи отак природу, властивості й прикмети диверсійної клітки, стане ясним, що вона неминуче засуджена на ізоляцію в Русі. Зараз в її орбіті ще перебувають деякі елементи з поза гурту "академічного дому", до яких ще не дійшла оздоровлююча функція Проводу, що ділає не тільки як суворий суддя, але й як добрий педагог. З перших ударів Ц.Н. по диверсії, від неї зачали відходити люди, що попали туди під впливом цемагогії й незнання фактичних обставин. І не улягає сумнівові, що цей процес відсівання від диверсійної клітки всього здорового, що випадково перебуває в її орбіті, поступатиме все швидше й глибше.

Чи розуміють і сприймають диверсію ті самі кравчі революціонери, на монополярне представництво яких претендують диверсанти, свідчить відтвертий лист 25 політичних в'язнів, що мають в загальній сумі до 70 років тюрми /деякі з них по 15, 9 літ, і т.д./:

"До Степана Бандери й його смільників.

"Не дуріть братів наших,

"Що Ви на те, щоб панувати"...

Ми, низові карні члени ОУН, з тяжким болем в серці прийняли вістку про бунт гурту львівських студентів проти найвишого українського Авторитету - Бождя Націоналістичного Руху Андрія Мельника й проти Проводу Українських Націоналістів.

В такі тяжкі часи для Української Нації, в такі рішучий для неї момент, ви - зо сліпої низької амбітності, кар'єровості й засворужлості - робите історичний злочин перед Україною, розбавляєте ОУН та намагаєтеся ширити серед її карного членства заколот брехнями і підставством. В своїх баламутних виступах і лекціях стосуєте методи львівських перекупок, а не українських революціонерів!

Тепер ми бачимо, що навіть на вищих становищах ув ОУН були шкідники, а їх "революційна робота" - це звичайна анархія. Ці шкідники - ви! Ваш бунт і методи йдуть тільки на користь ворогів!

Тим тяжче нам це переживати, що - нажалі - між вами є такі, які декому з нас "викладали" про карність, безінтересовність, безоглядне довіря й відданість Бождеві й Проводові Українських Націоналістів, а на думці напевно мали себе в яності "божів". Ви в цих випадках сліпо осуджували безвідповідальність, критикоманство, амбіціонерство, інтриганство, отаманщину, сагумінковість і т.д., що в українській історії й ув останніх визвольних змаганнях дали основу для підлих егоїстичних одиниць до анархії й бунту проти влади та її авторитету. А водночас самі робите той самий злочин і з тих самих причин - прикриваючися сартушком скромності й невинності, на яким виписаний рахунок відсиджених днів у польському в'язниці...

В своїх домаганнях влади, ви висуваєте на рахунок своїх заслуг те, що сиділи в тюрмі /чи неї з того дивовижного "революційного проводу", і як - це це окреме питання!/. І просто в нікчемний спосіб торгуєте цими заслугами. За ціну кількох років тюрми - ви хочете "купити" найкращі провідні пости в Русі.

А чи знаєте Ви, що ще живуть ті, які не на теремних сінни-

ках, а в багнотах оленях - голі, голоді і босі - десятковані тифом, про свисті вранат і куль довірі роки і с р д о й к а р - н о несли прапор Української Революції та, побувавши після цього в польських таборах, чалі твердо в витривало по цей час стоять при цьому прапорі?! Чи знаєте ви, що тисячі й тисячі з них упало в боротьбі з ворогами героїчної смертю на полі бою, розстріляно, або вислане на довгі роки на дієве гніття в московських таборах?! Ось - де справжні герої нової України!

Ці воли залишили по собі Крути, зимовий Похід, створили міт УВО - ОУН, що в нестрахом ворогів. Де були ви в той час, чи воли в боротьбі й повстаннях будували Націоналістичний Рух?! І чи не відомо вам, що саме з таких людей складається наш Провід, з Андрієм Мельником на чолі! Це не дається вам затаїти, або епіюгавити нязькою, підлою брехнею! В порівнянні до величчя духа й творчих здобутків цих людей - ви тільки дрібні, тмашні карлики, що хочете авторствлякою надути себе в жабу до величчості вола!

Сидження в тюрмі - це справді чин, але ще не запорука твердого характеру і не право до безвідповідальної анархії. Багато з нас, тут підписаних, сиділо з вами в тюрмі й мали нагоду бачити "героїства" тих, що конуться за титулами "вождів"... Отже не беріть монопола на українських політичних в'язнів, бо ви ж тільки малельна група з "академічного дому" у Львіві! А скільки є політичних в'язнів поза вами - тут, в советських тюрмах і засланнях? Чи знаєте ви, скільки політичних в'язнів - не хворих на мегальманію - стоїть проти Вас, на вірній службі Революції й її Вождів?!

Знайте ж міру в своїй брехні! Де ж ваша "безінтересовність"?! Де ж ваші проповіді: "не хочемо ні слави, ні заплати"?!

Багатьох Революція зломала, але ви з б о ч е н ц і Революції, що зблудили з її престолінійного шнуху. З безпосередньої стачности з вами, з вашими "оскарженнями", претенсіями й хоробливою амбітністю - приходимо до висновку, що ви ніколи й не були справжніми націоналістами. Бо й ваші добрі в'язні найчастіше спонукалися бажанням стати "історичними посталями", прагненням до реклами й слави.

Для цих своїх претенсій, ви шукаєте тепер "ідеологічного", морального й формального обгрунтування. Впускаєте для цього купу брехливих лезачок, переколючете дійсність та історію, фальшуєте документи й кидаєте страшні обвинувачення в національній зраді тим людям, що від десятиліть чесно, віддано й корисно працюють над розбудовою Націоналістичного Руху. А чи забули, що саме з вашого середоклама вийшов Маланюга, і - ось це зовсім нещавно - Горбовий?! Воли зрадили вас, а ви зрадили Вождя!

Ми добре знаємо, що вас ніколи не спонукала манія захоплення влади. Це манія ви тихо влекали в "академічному домі", формували її в тюремному безділлі - не застановляючись критично над тим, чи доречно це цієї владі. І спратнені її - не розвали Польщі й звільненні з тюрем - винутили, кланчили зубами, в анархію. Недарма з ваш власний "ідеолог" Стефанко-Горбович називав вашу кліку "тієюю голодіюх рокиів"... В цій окресленні - ціла істота ваша! Баролова низка міт ви намагались зломити волю сл.п.Вождя - іменем якого ви тепер ескульчете. А тепер сподівалися зломити його наступника. І знову замисли!

В безвільній лезі, ви зрачаєте тепер за стін портрети Вождя - того першого з цеміа українців, що зорив збройну силу Нації, бів одним із великих керівників Української Армії в її боях, формував пізніше в підпіллі УВО і виплатив за свою жертвенну службу довгими роками тюрми. Імена цих пам'ятників, що зважилися на ці вар-

варські вчинки, ми знаємо і ніколи їх не забудемо! Будьте ж послідовні й повісте собі портрет гуляківського "батька Мехна". Це буде справді в а ш образ...

Добре знаємо, що між вами є і такі збаламучені, які самі не знають, що творять. До них тільки й звертаємося. В імя добра ОУН і Революції кличемо їх вирватися з вашого баговиння, признати свої помилки й мужньо понести всі позидальність. Помилатися людина може, але вперто й свідомо стояти на хибнім шляху - це під сучасну пору рівнозначне зо зрадою Революції. Це не запізно, хоч уже вищий час прозріти збаламученим вашою брехнею. Для них дорога ствітє ще отвором, коли придуть до нас із доброю волею й підпорядкуються наказам нашого Вождя. Кличемо цих людей не для "агітації". Ні, так робити змушує нас вогонь наших горячих серць, полос нашого сумління, любов до Батьківщини й відданість Вождеві та Революції!

Ті ж, кому немає вже вороття, хай знають, що ми - бойовики Революції й політичні в'язні - залізною стіною стоїмо навколо нашого Вождя, на охороні його законних прав, авторитету й гідности! Хто зважиться виступити проти Вождя - матиме діло й з нами! Той, хто знає нас, повірить, що це не порожні слова...

Передбачаємо, що ви побудете пояснювати появу нашого листа "дик-том" з гори. Тому заявляємо, що писали ми його з власної волі й переконання, зо занадто довго й занадто добре знаємо ваш гурт... Листи підписують ті політичні в'язні, що знайшлися тепер у одному осередку. Але ми певні, що нас підтримають сотки й сотки інших, що тепер на волі. Зрештою й тут підписаних здається більше, ніж у цілій вашій "революції"...

Заявляємо ще раз: ми стоїмо на наказ Вождя! Ваш бунт буде зломаний! Очищена від вас, ОУН знову стане єдиною, дисциплінованою когортою Революції!

Хай живе Вождь Андрій Мельник!

Хай живе Організація Українських Націоналістів!

1. жовтня 1940. року.

Підписи 25 політичних в'язнів".

Єще відомо, як позитивну реакцію викликав цей лист серед інших політичних в'язнів. Цю реакцію диверсанти матимуть нагоду відчутити в дуже швидкому часі.

За почином сл.п.Вождя та інших основоположників Руху - в ОУН надзвичайну увагу завжди присвячувалося реалізації постуляту соборности не тільки в деклараціях, але в практичній політиці й у формуванні Руху. І це було здійснене. Ціною великих зусиль, ОУН справді стала еманациєю в с е у к р а ї н с т в а, і її ряди поповнили українці зо всіх земель: наддніпрянці, наддністрянці, буковинці, закарпатці ітд. Декларувачи на папері соборність, диверсанти на ділі регресували далеко взад - у напрямі задущливої загумінованості й провінціоналізму - до виверної на інший фасон "петрушевщини". Своїм походженням всі вони з одної галицької "парохії". Останнє слово вживаємо в знаках наведення не тільки в розумінні вузькості кривого походження, але насамперед тому, що - помимо гучних слів про "новий тип" українця й про нову Україну - вони силою умов свого життя залишилися локальними провінціями, з дрібномістечковою ментальністю. Ту Україну вони знають лише з урочень. Чи здаємо собі справу, що було б, коли доля поставила б їх віч на віч із завданням рішати в с е у к р а ї н с ь к у п р о б л е м у!

Свою обмеженість і брак імен, які щось казали би тій Україні - диверсанти відчують. Бо хочби і дійсно мали вони в своїх рядах не знати яких героїв, то ще ніяк не розв'язує проблему Проводу й його авторитету. Справді, що скаже Україні імя "вождя" Бандери?... В армії, на війні чимало героїв, але що сталося би з самою армією, коли би всіх зробили генералами? Диверсанти це розуміють, і тому "полюють за душами". Відомий, наприклад, факт, що Стецько-Карбович приїздив до Данцігу

54

"вербувати" для диверсії від його генерала-полковника Зелінського. Але дістав від нього таку відправу, що вже не повторить спроб... Такий жеж успіх мав другий емісар диверсії на терені Відня.

З повишого стає також ясним, наскільки безнадійними є спроби диверсантів приєднати собі молодий актив Руху. В останніх роках серед націоналістичної молоді перейшли процеси, яких ні вловити, ні, тим більше зрозуміти - диверсанти не змогли. І в тому запорука, що молодь піде тими шляхами, кудю веде їх традиція сл.п. Вождя, мудрість його Наступника й досвід Проводу. Те, що тут висловлюємо, - не пуста фраза. Хай диверсанти глянуть от хочби на те, як зареагували на їх вчинки студентські осередки по цей бік кордону! Так поставилася націоналістична молодь на тих теренах, де безпосередньо дідали диверсанти. А що ж тоді говорити про молодь цілої України?! Хіба божевільному може прийти до голови думка, що її керівними зорями стануть Стецьки! Тому стверджуємо: ми спокійні за націоналістичну молодь. Вона вже настільки вироблена, що зробити з неї мотлох руїництва й нігілізму не вдасться. На цих рядках закінчуємо наш хід думок. В заключення скажемо: кожний революційний рух і кожна здорова політична організація - це живе життя. Воно в блию родиться, у жорстокій боротьбі росте, і творить форми нового світу. ОУН - це найбільший острій виразник життя Нації - змагається й діє на тому шляху, що ним Українська Нація прямує у своє велике майбутнє. ОУН також уособлюється відвічна природна нашого народу, його історичний трагізм та сучасний змаг не лише зо зовнішнім ворогом, але і з тими жими внутрішніми ферментами, що його обезвладнювали, розтерзували та остаточно, втомивши у внутрішній боротьбі, кидали на мир чужих хижаків. Націоналізм - що зродився в крові великого здигу й змагу українського народу, що досвідом тисяч і тисяч жертв народньої едіти дав свій світогляд національного відродження - струснув народніми масами, веде їх до перемоги й кладе тривкі підвалини під нову Україну.

Він дає запоруку, що зломить усе те, що стоїть повперек шляху до його мети. Дорогоюказом для його борців є й залишаться націоналістичні принципи, і ті, що з волі Вождя за націоналістичну Ідею гогови свої поклали.

Так, карною, збитою когортою прямуватиме ОУН до здійснення ідеалу, що лежить ув основі її існування -

Суверенної, Соборної Держави.